

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Dubium III. Qualis confessio requiratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

Palav. nu. 292. non esse obligationem proponendi fugere occasiones proximas venialium, in hoc puto non esse audiendos, uti dixi l. 5. n. 283. nam qui vult periculum proximum peccati venialis, censetur velle peccatum veniale; & è contrà qui præcipit, ut vitent veniale, etiam præcipit, ut vitent illud, quod moraliter certò me inducet in veniale: imò quamvis esset tantum probabile periculum proximum, ne inducerer in veniale, adhuc tenerer sub veniali illud fugere, quia hoc ipsum probabile periculum est præsens malum animæ, quod ex charitate teneor cavere, uti pluribus dictum est l. 5. num. 257.

Quandonam dubium sit, vel censeri debeat deesse propositum sufficiens, ideoque debeat negari vel suspendi absolutio, præsertim in re-
cidivis & constitutis in occasione proxima peccandi, dicetur à n. 1819. 1831.

DUBIUM III.

Qualis Confessio requiratur.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter.

Resp. Ad Confessionem, per se & ordinariè, requiritur integritas materialis, sita in eo, ut postquam diligentius te excusseris, & conscientia tuæ sinus & latebras (ita loquitur *Trid. sess. 14. c. 5.*) exploraveris, confitearis omnia mortalia memoriae occurrentia, non dum confessa, eorumque numerum & circumstantias, quæ speciem mutant. Patet ex

915

Kk 5

Trid.

» *Trid. l. c.* & est certum. Ratio, quia alias nec judicium sacramentale rectè administrari, nec æquitas in pœnis statuendis servari potest.

» Dicitur I. *Per se, & ordinariè*: quia per accidens & extraordinariè, sufficit integritas formalis. v. *Dub. Jeq.*

» Dicitur II. *numerum*: intellige certum, qui si non constet, dic probabilem, addendo, *plus, minus*. Quòd si deinde deprehendas te errasse, non teneris iterum confiteri, nisi notabiliter fuerit major, *Fag. Sanch. Hurt. contra Reg. Fil. & Sa*, qui dicunt, verba illa, *plus minus*, tantum extendi ad unum vel duo supra numerum indicatum: Sed quamvis hoc sit verum in numero parvo, denario v. g., non tamen in aliis, v. g. centenario, millenario, &c. quia verba illa non habent sensum absolutum sed respectivum ad numerum, cui adduntur, qui quantum fuerit major, tantò etiam major verbis istis intelligetur, dummodo tamen sit parvus respectu alterius, cui adjungitur, quod prudentis arbitrio æstimandum est. Ita *Dian. p. 3. t. 3. R. 194. ex Nav. &c. Item Lug. d. 16. nu. 94.* Quod si autem nec probabilis haberi potest, dicenda est consuetudo peccandi, tempus & frequentia in die, septimana, mense vel anno. *Vid. Fil. t. 7. c. 4. n. 82. Dian. p. 3. t. 4. res. 94. Gasp. Hurt. d. 9. dif. 5. Lug. n. 79.*

» Dicitur III. *Quæ speciem mutant*: quia etsi probabile sit, quod docet *Suar. Kon.* & alii, etiam eas, quæ notabiliter in eadem specie aggravant, (hoc est, quæ juxta cujusque conscientiam excedunt ordinarium peccandi modum) esse explicandas, ob rationem allatam in responsione, contraria tamen sententia, quam

quam ex D. Thom. Sylv. Nav. docet Vasq. Reg.
 Bon. Lug. s. 3. etiam probabilis est, & tuta; sal-
 tem si excipias, 1. Gradus consanguinitatis in-
 incestu. 2. Quantitatem, furti, injuriæ, &c. quæ
 egent satisfactione. 3. Quando uno actu plures
 sunt occisi, vel infamati, vel apud plures. 4.
 Odium diuturnum: quia tunc solent plures
 actus fieri. V. Regim. l. c. 5. Peccatum inter Con-
 fessarium & pœnitentem. V. Fil. de imped. mat. c.
 s. q. 5. 6. Si circumstantia invehat censuram, vel
 reservationem, vel ad necessariam pœnitentis
 directionem à Confessario prudenter interro-
 getur. Unde resolves,

I. Ad integritatem confessionis prærequi-
 ritur diligens examen, pro capacitate pœni-
 tentis, temporis morâ & cæteris circumstan-
 tiis: Ad id autem sufficit diligentia mediocris,
 qualem vir prudens in arduis negotiis adhi-
 bet, vel qualem, moraliter loquendo, docti &
 timorati adhibere solent, etiamsi quis putet,
 majore diligentia plura se reperturum, Bon. t.
 l. d. s. q. 1. Laym. l. s. t. 6 c. 8. Post mediocrem
 autem istam diligentiam non tenetur de antè
 acta vita ulterius cogitare: & si quid occurrat,
 quod videatur non esse in confessione expli-
 catum, potest sibi persuadere, cum cæteris id
 memoratum fuisse, Dian. R. 107. ex Sanch.

II. Examen hoc à Confessario potest supple-
 ri: quod tamen Suar. reprobatur in confessioni-
 bus longis diligentiorum, eò quòd impossibile
 ferè sit, ut quis repentè rogatus omnia recor-
 detur, & tantùm admittit in rudibus: quos
 etiam monet Sa v. Confessio, bonâ fide con-
 fessos, non nimis rogandos de confessionibus
 præter-

»præteritis, nisi intelligatur aliquid necessa-
»rium defuisse, *V. Fagund. Dian. res. 89.*

» III. Non est necessarium peccata scribere,
»ne memoriâ excidant, ut contra *Bon. docet*
»*Suar. Vafq.* & alii: Imò *Sotus* dicit, id non con-
»sulendum, ob periculum evulgationis. Melius
»tamen *Lay. Kon.* & alii asserunt. suadendum
»esse; dummodo vitetur anxietas nimia, pro-
»pter quam scrupulosis prohiberi potest.

» IV. Invalida est confessio non integrâ ex
»ignorantia vel negligentia mortaliter culpabi-
»li, ut veriùs docet *Suar.* & alii communiter
»contra *Sot.* & *Canum*, quia *Trid.* requirit dili-
»gens examen.

» V. Non officit integritati, per se loquendo,
»si quis subinde graviùs lapsus, id alteri priùs
»confiteatur, & deinde ordinario suo venialia
»tantùm (qui imprudenter id ægrè feret, pro-
»hibebit, aut reprehendet) nisi tamen eâ occa-
»sione maneat in mortali occasione peccandi;
»aut ideo circumeat, ut liberiùs peccet: tunc
»enim graviter peccabit, & ob defectum attri-
»tionis, confessio erit nulla. Ita *Fil. Lay. Lug. d.*
»*16. num. 57.*

» VI. Ex circumstantiis minuentibus illæ tan-
»tùm explicandæ sunt, quæ vel omnino tollunt
»malitiam, vel ex mortali faciunt venialem, ut
»parvitas materiæ, indeliberatio, &c. (v. g. si die
»Veneris ignorans comedisset carnes) vel alio-
»qui notabiliter mutant iudicium Confessariû,
»saltem quoad speciem.

» VII. Ad servandam integritatem confessio-
»nis peccata mortalia dubia ut dubia, (loquen-
»do de dubio propriè dicto,) sunt aperienda, ut
»docet *Suar. in 3. p. tom. 4. d. 22. s. 9. n. 7. Sanch. Dian.*

Lug.

Lug. n. 63. Bon. d. 3. quæst. 5. s. 2. p. 2. dif. 4. & alii
commun. contra *Kon.* Ratio, tum quia peccata,
 quæ sunt in conscientia, debent manifestari, at
 dubia ut dubia sunt in conscientia: tum quia
 in negotio salutis, & medio ad hanc necessa-
 rio, non tam habet locum illud axioma: *Me-*
lior est conditio possidentis, quam hoc: in dubio tu-
rior pars eligenda est. (Excipiuntur tamen scrupu-
 losi, & ii, quibus diu post patratum pecca-
 tum suboritur aliquod dubium, si alias soliti
 sint sollicitè confessionem instituere; quia
 non est dubium prudens.) Quod si postmo-
 dum accipiat notitiam certam, idem rursus
 esse confitendum tanquam certum, docet
Turrius & Sanchez. l. 1. mor. c. 10. n. 69. Dubitat ta-
 men *Lug. n. 79. & 92.* suadetque id ut securius,
V. Dia. R. 60. & 107. Si verò peccatum confessus
 est ut certum, & postea de eo dubitet, an fece-
 rit, non tenetur iterum confiteri ut dubium
Lug. Tamb. de exp. conf. l. 1. c. 1. qui idem censent,
 etsi postmodum certò comperiat se non fecis-
 se: Monent autem *Suar. & Tamb. loc. cit.* si quis
 sola peccata dubia confiteatur, monendum, ut
 addat aliquod certum ex aliis confessis: Quod
 si id haberi non possit, absolvendum sub con-
 ditione.

A D D E N D A.

Quæst. 127. Quid sit Confessio, & quæ sit ejus
materia. R. Confessio est accusatio exter-
 na, de peccato proprio, ordinata ad absolutio-
 nem à Sacerdote obtinendam. Quænam autem
 sit ejus materia, sufficienter explicatum est in
q. 84. & seqq.

916

Q. 128.

917

Q. 128. Quid præterea sit notandum circa obligationem confitendi integrè. R. Gerſon parte 2. tit. De arte audiendi confessiones, n. 32. litt. X. in proœmio ait: Paucos hætenus reperi, qui perfectè unquam & integrè confessi fuerunt, causâ existens in multis, vel in negligentia vel ignorantia Confessorum: hinc ut saltem ignorantia illa depellatur, paulò fusiùs, etiam per sequentes qq. agendum erit de modo integrè explicandi peccata.

918

§. 1. Est gravis obligatio confitendi integrè omnia & singula mortalia, uti constat ex verbis Conciliorum, Lateranensis, Florentini & Tridentini, quæ retuli n. 595. Hanc autem obligationem esse gravem, manifestum est, nam verba Conciliorum sunt præceptiva vel declarativa præcepti, & materia est gravis, sive spectetur difficultas confitendi, quæ secundum se est gravissima, sive utilitas & finis, ad quem talis confessio ordinatur, qui est remissio peccati mortalis per istud medium intenta à Deo, ergo.

919

§. 2. Integritas confessionis alia est materialis, alia formalis tantum. Materialis est, si poenitens confiteatur omnia mortalia, quæ post diligens examen memoriæ ipsius occurrunt. Formalis tantum est, si confiteatur aliqua, non tamen omnia, quæ memoriæ occurrunt: & hæc quidem integritas saltem formalis est necessaria necessitate Sacramenti, uti pluribus demonstrat Moya d. 1. q. 8. contra quosdam recentiores. E contra integritas materialis est necessaria necessitate tantum præcepti.

920

§. 3. Ad integritatem confessionis spectat explicare omnia mortalia secundum numerum, secundum speciem, & secundum omnes circumstantias mutantem speciem malitiæ mortalis:

talis: Est de fide ex *Trid.* suprà, nam qui omit-
tit vel numerum, vel speciem aliquam, vel cir-
cumstantiam, quæ mutat speciem, ille non con-
fiteretur omnia & singula mortalia, ergo. Debet
autem exprimi numerus, prout nunc in consci-
entia agnoscitur, hinc sciens se ter blasphemâs-
se, malè confiteretur dicendo, accuso me, si
bis aut ter, vel accuso me, quòd ter circiter
blasphema verim, sic enim non dicit numerum,
prout in conscientia habet.

Q. 129. *Quid addendum sit circa modum practi-
cè confitendi integrè quoad numerum.* R. §. 1. In l.
§. à n. 147. explicatum est, quandonam actus
physicè unus sit unum vel multiplex numero
peccatum: Item à n. 167., quandonam actus
physicè plures sint unum vel multiplex nume-
peccatum: Item à n. 173., quandonam pec-
catum numero multiplicetur propter inter-
ruptionem & repetitionem actuum. Denique
ibidem à n. 180. dictum est, quandonam pec-
catum omissionis numero multiplicetur: quæ
omnia hic suppono & hic debent recoli ex ibi
dictis.

§. 2. Numerus est confitendus vel absolute,
vel sub dubio, prout conscientia dictat, se-
cundum dicta n. 618. unde qui recordatur,
quòd decies fecerit, peccat mortaliter di-
cendo, aliquoties feci, sæpe feci, fortè decies
feci, quia hæ voces non significant numerum
certum, qui in conscientia est. Idem est de eo,
qui scit se fecisse decies, & dicit se fecisse
decies vel undecies circiter, *Dicast. Stoz. l.*
l. p. 1. n. 93. Sæpe tamen excusantur pœ-
nitentes per simplicitatem vel bonam fidem,
ex qua malunt plus dicere quàm minus:
fi

921

922

si tamen Confessarius hoc advertat, monere debet, ne id faciant, sed dicant, sicuti est in conscientia, *Aversa* q. 10. s. 12. Quod si aliquis ita judicans sit confessus se decies fecisse, & postea judicet se fecisse tantum sexies, non est opus hoc postea dicere, quia decem sunt sex & amplius, *Lugo, Dicast.* d. 9. n. 112. *Aversa* supra, qui putat, si dixerit ter circiter, & postea resciat se fecisse determinatè ter, teneri iterum confiteri ut certò ter, quia prius confessus erat ut dubium.

923

§. 3. Qui uno actu detraxit tribus, secundum dicta l. 5. à n. 149. fecit tria peccata, vel saltem contraxit tres numero malitias in confessione exprimendas, uti habet communior cum *Aversa* s. 14. attamen non debet confiteri se ter detraxisse, neque etiam sine addito se fecisse tres detractiones, sic enim Confessarius intelligeret esse factum per tres distinctos actus, qualiter actum non est, sed debet dicere, uno actu detraxi tribus. Idem est, si habuit unam voluntatem fornicandi cum tribus, aut ter fornicandi cum eadem, tum enim non satisfacit dicendo, habui voluntatem fornicandi, sic enim significat tantum voluisse cum una vel semel.

924

Obji. Si numerus malitiarum sit confitendus, ergo qui detraxit vel imprecatus est malum toti alicui Monasterio, debet dicere numerum personarum, quæ sunt in illo. R. Si sciebatur numerus, & detractio vel imprecatio afficiebat singulos, c. Si non sciebatur numerus, aut detractio vel imprecatio afficiebat tantum communitatem in genere, n. Detractio communiter cadit in singulas personas, uti si dicatur Monasterium esse deditum potationibus,

bus, familiam habere originem à Judæis &c. Imprecatio potest cadere in totum per modum unius, ut si villicus imprecetur Monasterio, quia cogitur ei solvere nimis magnos canones, hic enim posset amare singulas personas Monasterii, & tamen toti imprecari malum. Signum autem, quod imprecer toti simul, est, si non imprecarer singulis, si inde abessent, ideoque tum erit unicum peccatum, quia est unicum objectum, nempe communitas, *Dicasi.* n. 232. Ex simili ratione putat *Stoz* n. 595. eum, qui hæredibus vel communitati est furatus, satisfacere, si dicat, se esse furatum rem spectantem ad plures vel ad communitatem, non determinando, quot sint hæredes vel personæ in communitate, sed hoc intelligendum est de bonis adhuc indivisis, uti notat *Dicasi.* supra. Quod si aliquis ex odio uno in unam familiam, uno actu, v. g. porione venenatâ omnes occideret, quamvis non ratione odii præcisè, tamen ratione occisionis essent tot numero peccata, quot personæ, quia per occisionem læsser diversa singularum jura. In omnibus tamen ejusmodi casibus debet poenitens sic confiteri, sicut apprehendebat objecta, quando peccabat, v. g. quando detrahebat aut maledicebat, & ideo l. 5. n. 149. dixi actum unum tendentem in plura objecta esse multa numero peccata in confessione explicanda, prout actus distinctè vel confusè in ea objecta tendebat: hinc si quis peccarit tantum apprehendens esse contra multitudinem, satis est, si explicet peccatum sub his terminis, sub quibus illud concepit, & quousque apprehensio se extendebat, nec requiritur, ut dicat, quot personæ re ipsâ fuerint,

rint, quamvis id resciat, quando confitetur,
Dicast. n. 253. Aversa De pecc. q. 72. l. 4.

925. §. 4. Qui per tres actus furatus est eidem tres ducatos, non satisfacit dicendo furatus sum tres ducatos, quia tres actus faciunt tria numero peccata: Qui autem uno actu furatus est eidem tres ducatos, satisfacit dicendo, semel furatus sum tres ducatos, quia est unum peccatum, cum sit unus actus, & illi tres ducati sint unum numero objectum, secundum dicta l. 5. n. 151. E contra qui uno actu furatus est tres ducatos, singulos pertinentes ad diversos homines, non satisfacit dicendo, furatus sum tres ducatos, sed addere debet pertinuisse ad diversos homines, jamenim non faciunt unum numero objectum, sed quia pertinebant ad diversos, illo unico actu laesa essent tria jura numero diversa singulorum istorum hominum, uti dictum est ibidem l. 5. n. 152.

926. §. 5. Qui uno actu dubitavit circa tres fidei articulos, uno actu juravit tria objecta falsa, uno actu blasphemavit in tribus materiis, satisfacit dicendo semel dubitavi de fide, semel juravi falsò, semel blasphemavi, uti dictum est l. 5. à n. 156. E contra qui uno actu odit tres homines, uno actu detraxit uni apud tres homines, debet addere hunc numerum hominum, secundum dicta l. 5. n. 158. & 162. Similiter qui uno actu statuit per septimanam omittere Horas, addere debet, semel volui omittere per septem dies, secundum dicta ibidem n. 164.

927. §. 6. Quoties quis comedit carnes die jejunii, toties peccat, secundum dicta l. 3. p. 2. num. 1264. Quod licet non admittant aliqui, si sit jejunium ex voto vel poenitentia sacramentali, tamen

tamen oppositum videtur probabilius, secundum dicta l. 3. p. 1. n. 438., quia jejunium vovetur vel injungitur prout ab Ecclesia præcipitur. Item probabile est toties peccare, quoties plenam sumit refectioem etiam è cibis esurialibus, secundum dicta l. 3. p. 2. nu. 1265., quamvis oppositum etiam sit probabile. Quòd si quis initio mensæ comedisset carnes, & uno vel altero ferculo è piscibus interposito, postea iterum carnes comederet, esset unum peccatum, quia est una refectio: si autem à mensa surrexisset & rediret etiam intra unam horam, putat *Tamb.* in Decal. l. 4. c. 5. §. 1. n. 18. fore duo peccata, sed probabile est oppositum, quia sicuti si Sacerdos in mortali sumat suam hostiam, & post communionem ad duas horas distributam, sumat reliquas particulas consecratas, est unum peccatum indignæ sumptionis, secundum dicta l. 5. num. 170., quia nempe duæ illæ sumptiones pertinent ad consummationem unius Sacrificii, non obstante tantâ interruptione physicâ, ita illæ duæ sumptiones facient unam comestionem carnum, quia secundum dicta l. 3 p. 2. à n. 1279. relinquunt unitatem refectio- nis sive prandii.

§. 7. Qui per horam continuat actum, facit 928. unum peccatum, qui autem intra horam retractet actum & resumit, facit quatuor peccata, secundum dicta l. 5. num. 174., adeoque hic posterior plùs peccat in ordine ad obligationem confitendi, quia debet dicere, quater hoc feci, alter autem dicit, semel feci. Uter verò plùs peccet in ordine ad culpam, demeritum & poenam, pendet maximè à circumstantiis deliberationis & intensiois, cæteris paribus, qui

continuat, magis peccat, quia retractare malum est de se bonum, & continuare malum est pejus quàm abrumperè & relabi intra idem tempus. Plura circa interruptionem videri possunt l. 5. à n. 173.

929. §. 8. Qui continuo tempore in mortali absoluit decem pœnitentes, aut ministrat Eucharistiam decem communicantibus, non satisfacit dicendo, semel indignè administravi Sacramentum Pœnitentiæ vel Eucharistiæ, sed tenetur addere numerum hominum, quibus administravit, uti dictum est l. 5. à n. 71.

930. §. 9. Qui in vigilia S. Matthiæ incidente in diem Veneris quatuor temporum quadragesimæ comedit carnes, satisfacit dicendo, semel die jejunii comedi carnes, quia omnes illæ leges prohibentes sunt moraliter unica, secundum dicta l. 5. n. 147. Ob eandem rationem, qui inobediens fuit pluribus Superioribus idem imperantibus, quorum unus non volebat afferre novam obligationem, sed tantum eandem, satisfacit dicendo, semel fui inobediens Superiori, secundum dicta ibidem n. 148. Si tamen sciretur, quòd secundus Superior, v. g. ex alio motivo intendisset novam obligationem, tum in uno illo actu inobedientiæ essent duæ malitiæ, & dicere deberet, fui duobus præceptis Superiorum inobediens, secundum ibidem dicta num. 147.

931. §. 10. Qui furatus est 1000. & primò bonâ fide confessus est se furatum esse 500., si postea reddatur certior, quòd fuerint 1000., *Lugo, Tamb. De confess. l. 2. c. 1. à n. 74. Sporer n. 406.* putant non satisfacere, si in sequente confessione dicat se furatum 500., quia falsum est, quòd viola-

violaverit jus in 500., nam fuit jus in 1000. quod violavit, ergo neutrá vice explicaret suum peccatum, sed debet repetere & dicere, furatus sum 1000. Oppositum tenent *Arr. d. 35. n. 40. & Bosco d. 7. f. 8. n. 170.* & est probabile ex dicendis n. 932. etiam si supponamus esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes tantum, sicuti enim si uno actu contraxerim duas specie malitias, & primá vice confessus sim unam tantum, postea recordans alterius satisfacio dicendo hanc alteram solam, si utraque censeatur sufficienter intelligi, uti dicitur n. 1135. ita & hic, nam qui violavit jus ad 1000. etiam violavit jus ad 500., ergo utráque vice dicit verum, & qui semel confessus est se furatum esse 500., & postea iterum confitetur se furatum esse 500., dixit totam malitiam, quæ est in furto millenorum, ergo. Id tamen scienter fieri non debet in prima confessione, quia est saltem contra sinceritatem confessionis, secundum dicenda n. 1134.

§. 11. Qui bonâ fide ita existimans confessus 932. est se decies blasphemasse, etiam si postea melius recogitans judicet se blasphemasse vigesies, certò satisfacit, si in posteriore confessione dicat se blasphemasse decies, quia sic certò edixit speciem & totum numerum.

§. 12. Quando pœnitens à modico tempore 933. est confessus, v. g. à duabus septimanis, & in parvo numero palpabilium peccatorum præsertim externorum, addit circiter, meritò est suspectus de negligenti examine, quia si se examinasset, facile sciret, quoties tale crimen intra tam breve tempus commisisset, *Gob. Stoz n. 103. Sporer n. 444.*

934. §. 13. Qui post examinatam diligenter conscientiam aperuit in genere statum, vitam, consuetudinem & tempus, quo in peccatis hæsit, non tenetur postea repetere peccata, quamvis in particulari distinctius recordetur huius vel illius, in hoc vel illo loco aut tempore, cum hac vel illa persona commissi, quia in illa confusa narratione fuerunt sufficiens intellecta à Confessario, qui potuit de eis & eorum numero formare morale iudicium, atque ideo ab omnibus directè absolvit.

935. §. 14. Cum sæpe pœnitenti moraliter impossibile sit scire numerum, uti si meretrix diu cuius fuerit exposita, scire non potest, quot personas conjugatas, quot liberas admiserit vel parata fuerit admittere, unde in eiusmodi casibus frustra Confessarius urgebit ad certum numerum exprimendum, & reipsa tantum urgebit ad errandum, ut satisficiat suæ scrupulositati, hinc melius est, si petat, quanto tempore ita vixerit parata ad quosvis, & an sæpe de septimana solita sit reipsa vel saltem animo promiscuè quoslibet admittere: In illis autem peccatis, quæ sunt enormiora aut rariùs fiunt, faciliùs sciet numerum, unde de his est interroganda, quoties v. g. contra naturam peccarit, quoties cum persona sacra vel consanguineâ: similiter sufficit, si consuetudinarius dicat durationem consuetudinis, & quoties soleret per diem vel septimanam repetere peccatum suum. Quod autem attinet ad rudes homines, præsertim qui rariùs confitentur, hi determinatū peccatorum numerum scire vix possunt, unde si rogati exprimant, sæpè merè conjectando illum exprimunt, sive quia tacere erubescunt, sive ut à

mo-

molesta Confessarii interrogatione se eximant, hinc etiam cum talibus melius facit Confessarius, si ipsemet intellecto modo vivendi & frequentia peccandi v. g. per unam septimanam, ac diuturnitate temporis, quo ita peccare soliti fuerunt, ex his conjiciat seu apud se colligat numerum: quod tamen non tenet universaliter, uti rectè monet *Dicast. d. 9. n. 57.*, nam sæpe fit, ut uno tempore plùs peccarint quàm alio, de quo etiam erunt interrogandi, sed semper cum discretione, ne nimium crucientur, & confessio fiat valde odiosa. *Confessarius mediocriter doctus*, inquit *Less. in Auët. V. Confessio cas. 10. si non sit scrupulosus, non habet in his magnas difficultates, sed scrupulosus, etsi sit doctissimus, ubique harebit eritque anxius.*

Q. 130. Si quis nesciens numerum determinatum 936 dixerit, feci hoc toties, plùs minùs, vel toties circiter, & postea certò resciat, quoties determinatè, vel se fecisse sapiùs, an obligetur iterum confiteri hunc determinatum vel majorem numerum certò agnatum. R. Non obligari, secundùm dicta n. 616. dummodo hic numerus determinatus vel major fuerit sufficienter significatus per tò plùs minùs sive circiter: Cur autem confessus peccatum ut dubium, si postea agnoscat ut certum, teneatur iterum confiteri ut certum, disparitatem dedidit illo n. 616. Tota hìc difficultas est, quousque illæ particulæ, plùs minùs vel circiter, se extendant, de quo sunt variæ sententiæ, nam

§. 1. *J. Sanch. & alii apud Dianam p. 3. t. 4. 937.* R. 94. dicunt nunquam significare plùs, quàm duo vel tria ultra numerum expressum: Alii, non ultra quatuor, alii non ultra quinque, uti refert *Dicast. d. 9. n. 116.* Alii cum *Stoz l. 1. p. 1.*

n. 99. non ultra decem, quantumcunque magno numero addantur, sed hi nimis rigide loquuntur, quia particulae illae significant comparative ad numerum, cui adduntur, ergo male ponitur una absoluta mensura etiam respectu cujuscunque magni numeri.

938. §. 2. Alii apud *Dicast.* n. 115. dicunt extendi posse ad quartam partem: *Tamm.* q. 7. n. 45. citans *Sot. & Valen.* dicit, si fecerit trigiesies, satis esse, si dixerit, vigesies circiter. *Verricel.* universaliter putat extendi posse etiam ad dimidium: sed hi videntur nimis laxè loqui, quia si quis promittat alteri quadringentos circiter ducatos, nemo dicet satisfacere, si det trecentos, multò minùs si ducentos.
939. §. 3. Alii cum *Menochio* apud *Dicast.* n. 121. restringunt præcisè ad quinque in centum, sed hi in parvo numero sunt nimis rigidi, nam secundum omnes satisfecit, qui bonâ fide nesciens dixit, centies circiter, quamvis ex reperta scedula, in quâ notarât, postea resciat se fecisse centies & sexies; E contra in numero magno regula illa est nimis laxa, nam quinque millia videntur nimium respectu centum millium, & tamen non desunt nisi quinque in centum, hinc
940. §. 4. Hæc unica regula videtur tenenda, ut quando excessus est parvus, vel absolute in se, vel saltem respectu magnæ summæ, quæ exprimitur, tum censeatur sufficienter explicatus per illas particulas & inclusus in numero expresso: Quò autem numerus expressus est minor, etiam excessus debet esse minor; quò numerus est major, potest excessus esse major; attamen sine proportionem arithmetica, sed tantum cum aliqua proportionem quasi geometrica secundum
judi-

judicium prudentum, quamdiu nempe parvus excessus censetur quasi absorberi in numero majori expresso. Sic parvi excessus videntur esse unum respectu quatuor, duo respectu decem, tria respectu viginti, quatuor respectu quadraginta, sex vel etiam novem respectu centum, uti cum aliis tenet *Sporer* à n. 446. Unde secundum *Dicast.* n. 119. & *Bosco* f. 8. n. 154. si dixisti, ter circiter, & feceras quater, satisfecisti, quia licet unum sit tertia pars trium, tamen est aliquid in se parvum. Addunt *Côn. Lugo*, & alii cum *Burgh.* cent. 2. cas. 55. si dixeris octogesies circiter, quamvis feceris centies, quia viginti respectu centum videtur in morali iudicio esse parvus numerus, sed alii merito de hoc dubitant; unde si fecisses centies trigesies, & dixisses centies circiter, *Bosco* rectè dicit fore nimium excessum, quia quamvis triginta non sit tertia pars numeri centenarii, tamen neque in se neque respectivè ad centum videntur esse aliquid parvum. Addit *Dicast.* n. 119. si dixeris, circiter millies, esse satis, quamvis feceris millies quinquagesies: Si tamen dixisses, millies circiter, & fecisses millies ducenties, non videri satis expressum, quia est nimius excessus, putat tamen, si dixisses, circiter decies millies, tum etiam includi decies millies & ducenties, qui enim dicit exercitum constare circiter decem millibus militum, verum dicit, quamvis sint ducenti plures vel pauciores. Denique si quis dixisset se blasphemasse decies, non addendo circiter, & postea comperiret vel dubitaret, an non blasphemavit undecies, communior sententia est cum *Sporer* n. 449. debere in proxima confessione dicere se blasphemasse semel vel de hoc dubitare,

quia hanc vicem nullo verbo vel signo manifestasset. In hoc tamen contradicit Tann., & rectè, si supponamus pœnitentem semel pro semper manifestasse Confessario, quòd tali determinatè numero non intelligat nisi circiter. Vide etiam dicta n. 617. 618. 624., ubi aliqua de confessione quoad numerum.

941. Q. 131. *An non tantum actus externus, sed etiam effectus peccati sit cum actu interno confitendus.* R. §. 1. Actus externus, qui internum complet in ratione peccati externi, est simul confitendus, Tann., q. 7. n. 47. *Aversa* q. 10. l. 2. §. *potius*. *Esparsa* q. 90. a. 1. ad 7. *Platel*. n. 774. qui meritò dicunt hoc esse certum. *Probat*ur, quia licet actus externus nihil superaddat malitiæ, uti habet communis & probabilior cum S. Tho. 1. 2. q. 20. a. 3. & 4. contra Scot. Ripald. & alios, tamen actus internus & externus faciunt unum actum completum in genere moris, actio enim externa habet se velut materiale, interna velut formale, Christus autem voluit explicari totum peccatum completum in genere moris, uti nobis constat ex consensu Doctorum & praxi fidelium, ergo cum actus internus in genere moris compleatur per actum externum, & cum illo sit simpliciter totum peccatum completum, debet illud totum explicari, dicendo, v. g. commisi homicidium, adulterium, detractionem, hæc enim veniunt nomine peccati simpliciter, quod dicitur, dictum, factum vel concupitum, ergo. Consequenter qui alterum vulneravit, non satisfacit dicendo, volui vulnerare; item qui volens occidere, lethaliter vulneravit, non satisfacit dicendo, volui occidere, sed debet addere, volens occidere lethaliter vulneravi.

Obij.

Obijcies. Si die festo omiserim Missam eo fine, ut studerem, satisfacio dicendo, omisi Missam die festo, tacendo de studio, quamvis studendo peccaverim, & per studium expleverim meam malam intentionem, ergo idem est de actu externo. *R.* n. conseq. quia quamvis tale studium sit denominativè peccatum & subiectum ejusdem malitiæ, non aliter ac externa omissio Missæ; tamen studium non complet volitionem non audiendi Missam, sed hanc volitionem complet vel externa omissio Missæ vel causa proxima illius, uti explicatum est l. 5. à n. 27. ergo talis sufficienter explicat suum peccatum dicendo, omisi Missam die festo. *Nec obstat,* quòd volitio studendi etiam esset peccatum, & compleatur externè per studium, nam tota malitia volitionis studendi erat malitia volitionis omittendi Missam, quæ tota explicata est, dicendo, omisi Missam.

§. 2. Circa peccatum distinguenda sunt ista 943. quatuor: Causa finalis peccati: Actio concomitans peccatum: Complementum externum peccati: Effectus peccati. *Causa finalis peccati* est hoc, propter quod aliquis peccat, uti si quis omittat Missam, ut studeat, studium est causa finalis peccati, & peccatum denominativè, est enim actus liberè positus ex mala intentione omittendi Missam, qui actus est veluti medium omittendi Missam, adeoque indirectè prohibetur eodem præcepto, quo directè præcipitur Missa. Quando autem talis causa finalis peccati non est de se mala, non est opus illius facere mentionem in Confessione, uti n. 942. dictum est, quia licet hoc reticeatur, tamen

tamen explicatur tota malitia principalis peccati internè & externè completi. *Actio concomitans peccatum* est illa, quæ per accidens ponitur eodem tempore, quo etiam ponitur peccatum, quæ quamvis fortè sit impossibilis cum impletione præcepti, tamen non est causa nec occasio transgressionis illius; uti si quis determinatus sit ad omittendam Missam, quia nimis frigidum est, postea autem, ne sit otiosus, si domi studeat, quando deberet audire Missam, hoc studium est purè concomitans omissionem Missæ, & nequidem denominativè est peccatum, hinc multò minùs opus est facere mentionem illius in confessione. *Complementum externum peccati* est actio externa immediatè dependens à peccato interno actualiter existente, cujus est veluti executio; & ideo denominat hominem externè actu peccantem, uti explicatum est l. 5. à n. 27. Et hoc complementum peccati est explicandum in confessione, secundùm dicta n. 941. *Effectus peccati* est aliquid, quod causatur & sequitur ad totum peccatum internè & externè completū, v. g. voluntas occidendi completur externè per transfusionem, ad quam sequitur mors: voluntas comburendi domum completur per applicationem ignis, ad quam sequitur exustio domûs: voluntas se inebriandi completur per potationem vini, ad quam sequitur privatio rationis: voluntas turpilouqui completur per locutionem turpem, ad quam sequitur motus venereus. Hic mors, exustio domûs, privatio rationis, motus venereus dicuntur effectus peccati, & de illis quæritur, an, quando secuti sunt, etiam sint simul explicandi in confessione; an è contrà satis sit dicere

dicere, transodi intendens mortem proximi, incendi domum proximi, potavi prævidens periculum ebrietatis, locutus sum turpia prævidens motus venereos, tacendo, quòd omnia ista re ipsa secuta sint.

§. 3. Probabilius videtur non esse obligationem, per se loquendo, confitendi talem effectum peccati. Ita *Vasq. Salas, Gran. Lugo, Bonac. Rayn. Rhod. Tamb. Dian. p. 1. t. 7. R. 64. Dicast. d. 9. n. 19. & 415. Bonasp. De pecc. d. 5. n. 68. Esparsa q. 90. ad 7. a. 4. Burgh. cent. 1. Casu 19. Gob. in Quin. t. 5. c. 9. à n. 6. Herinx De pecc. d. 5. n. 74. Sporer n. 383. & alii multi contra Sot. Lopez, Sanch. De Matr. l. 9. d. 45. n. 30. Castrop. t. 2. d. 1. p. 3. n. 7. Aversam q. 10. s. 2. Platel. n. 775. Arriagam De pecc. d. 45. n. 13.*, qui immeritò dicit suam sententiam esse certam, & in ea convenire omnes. *Probat*ur, nam imprimis si talis effectus nullo modo fuerit prævisus, non est obligatio illum confitendi, uti fatentur plerique ex adversariis, quia secundum dicta l. 5. à n. 30. tum non fuisset nequidem denominativè voluntarius, nihil enim volitum nisi cognitum, ergo nullo modo dici posset esse peccatum. Neque hic sufficit debuisse prævideri, nam inde tantum sequitur negligentiam advertentiæ fore culpabilem & confitendam. Deinde si talis effectus sequitur post retractationem causæ, etiam non est confitendus, uti etiam plerique ex adversariis concedunt, alioquin qui ante mensem abjecisset breviarium vel propinasset alicui venenum, si statim post commissum peccatum fuisset rite confessus, teneretur omissionem Horarum per omnes dies sequentes, & mortem post mensem secutam aperire, quod nemo

944

nemo dicet. Denique licet effectus fuerit in peccato velut causa prævius aut etiam intentus, tamen talis effectus propriè dici non potest peccatum, uti probatum est l. 5. n. 33., cum neque in se sit peccatum, neque etiam externè compleat peccatum secundum dicta nu. 943., ergo non est obligatio illum confitendi, quia non est obligatio confitendi aliud quàm peccatum. *Nec obstat*, quòd non retractarit causam, *nam* sive retractarit, sive non, effectus manet suo modo æqualiter imputabilis, non tanquam culpa, sed tantum tanquam effectus culpæ præteritæ, uti explicatum est l. 5. à n. 42. Et consequenter talis homo satisfaciet dicendo, projecì breviarium prævidens me tanto tempore non posse orare, porrexi proximo venenum intendens ejus mortem, tacendo an Horas non orarit, & an mors sit secuta necne.

Dixi 1. per se loquendo, quia per accidens sæpè addi debent tales effectus secuti, quia aliter non intelligeretur peccatum, quod commissum est, aut quia ratione ipsorum contracta est censura vel reservatio, de qua scire debet Confessarius. Imò expedit semper addi propter varia, v. g. quia ex effectu secuto plerumque meliùs intelligitur malitia peccati; item quia pœnitens ignorans sæpe monendus est de restitutione, cujus obligatio orta est ex effectu secuto. Et ob has causas pœnitentes communiter addunt tales effectus secutos, in quo non sunt prohibendi, sed potiùs suaviter invitandi, ut semper addant, uti monet *Esparsa*.

Dixi 2. Talem effectum peccati, nam si aliquis effectus illicitus sequatur ex peccato, quando adhuc est status libertatis, & compleat actio-

nem

nem internam malam in ratione peccati externi, confitendus est, uti patet in eo, qui per turpiloquium, tactum aut quid simile causat actu & liberè in se pollutionem, hic enim effectus actu complet volitionem saltem indirectam pollutionis, quæ est peccatum distinctum à turpiloquio. Quomodo autem peccet, & consequenter quomodo confiteri debeat, qui dat causam tali pollutioni vel simili effectui de se malo, declaratum est l. 3. p. 1. à n. 922. ubi etiam à n. 929. dictum est, quomodo peccet, qui per actionem de die positam causat pollutionem aut similem effectum malum in somno oriturum. Denique quinam effectus retineant malitiam objectivam, etiam quando absque libertate sequuntur, ideoque in confessione fieri debeat mentio culpæ, quæ cognoscebatur apta causare talem effectum, dixi l. 5. n. 48.

Q. 132. *Quanam peccata dicantur esse specie distincta in ordine ad confessionem; & unde desumatur illa diversitas specifica.* R. Ista explicata esse etiam in l. 5. à n. 118. ubi dixi distinctionem specificam præcipuè desumi, vel ex objecto aut modo tendendi actus peccaminosi notabiliter diverso, vel ex legibus formaliter diversis, contra quas agitur. Et ibidem à n. 132. explicavi, quandonam leges censeantur esse formaliter diversæ, quod nimirum præcipuè est ratione finis, in quem tendunt ejusmodi leges, aut ratione motivorum, quæ intenduntur à legislatoribus. Denique à n. 139. dixi, quandonam peccata commissionis & omissionis circa idem objectum specie distinguantur, quæ omnia hîc suppono & recoli debent.

Q. 133. *Quanam generatim observanda sint circa*

ca hanc explicationem speciei in confessione. & seqq.

§. 1. Peccata sic sunt confitenda, sicuti erat conscientia tum, quando committebantur : unde si tum invincibiliter ignorabas malitiam, vel non advertebas ad aliquam circumstantiam malam, tu illam non contraxisti, quia nihil est volitum, nisi sit cognitum : hinc si confiteri velis, quia times, ne fortè peccâris, addere debes te putare, quòd eo tempore non adverteris ad talem malitiam. Similiter si falsò jurâsti in materia levi, putans bonâ fide te tantùm leviter peccare, malè confiteris dicendo, juravi falsò, nam ex hoc ipso Confessarius judicabit te peccâsse mortaliter, cum omne perjurium, etiam si sit in materia levi, sit mortale, hinc addere debes te eo tempore putâsse esse tantùm leve peccatum. E contrâ si erroneè apprehendebas aliquam malitiam in objecto vel in actione tua, quamvis reipsa non inesset, tu contraxisti, & teneris hoc explicare, v. g. die Cinerum putabas esse obligationem audiendi Missam & tamen neglexisti, non satisfacis dicendo, die Cinerum non audiui Missam, sed addere debes, & putabam tum esse obligationem audiendi. Similiter si dubitabas, an inesset malitia mortalis, an hujus vel illius speciei, quamvis postea certò rescias nullam in eo fuisse malitiam mortalem, aut illam spectare ad hanc vel istam determinatè speciem, debes confiteri te operatum esse cum illo dubio, quod habebas tum, quando operabaris, quia conscientia, quæ postea sequitur, impertinenter se habet ad actum commissum.

947. §. 2. Peccata sic sunt confitenda, sicuti conscientia nunc agnoscit & dictat esse commissam, hinc

hinc si sciens se detraxisse, dicat, accuso me, si detraxerim, non satisfacit, quia non confitetur speciem, prout est in conscientia.

§. 3. Ignorantia vincibilis non est peccatum 948.
distinctum ab eo, cujus est causa; unde quod fit ex illa, manet ejusdem speciei, cujus esset, si fieret cum scientia: Hinc qui ex vincibili ignorantia Festi omisit Missam, peccavit tantum contra præceptum Missæ, & satisfacit dicendo, die festo non audiui Missam, *Vasq. Sanch. in Decal. l. 1. c. 17. n. 15. & 23. Castrop. t. 2. d. 1. p. 16. n. 3. Dicast. De Juram. d. 2. à n. 244. Gob. in Quin. t. 5. c. 9. n. 53. Stoz. l. 1. p. 1. n. 51.* Quod si ignorantia esset affectata, *Lugo* idem tenet, quod de non affectata; è contrà *Sanch.* putat per eam saltem notabiliter augeri malitiam, *Castrop.* dicit mutari speciem, adeoque exprimendum in confessione; quod verum est, si affectasset ignorantiam omnis legis divinæ, quia tum virtualiter adesset animus transgrediendi omnes leges, & voluisset à se tollere omnem remorsum, quo Deus homines à peccatis continet.

§. 4. Ignorantia culpabilis quandoque aperienda est, vel quia excusat à censura, vel quia quandoque fecit periculum peccandi in alia specie, uti si peccare volueris cum muliere ignorans ejus statum, sic enim te exposuisti periculo peccandi cum persona sacra, conjugata &c., & sic ex comparatione ista animi contraxisti malitiam sacrilegii & adulterii, *Dicast. d. 9. n. 387. & alii.*

§. 5. Quod fit ex errore, est ejusdem speciei 950.
cum illo, quod fieret ex vero judicio, hinc qui non audiverat Missam eo die, quo ex errore putaverat esse festum, satisfacit dicendo, non au-

Tom. VI.

Mm

divi

divi Missam die festo, nam intelligebatur, apprehenso & existimato, *Henriq. Valent. Lugo. Aversa* q. 10. f. 10. §. *Si autem. Schild. cr. 1. n. 14.* Et consentit *Dicaft. n. 715.* si perseverante errore ita sit confessus, nam per hoc explicavit totam malitiam. E contra si antequam confiteatur, errorem resciat, videtur esse contra sinceritatem Confessionis, si errorem non exprimat, qui enim occidit Paulum putans esse Petrum, non videtur satis sincerè confiteri, si rescians errorem dicat, occidi Petrum, quamvis Petrus fuerit apprehensus & existimatus. Et idem est de similibus casibus, re ipsâ enim dicit se in re fecisse aliquid, quod scit se in re non fecisse. Rectè etiam notant utriusque sententiæ Authores, absolute necessarium esse quandoque aperire errorem, imprimis ob reservationem vel censuram, quam ille non incurrit, qui falsò putavit materiam sui peccati illis esse subjectam; Deinde si peccatum aliter intelligi non possit, uti si quis confiteatur, non jejunavi pridie Circumcisionis, nam addere debet, & putabam me obligari, alioquin non intelligetur, quòd peccaverit.

951. §. 6. Putant *Val. Sayr. Salas* non esse opus in Confessione exprimere, si peccatum factum sit cum conscientia dictante esse peccatum siue cum dubitante, an esset peccatum, sed *Schild. n. 13.* & alii dicunt hoc esse exprimendum, quia facere cum conscientia dictante, est notabiliter gravius, & quamvis peccata illa materialiter sumpta non distinguantur specie, formaliter tamen videntur sic differre, quia in priori est notabiliter major ratio offensæ & imputabilitatis. Hoc ipso autem, quòd pœnitens nihil ad-

dat, censetur se accusare de eo, quod fecerit cum conscientia dictante & non cum dubitante.

§. 7. Confitenda est species peccati infima, 952.
& non tantum subalterna aliqua seu generica, v. g. qui uni furatus est, alteri detraxit, alium occidit, non satisfacit dicendo, ter proximo feci gravem injuriam, sic enim explicat tantum genus peccati, quod est esse contra justitiam, sed debet descendere ad species infimas, quæ sunt facere injuriam in bonis fortunæ, & hoc est furtum, in bonis famæ, & hoc est detractio, in bonis corporis, & hoc est homicidium. Similiter quia peccare in certâ specie & se exponere periculo proximo talis peccati sunt ejusdem speciei, hinc qui semel exposuit se periculo ebrietatis & semel periculo turpis delectationis, non satisfacit dicendo, bis me exposui periculo peccandi mortaliter, sed explicare debet materias seu singulas species peccati, quas contraxit volendo proximum earum periculum.

§. 8. Non sufficit quomodocunque dicere 953.
speciem infimam peccati, quod quis fecit, sed dici debet illa species infima, quæ re ipsâ est admissa, v. g. furari decem & furari duodecim ducatos sunt ejusdem speciei infimæ, & tamen qui furatus est decem, malè confitetur dicendo, se furatum esse duodecim, quia dicit esse factum, quod scit non esse factum. Item peccare delectatione turpi & se exponere periculo proximo illius etiam sunt ejusdem speciei, & tamen qui semel delectationem habuit & semel se exposuit periculo, malè confitetur dicendo, bis delectatus sum, aut, bis me exposui periculo, sic enim vel confitetur, quod factum

M m 2

non

non est, vel non confiterur, quod re ipsa factum est.

954. Q. 134. *Quid addendum sit circa circumstantias in Confessione explicandas.* &c. seqq. §. 1. Circumstantia peccati dicitur omne illud, quod quasi supponit peccatum in certa specie malitiae constitutum, eandem tamen malitiam aliter afficit, tanquam afferens certum aliquem modum, ideoque dicitur quasi circumstare seu accedere ad rationem substantialem peccati prius positam.

955. §. 2. Circumstantia peccati potest esse pertinens vel impertinens ad considerationem Theologicam: impertinens est, si nec augeat, nec minuat malitiam, uti quod peccetur ante vel post meridiem; & clarum est non esse opus de tali circumstantia facere mentionem in Confessione. Pertinens est, si augeat vel minuat malitiam peccati.

956. §. 3. Circumstantia pertinens potest augere vel minuere peccati malitiam, aliquando notabiliter in æstimatione morali, aliquando non notabiliter: & quando augeat vel minuat notabiliter, hoc potest fieri, quandoque intra eandem speciem, quandoque mutando speciem, v. g. furtum ex genere suo est peccatum mortale, sed est aliquid universalius quam furtum parvum vel magnum, sacrilegum vel non sacrilegum, hinc furari plus est circumstantia augens, furari minus est circumstantia minuens; furari mille ducatos est circumstantia augens notabiliter, ideoque dicitur notabiliter aggravans: è contrà furari medium ducatum est circumstantia notabiliter minuens furtum mortale, utraque tamen circumstantia relinquit

quit furtum in eadem simplici specie furti mortalis. Si autem fureris sacrum calicem, est circumstantia notabiliter augens malitiam & mutans speciem furti, non quod tollat speciem furti, sed quia facit accedere speciem sacrilegii; & dicitur circumstantia respectu malitiæ furti, quæ est quasi prima malitia istius actionis, quæ res aliena aufertur, illa tamen ratio rei sacræ non est circumstantia respectu sacrilegii, sed habet rationem objecti.

§. 4. Si circumstantia non notabiliter augeat vel minuat malitiam, non est opus de illa facere mentionem in Confessione, quia quod non notabiliter mutat, censetur parum, parum autem in moralibus pro nihilo reputatur. An verò circumstantia notabiliter aggravans & non mutans speciem, sit confitenda, dicetur à n. 975.

§. 5. Si circumstantia mutet speciem, sive hoc faciat augendo sive minuendo, hoc exprimi debet in Confessione. Hinc si blasphemasti, sed sine plena advertentia ad malitiam; si delectasti te objecto turpi, sed sine pleno consensu in delectationem, hæ circumstantiæ minuentes debent in Confessione exprimi, quia mutant speciem, & faciunt peccatum de se mortale, per accidens esse veniale: è contrà si furatus es acum sartori, sed quia sartor aliam acum non habebat, laborare & lucrari non potuit, teneris hanc circumstantiam addere, quia mutat speciem, & facit furtum de se veniale, per accidens esse mortale, ratione gravis damni ideo causati. Similiter si quis fecerit aliquid ex naturali oblivione præcepti, uti si comederit carnes non recordans esse jejunium, velit tamen confiteri,

quia timet, ne per negligentiam sit oblitus, tenetur addere se tum de ea prohibitionem non cogitasse.

959. §. 6. Tum circumstantia mutat speciem malitiæ in actu, si actus propter illam habeat notabiliter diversam disconvenientiam cum natura rationali vel lege æterna Dei: item si faciat habere oppositionem cum diversis specie virtutibus: item si faciat actum esse difforem legibus formaliter diversis. Et hæc omnia sequuntur ex dictis l. 5. à n. 118., ac postea dabuntur exempla.

960. §. 7. Circumstantiæ, quæ mutare possunt speciem malitiæ, præcipuè sunt sequentes, quæ ex Cicerone & Aristotele refert S. Th. 1. 2. q. 7. a. 3. O., & continentur hoc versu:

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Exponuntur autem hoc modo: *Quis*, significat personam agentem vel patientem, non considerando illam secundum substantiam, sed secundum qualitatem aliquam, uti quod pauper sit furatus; quod Religiosus sit fornicatus; quod peccarit cum conjugata; quod frater fratrem occiderit. *Quid*, significat objectum, non consideratum secundum se, prout est hoc, in quod actus directè & primariò tendit, sed consideratum, vel secundum quantitatem, uti quod non unum sed mille aureos furatus sit; vel secundum qualitatem, uti quod furatus sit rem sacram; vel secundum aliquem effectum contingenter conjunctum, uti quod ex tali furto secutæ sint discordiæ vel alia mala: Et ad *Quid* etiam reducitur circumstantia *circa quid*. *Ubi*, significat locum, uti quod aliquem occiderit vel se

polluerit in Ecclesia. *Quibus auxiliis*, significat media sive instrumenta & adiutores, quibus usus est, uti quod virum nobilem percusserit, non gladio, sed fuste; quod ope dæmonis alium occiderit; quod alios secum cooperatores addidit crimen adduxerit. *Cur*, significat finem extrinsecum operantis, uti si furatus sit, ut se inebriaret. *Quomodo*, significat modum accidentalem, quo actio fit, nimirum plenè vel semiplenè deliberatè: ex malitia vel passione. *Quando*, significat tempus, uti an die festivo vel feriali fabulatus sit in Missa; an longissimo, an brevissimo tempore perstiterit in desiderio turpi.

§. 8. Propter circumstantiam, *Ubi*, putarunt 961: aliqui apud *Mendo* Diff. 5. num. 54. omne mortale saltem externum, quod fieret in templo, esse sacrilegium; sed rectè negant *Caj. Sot. Sanch.* & alii communiter: Quandonam autem ideo refundatur malitia sacrilegii, intelligetur ex dicendis n. 1016. & 1090.

§. 9. Circa circumstantiam, *Cur*, notandum 962: est, si finis, ob quem aliquis peccat, vel nullo modo, vel tantum velialiter sit malus, uti si quis furetur, ut amico beneficiat, vel ut vanam gloriam caperet in lauta tractatione, non esse opus hunc finem explicare in Confessione, quia ex illo non refunditur nova gravis malitia in actum, uti contra aliquos probabilius tenent *Vasq. Henric. Cón. Lugo, Diana, Aversa* q. 10. f. 10. *Gob.* in *Quin.* t. 5. c. 23. f. 1. subf. 7. *Sporer* n. 404.

§. 10. Circa circumstantiam, *Quando*, aliqui 963: apud *Dicast.* d. 9. n. 721. putarunt peccata commissa die dominico vel festivo semper contrahere specialem malitiam ex circumstantia temporis, cui opinioni videntur favere *S. August.*

& S. Th. 2. 2. q. 122. a. 4. ad 3. his verbis, *Quia magis homo impeditur à rebus divinis per opus peccati quàm per opus licitum, quàmvis sit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo, quàm qui aliud opus licitum facit.* Etiam favere videtur jus Canonicum, Cap. Omnes. De feriis, *Omnes dies dominicos à vespera in vesperam cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere; si enim tum ex motivo religionis sit abstinendum ab illicito opere, ergo qui tum peccat, facit contra virtutem religionis & committit sacrilegium, secundum dicta in l. 1. n. 626.* Sed contra est, nam SS. PP. & jus Canonicum tantùm volunt diebus festivis esse majorem causam abstinendi ab illicitis, quia dies illi dedicati sunt cultui divino, sed non ideo dicunt peccata alia istis diebus prohiberi ex motivo religionis. S. Th. tantùm loquitur de eo, quod est spectato jure naturæ & considerato fine hujus præcepti, hinc subdit ex S. *August.* judæum, qui præcepto Ecclesiæ non tenetur, minùs malè facturum, si in agro die dominico laboraret, quàm si peccaret. Consequenter cum Authoribus gravissimis apud *Dicast. n. 722.* dicendum est circumstantiam temporis raro mutare speciem, hinc licet aliqui apud *Dicast. n. 723.* putent omne enorme crimen saltem die Veneris sancto, aut die, quo quis communicavit, commissum, hoc ipso esse diversæ speciei, tamen *Dicast. Lugo d. 16. n. 524. Aversa q. 1. f. 11. Stolz l. 1. p. 1. n. 73.* alique communiter & probabiliùs contradicunt: attamen excipiunt, si quis v. g. die Veneris sancto publicè haberet ludricam comœdiam, id enim esset in gravem irreverentiam contra Passionem Christi.

ti. Addit Gob. supra cap. 46. & 47. n. 2. posse esse grave scandalum, si quis die Veneris sancto v. g. se inebriaret. Quod si quis statim post communionem eat ad popinam, putat idem Gob. contrahere malitiam sacrilegii, quia irreverenter tractat corpus Christi. Idem dicit, si quis die Communionis etiam vesperi se inebriaret, sed oppositum est probabilius, tum quia dudum desit præsencia Christi, ideoque peccatum non videtur habere ullum ordinem ad sacramentum manè susceptum, tum etiam quia aliàs Sacerdotes quotidie celebrantes, quotiescunque peccarent, contraherent etiam malitiam sacrilegii, quod nemo dicit.

§. 11. Circumstantiæ generales peccatorum, 964. uti quod sint contemptus Dei, injuria, inobedientia, ingratitude, irreligio, superbia, &c. non sunt necessario addendæ, nisi expressè sint intentæ, quia quamvis speciales illæ malitiæ contrahantur, etiam tum, quando non intenduntur, sed cum sola advertentia illarum peccatur, tamen cum sint quasi transcendentales & imbibitæ in omni peccato, hoc explicato factis intelliguntur: similiter is, qui peccat advertens se agere contra honestatem virtutis, non tenetur hoc addere, nisi ex odio vel contemptu virtutis processisset, uti n. 966. dicitur.

§. 12. Probabilius est quidem cum Caj. Vasq. 965. Dicast. d. 2. dub. 25. contra S. Bonavent. & Scot. majorem esse ingritudinem relabi post remissum semel peccatum quàm primò labi, quia quamvis prima innocentia, quam excludit primum peccatum, videatur esse absolutè & materialiter majus bonum quàm remissio peccati, (de quo videri potest Suar. d. 13. f. 2.) tamen

M m 5

cùm

cum remissio fiat positivè indigno, præservatio autem fiat non indigno positivè, remissio præsertim sæpe facta, comparativè ad personam, cui fit, videtur esse major formaliter in ratione beneficii quàm præservatio, de hac tamen ingratitudine opus non est meminisse in confessione, uti habet communis cum *Dicast.* dub. 26. contra *Medinam*, quia quamvis hic ratione materiæ sit etiam suo modo specialis ingratitudo, tamen quantum ad formalem speciem malitiæ manet ratio generalis ingratitudinis imbibita in omni peccato, consistens in hoc, quod offendatur Deus, à quo magna beneficia accepimus, sicuti si quis transgrediatur jejunium præceptum, quamvis sit suo modo specialis inobedientia, in quantum ejus materia est jejunium, tamen manet ratio generalis inobedientiæ imbibita in omni peccato.

966. §. 13. Circumstantia contemptus potest addere novam speciem, nam si quid fiat ex contemptu formali vel legislatoris ut talis, vel legis cujuscunque etiam levissimæ, prout pendens à potestate legislativa, vel cujuscunque honestatis, quæ est in aliqua virtute, semper est mortale distinctæ speciei à peccato, quod tunc committitur, uti dictum est l. 5. à n. 237. Hinc qui fornicatur ex contemptu castitatis, duplex specie peccatum committit contra castitatem speciatim aperiendum in confessione, nempe quod fornicatus sit, & quod hoc fecerit ex contemptu honestatis, quæ est in virtute castitatis.

967. §. 14. Cum sæpe fiat, ut peccans non advertit ad certam malitiam vel circumstantiam, sequitur Confessarium non debere esse nimium in interrogandis omnibus, ad quæ non est veri-

simile

simile pœnitentem advertisse, quamvis enim contingere possit, ut adverterit, non debet tamen, inquit *Palav.* De pecc. d. 2. q. 2. a. 2. nu. 7. propter raros ejusmodi eventus imponi Confessariis tam gravis & perpetua indagandi obligatio, quæ prudentem quemlibet meritò deterreret ab officio Confessarii: Econtrà tamen si pœnitens prudenter credatur advertisse, & propter ignorantiam, oblivionem, timorem vel pudorem omittere, tenebitur Confessarius adjuvare quærendo, uti pluribus dicitur à n. 1745.

Q. 135. *An circumstantia consuetudinis sit aperienda in confessione.* R. §. 1. Per se loquendo non necessariò est aperienda, *Suar. Vsq. Regin. Bon. Aversa* q. 10. §. 10. §. septim., *Lugo* d. 16. n. 201. contra *Tabien. Henriq. Fagund.* & alios apud *Dian.* p. 1. t. 7. R. 15. & 55. Ratio est, quia nemo, per se loquendo, tenetur bis confiteri idem peccatum, peccata autem præterita, per quæ est causata consuetudo, sunt antehac confessa, uti supponitur, & peccatum præsens non aggravatur sed potius minuitur ratione præcedentis consuetudinis, quæ aliquo modo minuit libertatem, ergo non est necessarium facere mentionem peccatorum præteritorum vel illius consuetudinis. *Nec obstat*, quòd per consuetudinem exposuerit se periculo proximo relabendi, nam si hoc antehac fecit advertenter, quod rarum erit, est speciale peccatum, de quo debet se speciatim accusare, secundùm dicenda n. 970. De cætero exponere se periculo proximo peccati & statim ideo peccare, non sunt duo peccata sed unum tantum, quòd satis explicatur explicato ipso peccato inde secuto, uti omnes

omnes communiter fatentur cum *Lugo* n. 511.

969. §. 2. Si consuetudo sit causa vel occasio proxima actuum objectivè malorum, etiam si hi actus fortè propter inadvertentiam non sint peccata, tamen est sub mortali obligatio emendandi ejusmodi consuetudinem; & si quis hoc neglexerit, tenetur se accusare de hac negligentia, *Suar. Sanch. Laym. Regin. Lugo* à n. 204. *Diana* p. 3. t. 5. R. 62. contra *J. Sanch. & Moyam*. Quandonam autem ejusmodi actus etiam inadvertenter facti retineant suam malitiam objectivam, dictum est l. 5. n. 48.

970. §. 3. Etiam tum confitenda est consuetudo, si adhuc sit voluta, & pergat esse proxima occasio relabendi, sicuti enim, qui voluntariè & advertenter per actus frequentatos contrahit consuetudinem peccandi, quæ ipsi est occasio proxima novorum peccatorum, peccat dupliciter, nempe ipso actuali peccato, v.g. blasphemix, deinde etiam contrahendo illam consuetudinem, quæ erit causa proxima secutarum blasphemiarum objectivè malarum, ita etiam peccat dupliciter, qui blasphemat & voluntariè pergit augere vel retinere talem consuetudinem, ideoque confitens dicere debet, blasphemavi sæpissimè & ita blasphemando advertenter induxi aut emendare nolui consuetudinem blasphemandi, *Sayr. Valent. Laym. Dicast.* d. 9. nu. 412. *Sporer* in Decal. p. 1. t. 1. c. 7. n. 54.

971. §. 4. Etiam aperienda est peccandi consuetudo, si Confessarius de ea interroget, uti constat ex prop. 58. ab *Inn. XI.* damnata, *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem*. Hinc opinio aliquorum, qui hoc negarunt, non est probabilis. Ratio est, quia

Con-

Confessarius, imprimis tanquam Judex, habet jus cognoscendi, an pœnitens seriò proponat emendare sua peccata necne, item an non fortè adhuc sit in occasione proxima relapsuum, ergo habet jus interrogandi de consuetudine peccandi, nam ubi hæc est, sæpe deest propositum emendandi, aut remanet occasio proxima. Deinde etiam ut Medicus habet jus interrogandi, nimirum in ordine ad præscribenda remedia emendandi talia peccata consuetudinis, ideoque per accidens tum erit obligatio sæpiùs indirectè saltem manifestandi eadem peccata.

§. 5. Si pœnitens sit doctus simulque certus 972. se esse rite dispositum nec indigere consilio Confessarii, putant plures cum *Moya* à n. 13. tum non teneri respondere, sed videtur tenendum oppositum cum *Carden.* in 2. crisi diff. 37. à n. 35. tum quia Confessarius habet jus se etiam ex parte sua certificandi de istis, ergo pœnitens habet obligationem respondendi, tum quia pœnitens sæpe falsò præsumit se satis doctum aut non subesse causam. Peccaret tamen Confessarius, si ex mera curiositate hoc indagaret, neque pœnitens tum teneretur respondere. Nec debet Confessarius ad singula peccata inquirere, fecistine hoc sæpiùs? meritò enim tum præsumeretur ex curiositate inquirere, & si pœnitens tum teneretur semper respondere, posset Confessarius quandoque totam ejus vitam explorare, quod nimis durum est & redderet confessionem meritò odiosam omnibus.

Q. 136. An illa, quæ ex consuetudine mortali- 973. ter mala postea inadvertenter fiunt, sint confitenda.
R. §. 1. Rarò ista fiunt sine ulla advertentia malitia, aderit enim communiter advertentia saltem

tem virtualis sive tenuis & quasi imperceptibilis, quæ sicuti sufficit ad actu bene operandum, ita etiam ad actu peccandum.

974. §. 2. Si supponamus, quando ista fiunt, nullam prorsus adesse advertentiam malitiæ, talia non habebunt ullam novam malitiam formalem, uti constat ex dictis l. 5. à n. 16. & consequenter cum ista in se non sint peccata, nec externè compleant peccatum aliquod internum, sed tantum sint effectus peccati, secundum dicta n. 944. non est obligatio ista confitendi, sed satis est confessum esse vel confiteri actus antecedentes, per quos contracta est talis consuetudo, vel neglecta ejus emendatio, *Suar. de juram. l. 3. c. 8. n. 5. Sanch. in Dec. l. 3. c. 5. num. 33. Amic. De pecc. d. 22. n. 51. Dicast. hic d. 9. à n. 411.* Quod verum est secundum multos cum *Dicast. de juram. d. 2. n. 198.* quamvis consuetudo illa non sit retractata, tales enim v.g. blasphemix indeliberatæ non sunt voluntariæ, nec in se, uti supponitur, nec in causa, quia ista consuetudo non est quid voluntarium, quod poenitens debeat aut possit statim à se depellere, sed est habitus naturalis necessariò relictus ab actibus, qui habitus abjici non potest etiam à volente & retractante. Addit *Dicast.* talem consuetudinem non videri semper esse causam vel occasionem proximam peccati; nam quandoque etiam fortius inclinant ipsamet complexio naturalis & concupiscentia ex peccato originali orta, neque tamen hæc necessariò debent positivè expelli aut retractari, sed satis est habere propositum se continendi à peccatis, ad quæ inclinant.

975. Q. 137. *An confitenda sint circumstantia nota-*

biliter aggravantes peccatum intrà eandem speciem
 R. Quales hæ sint, dictum est n. 956. An autem
 confitendæ sint, disputant Authores, utrinque
 ferme æquè probabiliter, uti constabit ex seqq.

§. I. Circumstantias illas non esse necessariò
 confitendas, docent *S. Th. S. Bonav. S. Anton.* a-
 liique probatissimi Authores plures quàm 45.,
 quos refert & sequitur *Diana* p. 1. t. 7. R. 1. p. 3.
 t. 4. R. 67. Item *Aversa* q. 10. s. 8. ad quos ac-
 cedunt *Palav. c. 33. Dicast. d. 9. n. 180. Moyat.*
 3. d. 3. q. 3. à n. 14. *Haun. c. 8. contr. 2. Illf. à*
n. 74. Stoz l. 1. p. 1. à n. 83. etiam plurimos re-
 ferens. Rationes præcipuæ sunt, 1. quia *Trid. sess.*
14. De pœn. c. 5. volens docere, quid confiten-
 dum sit, tantùm loquitur de specie & circum-
 stantiis mutantibus speciem, ergo sufficienter
 innuit tantùm aggravantes non esse necessariò
 confitendas, alioquin non processisset doctri-
 naliter, sed valde mancè, sicuti, inquit *Lugo* d.
 16. n. 108., qui doctrialiter procederet & ex-
 plicaret necessitatem confitendi peccata, sem-
 perque adderet, quæ mortalia sunt, sufficien-
 ter doceret venialia non necessariò esse confi-
 tenda, ergo. *Conf. nam Trid. expressè addit nihil*
aliud à pœnitentibus in Ecclesia exigi. 2. Est con-
tra praxin omnium Confessariorum & pœni-
tentium, vel interrogare vel edicere circum-
stantias tantùm aggravantes, inquit Vasq. q. 19.
a. 1. dub. 2. quod saltem verum est de circum-
stantiis se tenentibus ex parte actûs, v.g. quam-
diu duraverit actus peccati, quàm fuerit inten-
sus &c., quæ omnia etiam cognitu sunt difficil-
lima, ergo non est obligatio hæc addendi, ergo
nec alias circumstantias tantùm aggravantes se-
tenentes ex parte objecti, argumenta enim ad-
versa-

976.

versa-

versariorum æqualiter procedunt de omnibus, nam sicuti furtum 100. ducatorum moraliter æquivalet 1000. furtis unius ducati, ita odium Dei per horam continuatum æquivalet pluribus odiis intrâ eandem horam repetitis. 3. Alioquin etiam teneberis explicare quantitatem materiæ detractiōis; item an persona sit valde honorata vel non, nec sufficeret dicere fuisse absolutè gravem; item teneberis addere circumstantias notabiliter minuētes intrâ speciem mortalis, v. g. quod feceris ex metu, cum aliqua passione, hæc autem sunt contra sensum communem, inquit *Lugo* à n. 112. ergo. 4. Certum est non omnino constare illas circumstantias esse confitendas, in dubio autem, an existat lex, non obligat, uti ex communi dictum est l. 1. à n. 272. Deinde cum *Trid.* egerit de obligatione confitendi circumstantias, & non expresserit obligationem confitendi aggravantes, præsumendum est non esse, quia contra illum, qui Jus clarum dicere potuit & non dixit, interpretatio est faciēda, uti ex Jure probat *Moya* d. 1. q. 5. n. 13.

977. §. 2. Circumstantias illas esse necessariò confitendas, docent Auctores non minùs nobiles, inquit *Cardenas* in 2. crisi d. 2. n. 1., quorum 25. adductis locis referunt *Diana* & *Aversa* suprâ, inter quos sunt *Alens.* *Caj.* *Suar.* *Sot.* *Henriq.* *Con.* *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 32. n. 39. vocans verissimam sententiam. Accedunt *Steph.* à *S. Paulo*, *Sermery*, *Tann.* q. 7. n. 53. referens plures, *Arr.* d. 32. f. 1. & seqq. *Amic.* d. 13. f. 6. *Gonet* d. 10. a. 3. *Platel.* n. 783. *Gorm.* p. 2. à n. 139. *Todts.* q. 98. §. 3. *Bonæspei* de pecc. d. 4. à n. 85. ubi n. 122. dicit sententiam hanc non esse quidem de fide, at-

tamen

tamen attentis locutionibus *Tridentini* videri manifestè deduci ex principiis fidei, oppositam autem infirmis valde & parùm *Tridentino* consonis inniti fundamentis. *Vasq.* q. 9. l. a. l. dub. 2. num. 6. fatetur hanc sententiam esse in scholis communem. *Esparsa* q. 90. a. 4. ad 8. tenet, si circumstantiæ se teneant ex parte objecti, esse confitendas, & addit oppositum suaderi non posse ratione aut indicio ullo sufficiente ad probabilitatem: si autem circumstantiæ se teneant ex parte actûs, tenet non necessariò esse confitendas: & videtur idem sentire *Sporer* n. 410. & 422.; sed idem videtur valere de utrisque circumstantiis. Rationes sunt 1. Auctoritas *Catechismi Romani*, qui jussu *Pii V.* conscriptus & ex Decreto *Trid.* editus, mentem *Trid.* optimè erit assecutus, sic autem habet *De pæn. c. 9.* Neque verò solum peccata gravia narrando explicare oportet, verùm etiam illa, quæ unumquodque peccatum circumstant, & pravitatem valde augent vel minuunt. Quòd autem loquatur de peccatis distinguendis secundùm circumstantias partim aggravantes, partim mutantes speciem, patet in exemplo furti, quod subjicit his verbis: *Furtum etiam in peccatis numerandum est, verùm si quis aureum nummum furetur, levius omnino peccat, quàm is qui 100. vel 200. vel ingentem aliquam auri vim, præsertim verò, qui sacram pecuniam abstulit.* Et addit: *Hec igitur, ut diximus, enumeranda sunt, quæ verò pravitatem rei magnoperè non augent, sine crimine omitti possunt.* Accedit *Cap. Consideret 1. De pæn. Dist. 5.* ubi inter cætera dicitur, pœnitentē debere considerare qualitatem criminis, quantum in eo perseveraverit: & ut cognoscat augmentum peccati, ut consideret cujus ætatis fuerit, cujus

Tom. VI.

N n

sapien-

sapientiæ &c. quia, inquit, *omnis ista varietas confitenda est.* 2. Hoc est confitendum, quod scire debet Confessarius prout Judex & prout Medicus, uti manifestum est ex *Trid.* supra, sed Confessarius prout Judex & prout Medicus scire debet circumstantias etiam tantum aggravantes: Imprimis ut Judex, quia debet judicare de gravitate criminum & poenam convenientem imponere, uti constat ex *Trid.*, hæ autem circumstantiæ notabiliter augment malitiam, ideoque etiam notabiliter mutant iudicium Confessarii, præsertim in ordine ad imponendam satisfactionem, uti manifestum est ex Canonibus poenitentialibus, qui habentur in fine *Decreti Gratiani*, in quibus designantur notabiliter diversæ poenitiæ pro peccatis ejusdem speciei, ob solas diversas circumstantias aggravantes, uti patet in casu 21. 22. 37. 38. aliisque. Similiter debet Confessarius prout Medicus easdem circumstantias scire, alioquin non scitur status ægri: & sicuti debet Medicus corporalis scire, v. g. an notabiliter diutius solitò tenuerit febris, frigus vel æstus, ita Medicus animæ, uterque ideo, ut judicare possit de gravitate morbi & opportuna præscribere remedia. Si dicas, satis esse, quod Confessarius possit illa interrogare & poenitens teneatur fateri. *Contrarium* est, nam poenitens tenetur ea sponte suâ dicere, super quæ Confessarius debet hinc & nunc esse Judex vel Medicus, alioquin dicam nequidem teneri dicere circumstantias mutant species, nisi interrogetur: hinc 3. Poenitens debet suâ sponte hoc confiteri, quod mutat speciem peccati saltem moraliter, sive in æstimatione prudentum, uti manifestè colligitur ex con-

textu Trid. suprà, sed circumstantia notabiliter
 aggravans mutat moraliter speciem peccati,
 ergo. *Prob. min.* Species peccati est apparentia
 & æstimatio, quam de peccato concipere de-
 bent viri prudentes, nam species rei dicitur
 quasi facies & forma, secundum quam res ap-
 pareat & æstimari debet, sed circumstantia no-
 tabiliter aggravans mutat apparentiam & æsti-
 mationem, quam de peccato concipere debent
 viri prudentes, ergo. *Prob. minor.* Ponamus
 quartam partem aurei esse materiam levem; si
 furer medium aureum, hæc circumstantia ag-
 gravans mutat moraliter apparentiam & æsti-
 mationem, quam de hoc secundo furto conci-
 pere debent viri prudentes, uti certum est, nam
 furtum quartæ partis aurei debebat apparere
 tantum leve & æstimari peccatum veniale, fur-
 tum autem medii aurei debet apparere grave
 & æstimari esse peccatum mortale, uti suppo-
 nitur, ergo si iterum furer 1000. aureos, hæc
 circumstantia aggravans debebit facere, ut hoc
 tertium furtum apud prudentes appareat &
 æstimetur moraliter aliud à furto medii aurei,
 minor enim est dissimilitudo quartæ partis au-
 rei ad medium aureum, quam medii aurei ad
 1000. aureos, ergo. 4. Si furtum medii aurei se-
 mel avertit à Deo, furtum mille aureorum æ-
 quivalenter saltem decies avertit à Deo, & re-
 ipsa meretur odium Dei ac poenam, quæ re-
 sponderet saltem decem furtis medii aurei,
 cum ille unicus actus moraliter æquivalet il-
 lis pluribus, uti fatentur adversarii; similiter
 odium Dei continuatum per totum diem mo-
 raliter æquivalet pluribus odiis post retracta-
 tam voluntatem aliquoties repetitis intra eun-
 dem

dem diem: multa autem furta vel odia ita re-
 petita essent in Confessione explicanda ratione
 numeri formaliter multiplicati, nec satisfacere
 dicendo, furatus sum mille aureos, habui
 odium in Deum, sed deberes addere, per tot vi-
 ces, uti certum est, ergo similiter addere debet
 furtum fuisse 1000. aureorum, & odium fuisse
 ita diu continuatum. 5. Circumstantia, quæ
 speciem tantum aggravat, sæpè addit maiorem
 malitiam, quàm circumstantia, quæ speciem
 mutat, sic enim maiorem apud Deum culpam
 & pœnam incurrit, qui ex loco profano fura-
 tur 1000., quàm qui ex loco sacro furatur uni-
 cum aureum, ergo si sit obligatio addendi hanc
 circumstantiam loci, etiam erit obligatio ad-
 dendi illam circumstantiam gravitatis. *Prob.*
conf., quia quòd sit obligatio confitendi, quan-
 do mutatur species, inde non est, quia præcisè
 est alia species, sed quia cum alia specie accedit
 malitia notabiliter alia, si enim accederet nova
 species absque nova malitia, non esset obligatio
 exprimendi, uti omnes fatentur, ergo si accedat
 notabiliter nova alia malitia, quamvis non sit
 formaliter species, erit obligatio exprimendi.
 6. Circumstantia aggravans est materia neces-
 saria Confessionis, ergo debet exprimi. *Prob.*
ant. Si non esset materia necessaria, ergo qui
 furatus est 1000. non confitetur invalidè, si di-
 cat se esse furatum unum aureum, quia furatus
 est illum unum, & quod reticet, non est mate-
 ria necessaria Confessionis, uti volunt adver-
 sarii; imò quamvis mentiretur, dicendo se esse
 furatum unum tantum, tamen mendacium
 esset circa materiam non necessariam Confes-
 sionis, ergo non ideo invalidaretur Sacramen-
 tum

tum, secundum dicenda n. 1177., hoc autem non concedunt adversarii, ergo.

§. 3. Rationes, saltem aliquæ, pro utraque 977.
sententia sunt graves, sed rationes pro sententia affirmativa, videntur esse graviores, hinc ad rationes pro negativa R. *Ad 1. Trid.* noluisse expressè definire quæstionem inter Authores controversam, attamen sufficientia jecit fundamenta pro parte affirmativa, nam per circumstantias mutantem speciem intelligit illas, quæ mutant vel formaliter ratione alterius planè malitiæ, vel æquivalenter seu moraliter ratione malitiæ ita aggravatæ, ut in æstimatione prudentum censeretur debeat aliud quasi specie vel saltem aliud numero peccatum, uti in ratione tertia dictum est, & colligitur ex toto contextu *Tridentini*, omnis autem alia species & numerus est explicandus, ergo. Ex *Conf.* nihil sequitur, uti fatetur *Lugo*, tantum enim dicit nil exigi præter Confessionem mortalium, quæ poenitens agnoverit post diligens examen, ubi nullus est sermo de circumstantiis mutantibus speciem. *Ad 2. Tann. n. 64.* dicit praxin timoratorum stare pro nobis: si tamen sit praxis aliorum contraria, hæc procedit ex probabilitate sententiæ benignioris, quam plures antehac sequebantur. *Ad 3.* Admitto circumstantias notabiliter aggravantes, si facillè etiam à rudibus cognoscantur, etiam si tantum ex parte actûs se teneant, esse addendas: intellige semper, si sint majores, quàm ordinariè soleant esse, ideoque non intelligantur per expressiorem actûs: minuentes autem pertinent ad ordinarium modum peccandi, hinc si nihil addatur, præsumi debent. Quod si aggravantes igno-

rentur, aut si nimia foret difficultas in eis dignoscendis aut exprimendis, per accidens excusaberis, tantum enim teneris ad hoc, quod moraliter potes: monetque rectè *Tam.* n. 63., ne Confessarii sint circa illas inquirendas nimii, sed potius relinquunt poenitentes suæ opinioni. *Ad 4.* Nego hic esse purum dubium de lege, nam major est probabilitas pro lege, ergo etiam probabilius est esse obligationem legis, nec plus volumus, quod *S. Tho.* attinet, quam vis ipse in 4. *Dist.* 16. q. 3. a. 2. quæstiu. 5. aliisque pluribus locis apud *Moyam* suprà n. 14. videatur satis clarè tenere sententiam negativam, ideoque ipsius autoritas addat multum ponderis, tamen non tenet illam ut absolutè veram, sed tantum ut probabiliorē: & quia hæc scripsit junior, putarunt *Sotus* & *Canus* apud *Moyam* mutaturum fuisse sententiam, si suæ Summæ ultimam manum imposuisset, sed hoc valde incertum est. Quod autem *Gonet* n. 58. & *Gormaz* n. 143. & 174. alique conentur eum explicare pro se, vix persuadebunt legenti, uti ostendunt *Moya* à n. 17. & *Illj.* n. 77.

De tota quæstione videri etiam potest *Arriaga* d. 32. per quatuor Sectiones, fusè propugnans hanc sententiam affirmativam.

978. Q. 138. *An opinio negans circumstantias aggravantes esse confitendas sit nunc damnata pro praxi.*
 &. Aliqui affirmant, quia *Inn.* XI. declaravit sequendam esse sententiam ruiorem, quando agitur de valore Sacramenti, hic autem videtur agi de valore Sacramenti, nam cum Confessio integra sit pars essentialis Sacramenti, si omitantur circumstantiæ aggravantes, probabile est Confessionem non fore integram, sed defecturam

turam partem essentialem Sacramenti, ergo. E
 contra alii cum *Carden.* in 2. crisi d. 2. n. 107. re-
 etè docent sententiam illam non contineri sub
 damnatione, quia sequendo illam Sacramen-
 tum non exponitur periculo nullitatis, certum
 enim est ad valorem non requiri Confessio-
 nem materialiter integram, sed sufficere inte-
 gram formaliter, qualis hìc erit, ergo quamvis
 opinio negans circumstantias illas esse confi-
 tendas coram Deo esset falsa, Sacramentum
 adhuc esset validum, uti validum est, si quis ex
 oblivione omitat peccatum vel circumstan-
 tiam, quæ mutat speciem, aut si omitat bonâ
 fide putans se non teneri confiteri, idem enim
 est, inquit *Lugo* d. 19. n. 31. non recordari ali-
 cujus peccati vel ignorare obligationem confi-
 tendi illud. Atque ex his infertur, quòd neutra
 opinionum probabilium, quarum una affirmat,
 alia negat peccata aliqua differre specie, subja-
 ceat damnationi, v. g. sententia, quæ dicit dele-
 ctationem morosam circa personam liberam &
 circa conjugatam non differre specie, quamvis
 sit minùs tuta, non ideo est damnata pro praxi,
 quia si fortè falsa est, nihilominùs relinquit Con-
 fessionem formaliter integram & reliquas ejus
 partes essentielles, ergo non exponit Sacramen-
 tum periculo nullitatis, sed manet practicè pro-
 babilis,

Q. 139. Quomodo distinguenda sit species in pec- 979.
 cati contra fidem, spem, charitatem. R. §. I. Erro-
 res vel dubia circa fidem sunt ejusdem speciei,
 in quacunque materia sint, *Regin. Diana* p. 1. t. 7.
R. 46. p. 1. t. 7. R. 34. Less. in auct. v. Confessio cas.
 9. Hinc qui dubitavit, semel de Eucharistia, se-
 mel de purgatorio, semel de æternitate animæ,

satisfacit dicendo, ter dubitavi in fide, quia tota malitia consistit in hoc, quod non satis tribuatur authoritati Dei, quæ est eadem in omnibus. Econtra tamen culpabilis ignorantia mysteriorum fidei, error in fide & positiva hæresis cum pertinacia distinguuntur specie.

980. §. 2. Probabilius est cum *Suar. Sanch. Castrop.* & aliis apostasiam à fide specie differre ab infidelitate, tum quia deficiendo à fide læditur speciale jus, quod Ecclesia per Baptismum acquisiverat in personam hominis fidelis, tum etiam, quia est specialis irreverentia contra characterem Baptismi, si deseratur fides in eo suscepta, cujus veluti sigillum est iste character, attamen non est opus hoc exprimere in Confessione, hoc ipso enim, quod aliquis confiteatur se defecisse à fide, intelligitur, quod fecerit post Baptismum, quia peccata ante Baptismum facta non sunt materia Confessionis. Quod si quis post susceptam Confirmationem deficiat à fide, putat *Carden.* in 2. crisi d. 30. n. 55. accedere speciem irreligiositatis per hoc, quod, cum Confirmatio specialiter det auxilia gratiæ ad retinendam fortitudinem in suscepta ac defendenda fide, ideo obligat ad excludendam infidelitatem, ipse contra eam gratiam peccet, eamque admittens infidelitate destruat; sed ratio ista non videtur firma, alioquin etiam erit specialis irreligiositas, si quis gratiam in Sacramento Pœnitentiæ in ordine ad emendanda peccata acceptam iterum abjiciat per eadem peccata repetita. Si tamen defectio fiat post professionem fidei juratam, accedit species sacrilegii, propter juramentum, quod frangitur.

981. §. 3. Defectio à fide ad Judaïsmum, Paganismum

nismum, hæresin, specie inter se distinguuntur, *Lugo* d. 16. n. 291. *Dicast.* d. 9. n. 556. cum communi contra alios. Ratio est, quia hæ sectæ ob diversos ritus valde diversam habent oppositionem cum religione, judaismus per superstiosam observantiam, paganismus per idololatriam, hæresis per alia ab his specie distincta peccata. Hinc etiam si quis vellet potius deficere ad hanc hæresin quam illam, si hæ hæreses inducant ad diversa peccata, vel habeant ritus notabiliter diversos religioni oppositos, etiam hæreses inter se distinguuntur specie, & ita docent *Lugo* & *Dicast.* Calvinismus, qui habet ritum invalidi Sacramenti Eucharistiæ, distingui specie à Lutheranismus. De mendacio circa fidem dicitur n. 1095.

§. 4. Peccare cum spe veniæ, vel cum proposito confitendi, vel contra vehementissimam inspirationem, vel contra firmissimum propositum non peccandi, non inducunt novam speciem, ideoque sufficit dicere simpliciter peccatum, *Comit. Lugo, Tamb. Dicast.* n. 703. *Sporer* n. 216. Si tamen quis peccet, quia sperat Deum facile remissurum, accedit nova species, quæ est præsumptio de misericordia Dei. Si ideo iterum peccet, quia jam antè, illud peccatum commiserat, & putat utrumque eadem facilitate per unicam confessionem remittendum, erit error & præsumptio de eadem misericordia Dei.

§. 5. Si quis peccet mortaliter, v. g. furetur rem notabilem, non intendens quidem, attamen advertens, quod per hoc sibi inferat mortem spirituales animæ, *Arr.* de pecc. d. 44. n. 13. & *Bonæpei* de pecc. d. 8. n. 31. dicunt contrahere

here novam speciem contra charitatem propriam. Idem dicit *Oviedo* de pecc. contr. 2. n. 59. quamvis peccans prius fuisset in uno mortali, quia qui faceret aliquid, advertens propter hoc si inferendam mortem aut gravissimam poenam corporis, item qui per prodigalitatem se spoliaret maximâ parte bonorum, secundum *S. Th.* 2.2. q. 119 a. 3. specialiter peccaret contra charitatem propriam; ergo multò magis hic. Aliqui rationi illi non acquiescunt, alias, inquiunt, qui peccaret venialiter, hoc ipso peccaret mortaliter, quia infert sibi majus malum quàm sit omnis poena corporis, & quàm sit carentia omnium bonorum temporalium: quid sit de hoc, saltem probabilius est cum *Vasq. Less.* & aliis per hoc non contrahi specialem malitiam, quæ in confessione explicari debeat, quia hoc est commune & veluti imbitum in omni mortali, quod ideo cognoscitur esse mortale, quia infert mortem animæ, adeoque est circumstantia veluti transcendens, quæ satis intelligitur. Et hæc etiam est ratio, cur occidens alium coram Judice, à quo ideo suspendetur, peccet contra charitatem propriam, ut habet communis contra *Tann.* de pecc. d. 4. q. 3. num. 72. & occidens alium coram Deo, à quo ideo damnabitur, non ideo peccet contra charitatem propriam peccato in confessione explicando, quia nempe damnari à Deo est commune & proprium omni homicidio, non item suspendi. Docent tamen *Arr. & Bonaspei* de pecc. d. 5. n. 137. si quis ob certum peccatum incurrat excommunicationem, debere hoc specialiter addere in confessione, quia contra charitatem propriam est se privare specia-

libus

libus istis bonis, scilicet communione fidelium, suffragiis Ecclesiæ, jure ad sepulturam &c. quamvis in hoc iterum contradicat *Tann.*

§. 6. Qui inducit alterum ad mortale, contrahit saltem duplicem specie malitiam, imprimis contra charitatem proximi, cui causat ruinam spiritualem, deinde malitiam illius peccati, ad quod fit inductio, hinc qui induxit ad furtum, non satisfacit dicendo, fui alteri causa gravis peccati, sed addere debet, furti; & idem est de aliis materiis: Ratio est, quia singulæ virtutes obligant, ne directè procuremus aliquid contra se agi, ut rectè *Bonac. & Tamb. De conf. l. 2. c. 7. n. 14.* cum communi. Et propter hoc putat *Oviedo*, quod consulens homicidium plùs peccet, quàm ipsemet homicida, quia consulens est moraliter homicida, & simul peccat contra charitatem: sed alii dicunt peccare quidem plùs extensivè, non tamen ideo plùs intensivè, quia cùm consilium revocari possit vel nihil persuadere, non est ita efficax nec proximè attingit vitam proximi, uti occisio: Quidquid sit de hoc, de quo videri potest *Dicast. à n. 533.* rectè probant *Lugo n. 140. & Dicast. à num 270.* contrahi diversam speciem malitiæ, imprimis primariam contra virtutem, ad quam fit inductio, uti dictum est; deinde contra eandem virtutem adhuc aliam secundariam specie distinctam à priori, quia hoc ipso, quòd alter habeat præceptum, v. g. non furandi, Jure naturæ in aliis hominibus resultat obligatio non inducendi ad furtum, hinc inducens contrahit malitiam primariam contra virtutem justitiæ, quæ obligat ad non procurandam sui violationem, deinde secundariam, non cooperandi alteri in pec-

peccato injustitiæ : utraque tamen hæc malitia
sufficienter explicatur dicendo, induxi aliquem
ad grave furtum.

985. §. 7. Si inductio fiat ad actum inducenti &
inducto communem, v. g. ad turpe collo-
quium, *Castrop. tr. 23. p. 9. n. 12. Tamb. c. 4. nu. 3.*
Burgh. cent. 1. cas. 70. putant non esse speciali-
ter contra charitatem proximi, adeoque opus
non esse addere, an fuerit inducens an inductus,
quia videtur esse ejusdem speciei, sive præve-
niendo sive tantum cooperando causare rui-
nam proximi. Sed oppositum videtur proba-
bilius, longè enim major est deformitas & im-
putabilitas dedisse causam peccato aliàs non
futuro, quàm post causam aliunde datam esse
cooperatum.

986. §. 8. Si scandalum, quod datur ad morta-
le, sit tantum indirectum, id est, si non inten-
datur peccatum proximi, sed tantum prævidea-
tur secuturum ex mea actione, *Less. Salas, Hurt.*
Lug. à n. 159. Tamb. c. 1. n. 105. dicunt peccari
tantum contra charitatem, ideoque satis esse
dicere, quod fueris causa gravis peccati alte-
rius, tacendo quod fuerit v. g. in materia casti-
tatis, quia castitas aut quævis alia virtus non vi-
detur obligare, ut caveamus alienas prævarica-
tiones circa ipsas, sed tantum ne positivè ad eas
inducamus. E contra *Laym. Bonasp. Oviedo de*
peccat. contr. 2. à n. 96. Stephanus tr. 3. d. 3.
n. 70. Dicast. n. 336. & alii dicunt adhuc con-
trahi speciem peccati, ad quod datur scanda-
lum, quia talis saltem interpretativè vult pec-
catum alterius, volendo sinè justa causa ponere
aliquid, ad quod prævidet illud secuturum, er-
go contrahit ejus malitiam in confessione ex-
pli.

plicandam, & hanc sententiam etiam in praxi tenendam esse dicit *Gob. in Quin. t. 5. c. 13. n. 62.* licet priorem defendat ut probabilem.

§. 9. Ex dictis sequitur. Si sermone vel facto 987. turpi dedisti scandalum presentibus, teneris addere, quales fuerint hæ personæ, si per hoc in illis diversa peccata causasti; nam contraxisti easdem malitias, quas causasti in illis, hinc si causasti turpem delectationem in Religioso, contraxisti malitiam sacrilegii, si causasti turpe desiderium in conjugato, contraxisti malitiam adulterii, & ita de aliis, quia peccasti contra illas virtutes, quæ obligabant te, ne aliquem ad earum transgressionem induceres. Addit *Sporer*, si v. g. Parochus det parochianis scandalum, peccare etiam specialiter contra iustitiam, quia ratione officii ex iustitia quadam legali tenebatur eis præluere bono exemplo, quod tamen *Dicast. n. 598.* negat de Confessario peccante cum suo poenitente extra confessionem, v. g. furante cum illo, nam tum est extra obligationem sui muneris.

§. 10. Quando nihil facio, per quod directe 988. et vel indirecte inducam proximum in peccatum, sed me habeo negativè & tantum non impedio ipsius v. g. furtum, potero quidem peccare contra charitatem, si peccatum non impediam, quando commodè possum, secundum dicta l. 2. n. 208., attamen non contraho speciem malitiæ contra iustitiam, vel virtutem, contra quam peccat proximus, quia hæ virtutes me non obligant, ut illas positivè in altero procurem, sed tantum ne directe vel indirecte inducam ad illarum violationem, *Suar. Cón. Lug. Dicast. n. 339.*

§. 11.

989. §. 11. Susurratio, quâ dissolvitur amicitiam inter propinquos, v. g. inter patrem & filium, habet speciem distinctam malitiæ ab ea, quâ dissolvitur amicitiam inter non propinquos, quia prior non tantum opponitur charitati sed etiam pietati.

De peccatis alienis plura dicentur à n. 1131.

990. Q. 140. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra primum preceptum Decalogi. R. §. 1. Superstitio cum pacto explicito distinguitur specie ab ea, quæ est cum implicito tantum & tacito, quia longè diversa malitia est expresse dæmonem invocare, quàm facere aliquid, propter quod dæmon se ingerat, *Sanch. Bonac. Castrop. t. 17. d. 1. p. 3. num. 11. & alii contra Dian. p. 1. t. 7. R. 66.*

991. §. 2. Divinatio est ejusdem speciei, si fiat per aves, stellas, aquam &c. nam materialiter se habet instrumentum, *Less. Dian. Stoz l. 1. p. 1. n. 65.* Si autem sacra misceantur profanis, accedet species sacrilegii contra religionem.

992. §. 3. Idololatria tantum externa distinguitur specie ab ea, quæ simul est interna, quia cum hac adest stricta hæresis vel infidelitas.

993. §. 4. Simonia juris naturalis sive divini specie distinguitur à simonia juris tantum ecclesiastici, hinc si quis emerit unum Beneficium ecclesiasticum & alterum propriâ autoritate permutarit, non satisfacit dicendo, bis commissi simoniam, quia notabiliter pejus & turpius est rem temporalem æquiparare & commutare cum spirituali, quàm spirituale cum spirituali.

994. §. 5. Fictio externa simoniæ, ut alter sic inducatur v. g. ad dandam pecuniam pro Beneficio, quamvis non habeat speciem primariam simo-

simoniæ, habet tamen speciem mortalis coo-
rationis ad eam, ut ab altero committenda m,
secundum dicta l. 3. p. 1. n. 200.

Q. 141. *Quomodo distinguenda sit species in pec-* 995.
catis contra secundum præceptum Decalogi. B. §. 1.
Suar. Less. Sanch. Turr. Regin. Lug. d. 16. à n. 279.
Dicast. n. 536. & 539. Oviedo De pecc. contro-
v. 5. n. 28. dicunt blasphemias in Deum, B. Virgi-
nem & Sanctos distinguere specie, sicuti distin-
guuntur Latria, Hyperdulia & Dulia, quia sunt
cultus illis debiti, contra quos peccatur per illas
blasphemias. Cajet. tamen, Dian. p. 1. t. 7. R. 50.
p. 5. t. 13. R. 21. & alii dicunt esse ejusdem spe-
ciei, quod Tamb. probabile putat, quia cum B.
Virgo & Sancti honorentur propter respectum
ad Deum, etiam si sic inhonorantur, adeoque
omnes blasphemias sument speciem ab uno eo-
demque Deo in se vel suis Sanctis inhonorato:
utraque sententia est probabilis, prima tamen
communior. Quod si blasphemia sit simul hæ-
reticalis, accedet species sacrilegii contra reli-
gionem. Nec refert, quod fortè non seriò profe-
ratur, nam præceptum non negandi externè fi-
dem obligat ad non dicendum aliquid, quod
sit contra veritates fidei, Lugo n. 279. Dicast. n.
537.

§. 2. Juramenta per Deum, Sanctos vel alias 996.
creaturas sunt ejusdem speciei, quia in omni-
bus idem Deus vocatur in testem, si enim sola
creatura vocaretur in testem, non esset propriè
juramentum, Lugo n. 287.

§. 3. Castrop. t. 14. d. 1. p. 2. n. 7. dicit perju- 997.
rium assertorium specie differre à promissio-
rio, quia in promissorio Deus invocatur etiam
ut fidejussor, id est, ut auctoritatem præster
pro

pro eo, quod jurans sit rem executurus, sed contradicunt *Caj. Valent. Suar.* De juram. l. 1. c. 9. n. 1. quia in promissorio tantum invocatur Deus ad firmandum, quod aliquid sit futurum, ideoque *Dicast.* De juram. d. 2. n. 161. recte dicit non esse necesse Deum interponi ut fidei-forem, sed tantum ut testem animi presentis de re praestanda, uti fit, dum quis promittit aliquid coram testibus.

998. §. 4. Perjurium execratorium videtur specie distingui à perjurio simplici, quidquid contradicat *Less.*, sicuti blasphemia execratoria à blasphemia simplici, secundum *Dicast.* De poen. d. 9. n. 538., qui enim addit execrationem, ille sibi praeterea imprecatur malum, quod quamvis non omnino serio faciat, tamen vel ideo meretur eo malo affici, sicque agit specialiter contra charitatem propriam volendo sibi malum illud extraordinarium.

999. §. 5. Jurare quod non vis adimplere, quod scis esse falsum, de quo dubitas, an sit falsum, secundum communem cum *Dicast.* De juram. d. 2. n. 111. sunt peccata quoad rem ejusdem speciei, expedit tamen de his seorsim interrogare poenitentes, quia pauci apprehendunt esse ejusdem speciei, & in ordine ad confessionem videtur esse notabiliter major deformitas vocare Deum in testem rei, si sciat esse falsam, quam si tantum dubitet, tum enim posset esse vera.

1000. §. 6. Vota facta de diversis rebus, quae aliunde non sunt praecipuae, vel prohibita, sunt ejusdem speciei, nisi vovens voluisset materiam quam vovit, ponere in materia illius virtutis, ex cujus motivo vovit, secundum dicta l. 1. n. 628.

628. Hinc qui vovit jejunare, cilicium ferre, orare Rosarium, & nihil horum servavit, satisfacit dicendo, ter sum transgressus grave votum, *Dicast. Lug. n. 255. Gob. in Quin. t. 5. c. 13. n. 65. & in Exp. t. 11. n. 23.* Notat tamen recte *Lugo n. 283.* si in cultum Sancti præcisè voluisses huic Sancto aliquid promittere, non fore ejusdem speciei, nec propriè votum, quia non esset promissio Deo facta, ideoque ejus transgressionem habituram esse malitiam speciei distinctam à transgressionem Voti; ordinariè tamen, quando quis vover Sancto, censetur velle vovere Deo, uti notant *Suar. Less. Lug. Dicast. De pœn. d. 9. n. 544.*

§. 7. Si ex motivo temperantiæ voveris, & 1001 præterea superior ex eodem motivo imperet, ut jejunet pridie S. Andreæ, si non jejunet, erunt tria speciei peccata, 1. Contra temperantiæ ratione præcepti Ecclesiæ. 2. Contra fidelitatem Deo debitam ratione voti. 3. Contra obedientiam ratione præcepti Superioris. *Nec obstat,* quòd tu voveris & Superior imperarit ex eodem motivo temperantiæ, nam adfuit utrobique aliud motivum intrinsecum, nempe in voto, ut exhiberes fidelitatem Deo, in præcepto, ut exhiberes subjectionem Superiori.

§. 8. Si votum fuerit juratum, transgressio 1002 illius erit duplex speciei peccatum, tum ratione voti contra religionem, tum ratione juramenti contra fidelitatem, uti explicatum est in l. 3. p. 1. n. 305. & quoad rem consentiunt *Tamb. & Stoz l. 1. p. 1. n. 52.*

§. 9. Transgressio voti pœnalis secundum 1003 speciem est diversimodè confitenda, prout votum fuerit diversimodè factum, nam qui vovit

Tom. VI.

Oo

jeju-

jejunium, si furaretur, confitens furtum tacere potest votum, dummodo expleverit. Qui vovit non furari, & si furetur, jejunare, confitens furtum addere debet fuisse votum non furandi. Qui vovit, vel non furari, vel si furetur, jejunare, confitens furtum tacere potest de voto, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 471.

- 1004 Q. 142. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra tertium preceptum Decalogi.* R. Dicitur à n. 1102. quando de præceptis Ecclesiæ.
- 1005 Q. 143. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra quartum preceptum.* R. §. 1. Odium, detractio, irrisio, contumelia, & similes injuriæ factæ contra parentes, sunt diversæ speciei ab injuriis alteri proximo factis, quia sunt contra pietatem, quæ obligat ad specialem reverentiam, obsequium, cultum erga illos, *Dicaft.* d. 9. à n. 572. Nomine parentum autem veniunt etiam avus & proavus, *Lugo* d. 16. à num. 298. *Tamb.* De confes. l. 2. c. 5. Non atavus vel tritavus, quamvis etiam illis aliquid deberi, merito putet *Dicaft.* n. 582.
- 1006 §. 2. Si actio contra parentes facta non adversetur pietati, non est diversæ speciei, unde nec opus erit in Confessione dicere hoc parenti factum esse, & sic est furtum, quod, per se loquendo, pietati erga parentes non adversatur, nisi fortè hi per illud venirent in periculum paupertatis.
- 1007 §. 3. Sunt injuriæ speciei diversæ, quas pater infert filiis, & quas nepotibus; item quas conjux conjugi, quia isti omnes debent sibi specialem amorem.
- 1008 §. 4. Injuria à patre facta filio distinguitur specie ab injuria à filio facta patri, aut à viro facta

facta conjugii, unde Titius, qui patri, filio & conjugii fuit injurius, non satisfacit dicendo, tribus propinquis feci gravem injuriam, sed explicare debet personas singulas, quia licet omnia sint contra pietatem, tamen in singulis est diversa deformitas ratione diversi tituli conjunctionis, in quibus fundantur diversæ obligationes ad singulos. Et hinc etiam injuria facta fratri vel sorori differt specie ab ea, quæ fit parentibus: & ob conjunctionem sanguinis etiam differt ab ea, quæ fit extraneis. Injuria tamen facta fratri non differt specie ab ea, quæ fit sorori, quia est conjunctio similis. Et universaliter putant *Lugo & Dicast.* nu. 584. non quamvis injuriam contra fratrem aut sororem habere malitiam contra pietatem, sed debere esse valde gravem & atrocem.

§. 5. Si fiat contra alios propinquitatis gradus, non ideo contrahitur nova species in Confessione explicanda, *Dicast.* n. 586. Ut nec si fiat contra Sacerdotem, *Dicast.* n. 589. exceptâ percussione aut simili inhonoratione, per quam excommunicatio incurritur, tum enim ex addita pœna colligimus talem actionem specialiter prohiberi ab Ecclesia ex motivo religionis, *Lugo* n. 310. 1009

§. 6. Si injuria fiat in Superiorem ut Superiorem est, additur nova species, hinc si quis formali contemptu vel præcepti vel præcipientis transgrediatur præceptum quamvis de se leve, ut si ideo transgrediatur, quia prohibitum est, quia hic vel ille Superior prohibuit, peccat graviter, secundum dicta l. 5. à n. 237. & addere debet in Confessione, nam præter inobedientiam respectu præcepti adest malitia contra 1010

tra reverentiam & observantiam Superioribus debitam. Rectè tamen notat *Lug. n. 309.* si peccatum non tangat Superiorem ut Superior est, v.g. si revelet secretum, quod Superior tanquam amicus ipsi commisit, non ideo addi novam speciem malitiæ.

1011 §. 7. Si Superior habeat duplicem potestatem imperandi, unam ratione jurisdictionis, alteram ratione voti, quo subditus se obligavit ad illi obediendum, si hic subditus non obediat, peccat dupliciter, nempe contra jurisdictionem & contra votum. Quamvis autem Superiores regulares habeant potestatem jurisdictionis immediate à Papa, & religionis ex vi voti facti à subditis, communiter tamen nolunt obligare, nisi ex vi voti, & tum addunt se imperare *in virtute sanctæ obedientiæ*: Quod si addant gravem pœnam, v.g. dicant & *sub excommunicatione*, probabiliter dicunt *Henriq. Cón. d. 7. dub. 5. Bonaspei De pecc. d. 5. n. 40. Palav. De pecc. d. 9. q. 2. a. 2. Dicast. De cens. d. 2. dub. 22. contra Vasq. Castrop. Oviedo*, ex addita tali pœna colligi debere, quod velint per potestatem jurisdictionis non tantum urgere eandem rem, sed etiam addere novam vim obligativam.

1012 §. 8. Si aliquis non sit verè Superior, quia non habet jurisdictionem in foro externo, sed tantum vim obligandi ex voto, uti Confessarius, cui sæcularis poenitens vovit obedire in omnibus, quæ judicaverit suæ salutis convenire, tum certum est solum peccare contra votum, quia non potest præcipere, ergo nec peccat contra obedientiam, prout hæc supponit jurisdictionem distinctam, ideoque ad rem à Confessario præscriptam tantum tenebitur ex obligatione

gatione fidelitatis servandæ Deo, *Castrop.* De pecc. d. 3. p. 3. num. 13. *Dicast.* De pœn. d. 9. à num. 358.

§. 9. Lex & præceptum Superioris facere 1013 potest, ut actio præcepta vel prohibita spectet ad illam virtutem, ex cuius motivo præcipitur aut prohibetur aliquid, uti explicatum est l. 1. à n. 624. & l. 5. à n. 137. Putatque *Stoz* l. 1. p. 1. n. 52. Superiores regulares semper præcipere ex motivo virtutis, ad quam spectat actus, quem præcipiunt. v. l. 1. n. 628.

§. 10. Si quid fiat contra benefactorem, non 1014 ideo additur nova species, quia obligatio gratitudinis est libera. Casus tamen aliquos affèrunt *Caj. Con. Turr. Lug.* n. 311. *Dicast.* n. 385. in quibus ratione magnæ beneficentiæ videtur mutari species.

Q. 144. Quomodo distinguenda sit species in pec- 1015 cati contra quintum præceptum. R. §. 1. Si occidens præterea discerpat cadaver, præscindat membra, evellat cor &c. additur specie distincta malitia, nempe feritatis, *Suar. Lug. Tamb. Stoz* l. 1. p. 1. n. 71. Quod etiam aliqui dicunt de eo, qui bestiam, v. g. canem merè ad se oblectandum aut ad ostendendum dominium, quod habet in bestias, excoriat, vel affat vivum, hic enim est species inhumanæ crudelitatis.

§. 2. Accedit species sacrilegii, si fiat occisio 1016 vel gravis & injuriosa percussio personæ sacræ, aut si cum effusione sanguinis fiat in Ecclesia, in quâ, si fiat percussio laici sine fusione sanguinis, probabile est non fore sacrilegium, quia canon tantum loquitur de illa percussione, quæ fit cum effusione sanguinis, & quidem enormi, ita ut non sufficiat aliquot guttas effluere, *Lug. Stoz*

Stoz n. 57. *Avers.* q. 10. f. 11. *Tamb.* De Confessl. 2. c. 6. n. 4. attamen etiam probabiliter dicunt *Fagund.* & *Dicast.* d. 9. n. 660. non tantum per illa, per quæ execratur aut polluitur Ecclesia, contrahi specialem malitiam sacrilegii, sed etiam per alia, quæ specialiter dedecent & notabiliter inhonorant locum sacrum, uti essent publicæ pugnae, percussiones hominum, contumeliosæ rixæ mulierum, inductio equorum velut in stabulum, exoneratio ventris & similia. si cuti enim ejusmodi actiones haberent specialem indignitatem, si fierent in conclavi Regis, ita si fiant in loco sacro, maximè si expositum sit vel ibi asservetur Venerabile.

1017 §. 3. Diversæ speciei est occidere vel percutere personam proximè junctam sanguine; uti constat ex dictis à n. 1005.

1018 §. 4. Velle occidere distinguitur specie à velle tantum graviter vulnerare, quia sunt contra diversa jura, nempe ad vitam & ad integritatem corporis, Stoz n. 587. Similiter imprecari mala diversi generis, uti sunt mala in fortunis, in honore, in corpore, in anima, sunt peccata specie distincta, uti specie distinguuntur damnificationes, quia essent læsiones diversi juris vel boni, *Oviedo* De pecc. contr. 5. n. 29. Si tamen aliquis imprecatus sit alicui semel, ut frangat collum, semel ut diabolus illum auferat, semel ut esset damnatus &c. ordinariè satisfacet dicendo, ter imprecatus sum alicui grave malum, quia talis imprecans ordinariè non distinguit inter ista mala, sed ideo imprecatur, quia in genere malum est.

1019 §. 5. Si odium sistat in mero desiderio ineficace sine voluntate inferendi malum, quod tantum

tantum quasi favetur, erunt unius speciei desiderare proximo paupertatem, infamiam, mortem, & satisfiet dicendo, ter desideravi proximo grave malum aut gavissus sum de malo gravi proximi, quia cum sistatur in voluntate inefficaci, nec lædatur aut optetur lædi jus particulare, erit tantum contra charitatem in genere, quam non debemus velle malum proximo, *Lugo d. 16. n. 259. Dicast. n. 498. & alii contra Molin. Suar. Sylv. Cón. & alios.*

1020

§. 6. *Tamb. n. 11.* putat ejusdem speciei esse delectari de magno malo proximi & habere displicentiam de magno bono illius, quia unum in alio imbibitur, hinc dicit sufficere, si dicat, bis circa bona vel mala proximi graviter læsi charitatem per malam voluntatem: sed facilius & clarius erit, si dicat, semel gavissus sum de malo & semel dolui de bono magno proximi.

Q. 145. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra sextum & nonum præceptum. R. Quam necessarium est de his multa speculativè scire, tam periculosum est discere vel docere: do quantum sufficiet, ut opus non sit in aliis libris majores sordes scrutari. Et quia opus est scire, quid voces significant. *Lector*, inquit *Gerson p. 2. Num. 33. lit. A. obscenitatem materie ac verborum excusatam habeat: Preparet se*, inquit idem *Num. 38. litt. A. audire castè id, quod pro castitatis cognitione necessitas cogit aperire: omnia munda munda.*

1022

§. 1. Interna tantum delectatio sive complacentia in objecto turpi, dicitur morosa delectatio turpis. Voluntas faciendi aliquid turpe, dicitur desiderium turpe. Excitatio partium pudendarum aut spirituum genitalium circa

illas,

illas, dicitur motus, commotio, delectatio venerea. Tactus, oscula, aspectus, lectio, locutio de rebus turpibus, si fiant propter delectationem veneream, etiam dicuntur venerea. Effusio seminis extra vas naturale dicitur pollutio sive molities. Effusio seminis necdum perfecti dicitur destillatio. Si coeat solutus cum soluta, est fornicatio, si cum alieno conjugē, est adulterium: si cum persona sacra, est sacrilegium; si cum consanguinea vel affine in gradu dirimente Matrimonium, est incestus; si cum virgine invita, est stuprum; si cum virgine vi abducta, est raptus. Si coeat mas cum mare, vel foemina cum foemina, est sodomia perfecta; si mas cum foemina in vase non naturali, est sodomia imperfecta; si homo cum bestia, est bestialitas, ad quam reducitur coitus hominis cum dæmone humanam formam assumente: singula autem ista peccata sunt de se mortalia & ab invicem specie distinguuntur, uti jam magis declarabo.

1023 §. 2. Delectationes morosæ turpes tum distinguuntur specie, quando versantur circa objecta turpia notabiliter diversa in genere moris, quia specificantur ab objectis, secundum dicta l. 5. n. 128. Hinc si delectatio sumatur de aliqua etiam circumstantia ut tali, contrahit ejus malitiam, v. g. si quis purè morosè delectetur de copula cum sorore, in quantum soror est, contrahit malitiam incestus, nec satisfacit dicendo, delectatus sum copulâ cum aliqua, sed addere debet cum sorore, uti communissimè omnes cum *Arr. De pecc. d. 47. nu. 23. & Rhod. De pec. d. 1. q. 3. f. 3. §. 4.* Ratio est, quia singulæ illæ delectationes formaliter respiciunt delectabiles diversas, à quibus specificantur.

Rarò

Rarò tamen fit, ut ejusmodi circumstantiæ refundant distinctam malitiam, cum specialem delectabilitatem vix habeant.

§. 3. Si delectatio morosa materialiter tantum feratur in talem circumstantiam tenentem se ex parte objecti, quæ ideo non sit expressè vel directè volita, v. g. si quis delectetur copulâ, cogitando ac si peccaret, aut quomodo peccaverit cum Religiosa aut cum conjugata, ita tamen ut nec desideret copulam, nec delectetur illâ prout est cum Religiosa aut conjugata, multi adhuc cum *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 2. n. 12. *Lessio* l. 4. c. 3. n. 123. *Iug.* d. 16. à n. 363. *Bonac.* De Matr. q. 5. p. 8. n. 19. dicunt refundi malitiam specialem illius circumstantiæ, quæ est persona sacra vel conjugata, ideoque hoc esse exprimendum in confessione, uti sententias referunt *Arr.* à n. 25. & *Dian.* p. 1. t. 7. R. 48. sed sententia negans est practicè probabilis, quam defendunt *Angel.* *Pesant.* *Vasq.* *Sa.* *Regin.* *Fill.* *Bonac.* *Côn.* *Salas.* *Sayr.* *Hurt.* *Castrop.* t. 2. d. 2. p. 10. §. 4. *Tann.* De pecc. d. 4. q. 8. à n. 148. *Rhodes* supra *Aversa* q. 10. s. 9. §. *Quia.* *Oviedo* De pecc. contr. 4. n. 57. *Dicast.* d. 9. à n. 11. *Carden.* in 1. crisi d. 44. n. 47. *Herinx* De pec. d. 7. n. 33. *Moya* t. 3. d. 3. n. 70. *Sporer* nu. 405. & valde probabilem fatetur *Less.* cum *Bonac.* Ratio est, quia cum delectatio sit actus inefficax, non tendit in tale objectum prout à parte rei poneretur, sed tendit in illud, prout est delectans, circumstantia autem Religiosi statûs vel conjugii alieni non habet delectabilitatem veneream, adeoque voluntas affectivè præscindit à tali circumstantia, id est, affectus voluntatis non movetur à tali circumstantia, imò per illam potius averteretur

tur à copula, unde universaliter loquendo circa peccata, quæ malitiam habent ratione delectationis, quando quis nudè delectatur aliquo objecto, contrahit malitiam illius tantum circumstantiæ, quâ affectus movetur. *Nec obstat*, quod ille, qui delectaretur copulâ cum aliqua in cœlo Sancta, contraheret malitiam irreligionis, nam disparitas est, quod religio videatur postulare etiam mentalem reverentiam erga Sanctos in cœlo, non item erga viatores.

1025. *Obji.* Si ideo non contrahatur malitia adulterii, quia non delectatur formaliter de adulterio seu injuria conjugis, ergo qui delectatur voluptate, quæ est in fornicatione, non ideo contrahet malitiam fornicationis, quia delectatur voluptate, quæ abstrahit à licita & illicita, cum ipse posset esse in statu Matrimonii, & tum ipsi licita esset voluptas copulæ. R. n. consequens disparitas est, quia voluptas illa, cum de se excitet spiritus generationi deservientes, semper opponitur castitati, nisi in subjecto illam quærente præsupponatur jus ad actum generationis, quale jus nemo habet, nisi actu sit conjugatus: unde quamvis tale objectum, nempe copula secundum se, sit indifferens, tamen cum semper obijciatur homini vel soluto vel conjugato, nunquam exercitè est indifferens, sed vel est repugnans vel non repugnans isti subjecto.

1026. §. 4. Si quis tantum morosè delectârit se, semel pollutione, semel fornicatione, semel sodomiâ ut talibus, non satisfacit dicendo, ter delectavi me in objecto turpi, sed addere debet species infimas, semel in pollutione, semel in fornicatione &c. quia hi actus formaliter respiciunt

diunt objecta & delectabiles diversas, ergo
 ab illis desumitur diversa species moralis, & in
 hoc conveniunt omnes. Major difficultas est,
 si delectantur se illis objectis, non ut talibus, sed
 secundum se, & in hoc casu adhuc has delecta-
 tiones distinguere specie, ideoque esse in confes-
 sione explicandas, dicunt cum communi &
 probabiliori *Vasq.* De pecc. d. 112. n. 5. *Less.* n.
 122. *Castrop.* n. 4. *Ovied.* n. 54. *Dicast.* n. 624.
Carden. n. 36. *Herinx* n. 32. quia hæ delectatio-
 nes adhuc pro objecto habent delectabiles
 intramateriam luxuriæ specie morali diversas,
 non aliter ac delectationes de furto & vindicta
 intramateriam justitiæ, sive dicas illas delecta-
 biles esse objecta formalia sive materialia
 tantum, ergo specie distinguuntur. Rationem
 aliam dat *Dicast.*, quia delectatio de pollutione
 est inchoata pollutio, de fornicatione est in-
 choata fornicatio, de sodomia est inchoata so-
 domia, ergo specie distinguuntur, *quidquid di-*
cant aliqui recentiores, inquit, non digni, qui audi-
antur. E contra tamen *Berteau* in Regula pruden-
 tis & pii Confessarii p. 1. t. 2. c. 7. fatetur aliquos
 dicere morosas delectationes non distinguere spe-
 cie. Et idem docuerat Recentior apud *Moyam*
 t. 3. d. 3. n. 81., item Auctor opusc. 64. apud
S. Th., quem secutus fuerat *Sa*, sed correctus est
 à Magistro S. Palatii, hinc sententiam illam vo-
 cat omnino improbabilem *Moya* n. 83. His
 non obstantibus *Berteau* p. 2. De sexto præc.
 Decal. pu. 1., docet probabilius esse delectatio-
 nes morosas esse ejusdem speciei, quia sunt
 actus voluntatis inefficaces, qui desumunt ma-
 litiam, non ab objecto, sed à motivo, quod est
 affectio carnalis procedens à vitio luxuriæ &
 oppo-

opposito soli virtuti castitatis. Docet etiam *Arr.* n. 28., quem sequuntur aliqui recentiores, delectationes ejusmodi venereas saltem sensitivas non distingui specie, quia omnes inde sumunt malitiam, quod ferantur in delectabilitatem veneream ortam ex motu seminis vel mollium spirituum valde proportionatorum organo-ctus, ergo cum hæc delectabilitas sit eadem, si-ve proveniat ex hoc si-ve ex illo objecto cogitato, hæc objecta non videntur moraliter differre in esse objecti in ordine ad diversificandas illas delectationes, sed sicuti voluntas delectando se in copula cum Religiosâ communiter præscindit affectivè à statu personæ Religiosæ, quia affectus specialiter non movetur per illam circumstantiam religiosi statûs, ita voluntas consentiens in delectationem sensitivam ortam ex cogitatione, v. g. de pollutione, præscindit affectivè à tali emissionem seminis, quia tantum movetur illo objecto ut causativo commotionum turpium, quæ eodem modo delectant, etiam si causentur ex cogitatione de fornicatione vel sodomia. *Nec obstat*, quod delectationes turpes merè spirituales circa illa objecta specie differant, nam hæc videntur tendere in illa objecta ut talia, cum aliter non habeant, per quod delectent, non ita sensitivæ, quæ omnes delectant per similes commotiones venereas. Et sententia sic explicata videtur esse aliquo modo probabilis.

1027. §. 5. Ex circumstantia voti tenentis se ex parte subjecti peccantis refunditur in delectationem etiam morosam specialis malitia contra fidem Deo datam, quia specialiter se obligavit ad vitandas etiam internas illas delectationes,

iones, vovit enim castitatem, non tantum corporis sed etiam mentis, hinc si religiosus morose delectatus sit objecto turpi, tenetur suum statum aperire. **E** contra circumstantia consanguinitatis, quamvis etiam partialiter se teneat ex parte subjecti, non refundit malitiam inceptus in delectationem morosam, quia secundum dicta n. 1024. voluntas præscindit affectivè à consanguinitate, neque ex alio capite colligi potest, quod talis delectatio simplex sit specialiter contra reverentiam conjunctis debitam, *Less. Oviedo, & alii.*

§. 6. Qui habuit turpem delectationem internam, cum qua est orta commotio spirituum genitalium vel delectatio sensitiva, dummodo abfuerit tactus & periculum pollutionis, satisfacit confitendo delectationem internam, quia cum illa commotio spirituum & delectatio externa sensus semper comitentur, satis intelliguntur explicatâ delectatione internâ. **E** contra si sequatur tactus, pollutio aut alius actus externus, hoc debet exprimi, quia cum hæc possint non sequi, non intelliguntur explicato solo actu interno, *Carden. n. 118.*

§. 7. Qui commotionem spirituum assumit tanquam medium ad pollutionem habendam, si pollatio non sequatur, tenetur exprimere in confessione se per commotiones intendisse pollutionem, quia tales commotiones ab illo fine habent novam malitiam, quam ex se non habent, cum per se non sint in specie pollutionis sed potius fornicationis, in quantum ex natura sua ordinantur ad copulam & non ad pollutionem. Similiter qui tales commotiones virtualiter refert ad pollutionem, tenetur hoc in con-

confessione addere, tum autem censetur virtualiter eò referre, si eas intendat habens pro motivo delectabilitatem pollutionis, aut in eis prævidens periculum pollutionis.

1030. §. 8. Qui sine ullo desiderio personam venereè aspicit, non tenerur dicere, qualis persona fuerit: si tamen invitam vel etiam volentem tangeret, vel oscularetur, conditio personæ esset declaranda, quia actio consummaretur externè contra jus vel conditionem talis personæ.

1031. §. 9. Qui sine desiderio venereè attigit puellam, secundum *Dianam* p. 3. t. 4. R. 225. satisfacit dicendo se toties attigisse turpiter, nihil dicendo de partibus, in quibus attigit: Alii probabiliter dicunt exprimendum, si partem turpem attigerit.

1032. §. 10. Desideria turpiter aspiciendi, tangendi, osculandi, fornicandi, distinguuntur specie non tantum à morosa delectatione de illis objectis, sed etiam singula ab invicem, quia tendunt in ista objecta prout à parte rei ponerentur, si autem à parte rei ponerentur, distinguerentur specie, uti pater: hinc qui semel delectatus est cogitatione de copula, & semel desideravit copulam, non satisfacit dicendo, bis habui turpem cogitationem, sed dicere debet, semel delectatus sum copulâ, & semel desideravi. Similiter qui semel desideravit aspicere, semel osculari, semel tangere, semel fornicari, non satisfacit dicendo quater desideravi aliquid turpe facere sed tenerur ea objecta exprimere, etiam si desiderâssent tantum sub conditione, si auderet aut si liceret, tum quia talis conditio non removet intrinsicam malitiam objectivâ, tum etiam quia licet consensus sit conditionatus respectu obje-

objecti, in se tamen est absolutus respectu delectationis per cognitionem præsentis circa tale objectum. Neque tum opus est addere, an actus circa objectum fuerit absolutus, an conditionatus. *Aversa q. 10. f. 10. §. secundo.*

§. 11. Si quis concupiërit mulierem, non re- 1033
flectens ad conditionem illius, an nempe esset libera, an conjugata, an voto adstricta, an conjuganea, si nullam habuit advertentiam ad has circumstantias personæ, satisfacit dicendo, desideravi fornicari cum una: Si dubitet, an adverterit saltem confusè, videndum est, qualis fuerit antecedens comparatio animi, nam si solitus est abhorrere ab adulterio, sacrilegio, incestu, præsumi potest, quòd fuerit desiderium simplicis fornicationis, aut saltem non in illa specie, à qua solebat abhorrere. Si solebat sine discrimine concupiscere quaslibet, censeri debet reus omnium, quia aliquo modo advertit, & animus erat ad omnia comparatus, unde accusare se debet de tali desiderio & de solita animi comparatione ad quaslibet personas. Quòd si persona erat talis, ut facile dignoscere-
tur esse non conjugata, non est præsumendum de adulterio: si satis apparebat non esse voto adstricta, non est præsumendum de sacrilegio, quamvis enim hæc aliquando fallant, tamen communiter solet tantum causari concupiscentia conveniens tali personæ, quam refert species seu habitus exterior.

§. 12. Certum est omnem deliberatam effu- 1034
sionem seminis, quantumcunque parva sit, esse pollutionem & peccatum mortale, *Dicast. Gob. t. 10. n. 590.* Quòd si pollutio orta fuerit ex vehementi delectatione interna, confitens pol-

pollutionem non tenetur exprimere actum in-
ternum, quia hîc satis intelligitur, neque trans-
fert pollutionem ad aliam speciem. Si tamen
pollutio orta esset ex vehementi delectatione de
actu sodomitico vel fornicario, docet *Carden.*
debere addi inde ortam esse, quia respiceret no-
vum motivum notabiliter diversum. Addit *Spo-*
rer in Tyroc. Sacram. p. 4. n. 329. qui se ipsum
polluens imaginatur sibi aliam personam car-
naliter dilectam, etiam morosè solùm se dele-
ctando in imaginatione ipsius quasi peccantis
secum, attamen absque desiderio, teneri hoc ex-
plicare in Confessione.

1035

§. 13. Non est opus in Confessione dicere,
quo instrumento vel quâ re mediante procura-
ta sit pollutio: Quod verum est, quamvis fieret
cum statua vel foemina mortua, quia maneret
sola mollities, nisi simul esset affectus ad perso-
nam vivam, tum enim simul esset desiderium
fornicandi. E contrâ si pollutio procuraretur per
alterum hominem liberè cooperantem, hoc
addi debet, tum propter cooperationem ad al-
terius peccatum, tum quia communiter fiet ex
affectu ad talem hominem, ideoque erit in-
choata copula fornicaria, sodomitica, adulte-
rina vel incestuosa, prout erit status & conditio
personæ. Et hinc etiam quando pollutio pro-
curatur mediante bestiâ, censeri debet inchoa-
ta bestialitas: quod si nullus fuisset affectus ad
copulam cum tali persona vel bestia, *Caj.* pu-
tat non esse opus in Confessione addere de hoc
vel isto modo causatæ pollutionis, quia vide-
tur manere sola mollities, quod *Dicast.* & *Dian.*
p. 7. r. 12. R. 15. dicunt esse probabile, attamen
cum *Sporer* n. 331. concludunt probabilius esse,
pro

pro praxi, quòd sit addendum, quia pollutio sic procurata de se videtur esse inchoatio copulæ cum tali persona vel bestia, quod consequenter dicunt iidem auctores de procuratione pollutionis circa corpus hominis dormientis vel non utentis ratione, quamvis nulla intenderetur copula.

§. 14. Qui causavit pollutionem in altero, 1036
tenetur addere, an hic alter fuerit persona conjugata, sacra, sibi cognata, quia tum contraxit malitiam adulterii, sacrilegii, incestus, uti dictum est n. 987.

§. 15. Qui habet votum Castitatis & causat 1037
in alio pollutionem, tenetur explicare suum votum: quod certum est, si causet tactu vel aliâ simili actione externâ de se repugnante Castitati; si autem causet tantum consilio vel mandato, putant *Sanch. Caram. Dicast. d. 9. n. 326.* non esse opus aliquid dicere de voto; sed oppositum tenendum est, secundum dicenda n. 1064.

§. 16. Quæ specialiter, notabiliter repu- 1038
gnant honestati naturæ rationalis, uti sunt pollutionem facere in os alterius, (quod peccatum apud *Dianam p. 6. t. 12. R. 7.* vocatur irruminatio) osculari partes pudendas ejusdem vel diversi sexus & similia, habent specialem malitiam in Confessione explicandam, quia supra modum indecentia sunt & dehonestant ac deprimunt dignitatem naturæ rationalis infra conditionem etiam bestialem.

§. 17. Qui commisit fornicationem, non 1039
satisfacit dicendo se cum soluta commisisse grave peccatum contra Castitatem, uti constat ex hac prop. 25. ab *Alex. VII.* damnata, *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis*

Tom. VI.

P P

præ-

praecepto dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra Castitatem. Ratio autem est, quia fornicatio non tantum est intrinsecè mala, uti undecim optimis argumentis demonstrat *Cardenas* in 2. crisi. diff. 29. c. 2. & seqq., sed etiam distinguitur specie ab omni alio peccato contra Castitatem, uti fusè probat *Mendo* diff. 5. q. 11. Potestque etiam videri *Du Bois* ad prop. 25. ab *Alex. VI.* damnatam. Et contrà tamen homo liber fornicatus cum persona libera, satisfacit dicendo se semel habuisse copulam illicitam, non exprimendo personam, cum qua, hoc ipso enim quòd non exprimat speciem majoris malitiæ, intelligitur saltem species minoris. Similiter qui dicit se fornicatum, non tenetur addere tactus aut commotiones spirituum genitalium, quia cum hæc ordinentur ad copulam, hac explicatâ intelliguntur; non autem pollutio seu profusio seminis extra vas muliebre, si fortè contigerit, cum illa non ordinetur ad copulam, sed potius sit contra finem illius, cum impediatur generationem.

1040 §. 18. Qui fornicatus est cum tribus diversis, vel et cum una, satisfacit dicendo, se ter fornicatum, nec teneur dicere, an fuerit una, an plures, an fuerint meretrices, an aliæ, dummodo non sit cooperatus ad impediendam generationem, *Bonac. Tamb.* in Decal. l. 7. c. 1., ubi notat, si Confessarius interroget, an cum una, an cum pluribus, debere aperiri, quia posset esse occasio proxima relabendi, quando sæpius cum una fecisset.

1041 §. 19. Si Confessarius poenitentem suam sollicitaverit in Sacramento vel paulò post, aut quia ex Confessione advertit facilem ad peccan-

randum, (etiam extra luxuriam, inquit *Dicast.* au. 601.,) aut ideo cœpit in eum finem agere familiarius, quia erat Confessarius, aut si munus Confessarii assumpserit in eum finem, ut occasionem habeat ad talia, additur species sacrilegii in Confessione explicanda, quia hoc cedit in gravem irreverentiam Sacramenti, *Dicast.* d. 9. dub. 13. Si autem nihil horum adfuerit, & Sacerdos fornicetur cum filia Confessionis, *S. Th.* *Sat. Sanch.* & alii 15. gravissimi Authores, quos refert & sequitur *Aversa* q. 16. s. 14. adhuc dicunt contrahi novam speciem malitiæ, quia Jus Canonicum vocat quoddam adulterium vel incestum, & re ipsâ videtur esse species irreverentiæ & sacrilegii in Sacramentum: E contra esse simplicem fornicationem, ac posse taceri, quod fuerit filia Confessionis, docent *Ledes.* *Vasq. Sa.* *Bonac. Fill.* *J. Sanch.* *Pontius*, *G. Hurt.* *Ochag.* *Dicast.* *Tamb.* *Dian.* p. 1. t. 7. R. 12. *Lugo* d. 16. à n. 351. & alii, quia ex Confessione nulla oritur cognatio spiritualis, uti certum est, nec apparet, cur censeatur fieri irreverentia Sacramento jam præterito, cum peccatum non habeat respectum ad illud. Utraque sententia est probabilis, prima est conformior Juri Canonico, sed secunda videtur ex ratione probabilior.

§. 20. An prima fornicatio vel pollutio tol- 1042
lens virginitatem distinguatur specie ab alia, disputant Authores: in puella distinguunt negant multi cum *Dian.* R. 11. In masculo autem etiam plerique negant cum *Sanch. Con. Tamb.* *suprà*, unde *Lugo* n. 218. *Bonæspei* de act. hum. d. 5. nu. 17. *Stoz.* l. 1. p. 1. n. 50. *Ills.* n. 84. absolutè dicunt in nemine distinguere, nisi per violentiam, dolum,

dolum, aut fraudem defloraretur virgo, quia ubique est contra Castitatem tantum, uti omne etiam primum furtum est tantum contra iustitiam. E contra S. Tho. Bonac. & alii dicunt distinguere specie, ideoque addi debere in Confessione, quia prima specialiter opponitur virginitati, quæ videtur specialem habere honestatem à Castitate in communi distinctam, ideoque specialem in cælo obtinebit corollam: hinc Fill. t. 30. nu. 72. & 74. tenet tanquam probabilius te teneri in Confessione exprimere, si tu vel illa, cum qua peccasti, fuerit virgo. Mendo d. 5. à n. 70. utramque sententiam bene discutit, & quamvis inclinet in affirmativam, meritò dicit utramque esse practicè tutam, possuntque videri etiam Dicast. à n. 427. & Lugo suprà, qui sententias circa hoc plures earumque rationes accuratè refert.

1043 §. 21. Henriq. Fill. & alii, in quorum sententiam inclinat Mendo d. 5. q. 8. rem utrimque fuisse discutiens, putant, si virgo sub potestate parentum constituta defloretur, etiamsi consentiat, fore speciem stupri, quia fit specialis injuria in parentes, qui læduntur in honore & bonis, eò quòd cogantur augere dotem filiae vel semper innuptam alere: E contra Sanch. De Matr. l. 7. d. 14. plures referens dicit esse tantum simplicem fornicationem, negatque fieri cuiquam injuriam, nam virgo est in tantum domina sui corporis, & violator ipsius non nisi indirectè & per accidens lædit honorem vel causat damnum parentibus.

1044 §. 22. Henriq. Sanch. Less. Lugo n. 336. Aversa q. 10. s. 9. dicunt fornicationem aut sodomiam hominis baptizati cum non baptizato differre specie

specie ab illis, quæ fiunt inter duos baptizatos, tum quia videtur fieri irreverentia Baptismo, cuius character semper manet, tum etiam quia sicuti prohibito Matrimonio inter consanguineos, censetur etiam ex motivo honestatis erga conjunctos copula inter illos esse specialiter prohibita, ita etiam cum prohibeatur Matrimonium hominis baptizati cum non baptizato, censeri debet ex eodem motivo reverentiæ erga Religionem Christianam prohibita copula inter tales: Nihilominus sententiam oppositam absolutè probabilem esse asserunt *Diana* p. 3. t. 4. R. 138. *Tamb. Stoz* suprà, nam licet Ecclesia in reverentiam Baptismi prohibeat Matrimonium illorum, non ideo specialiter prohibet copulam, uti nec cohabitationem aut colloctionem. *Nec refert*, quòd contra illud peccatum statuuntur gravissimæ pænæ, nam inde tantum potest argui esse majorem malitiam vel indecentiam, sed non ideo novam peccati speciem; sicuti in homicidium proditorium, quod ex insidiis & cum fraude fit, statuuntur graviores pænæ, neque tamen ideo distinguitur specie à non proditorio. Et hanc quoque sententiam docent plures apud *Dianam* & *Mendo* q. 26. qui meritò tenent primam, refertque *Mendo* rationes pro utraque.

§. 23. Si quis impotens, frigidus vel Eunuchus 1045
tentet fornicari, duplex committit peccatum, alterum fornicationis attentatæ, alterum contra naturam, quia non potens obtinere finem copulæ frustra provocat utrumque semen, *Henriq. Less. Dian. Lugo, Sanch. l. 9. d. 19. num. 8. Aversa* suprà, *Stoz* n. 53. contra *Fill.* Idem probabilius dicit *Dicast.* n. 374. de marito, qui non

posset verum semen effundere, quidquid contradicat *Sanch.*, nam etiam videtur esse contra naturam, quia similiter nequit obtinere finem copulæ; neque hoc est per accidens, uti in homine sene, qui habet verum semen, sed hoc est per se ob defectum seminis per se ad generationem requisiti.

1046 §. 24. Multi cum *Bonac. & Sanch.* in Decal. l. 1. c. 6. n. 14. probabilius dicunt contra *Vasq. Lug.* nu. 142. & alios, quod is, qui alterum sollicitat ad fornicandum, teneatur addere se fuisse sollicitatorem, quia additur nova species contra charitatem, eò quod alterum inducat in ruinam spiritualem, secundum dicta n. 984. Quod si sollicitaveris ad opus, quod tamen non fecisti, vel prius fecisti diu post, omnes docent peccatum sollicitationis distinguere ab opere & esse speciatim explicandum.

1047 §. 25. Stuprum specie differt à simplici fornicatione, quamvis enim eidem virtuti Castitatis opponantur, tamen cum stupro est conjuncta violentia, quæ simul est contra justitiam, non item cum simplici fornicatione. Putat quidem *J. Sanch.* d. 29. n. 7. stuprum illatum non virgini non mutare speciem, & pro ea sententia citat multos, sed rectè contradicunt *S. Tho.* & alii, manet enim oppositum justitiæ.

1048 §. 26. Raptus, cum adjunctam habeat abductionem, specie differt à stupro: Quod si puella rapta postea ex gravi timore invita consentiat in copulam, rapiens adhuc contrahit malitiam raptûs, & consequenter etiam rapta, in quantum raptoris peccato cooperatur, secundum communem doctrinam de scandalo & cooperatione, deberet enim potius mortem præ-

præligere quàm sic cooperari, alioquin virgo
occidenda, si non consentiret in fornicationem,
posset consentire & dicere, potius me viola
quàm occidas, quia violatio est minus peccatum
quàm occisio, hoc autem nemo dicet, uti rectè
Dicist. à n. 445. contra Sanch.

§. 27. Si abducatur sponsa de futuro, vel 1049
etiam de præsentis, & fiat ad finem ineundi Ma-
trimonii, quamvis fortè repugnent parentes,
non est raptus, quia non est abductio ad id,
quod est illicitum, *Fill. tr. 30. c. 6.*

§. 28. Qui incipit & non absolvit copulam, 1050
debet id explicare, quia est fornicatio in affectu
tantum, & re ipsa solum tactus impudicus, unde
satisfacit dicendo, volens fornicari feci turpem
tactum. Quod si præterea voluntariè dispergat
semen, præter tactum erit pollutio, quam ex-
primere debet in Confessione, *San. h. Tamb.*
in Decal. l. 7. c. 7 §. 2. Si quis autem seriò mu-
tata voluntate & nolens peccare, se retrahat à
copula, aut sentiens semen decisum nihilomi-
nùs verà pœnitentià ductus non coëat sicque
dispergatur semen, *Leß. Sanch. De Matr. l. 9. d.*
19. n. 7. Diana p. 3. t. 4. R. 227. dicunt non pec-
care, quia tenetur non habere copulam nec
continuare voluntatem coeundi, & quod semen
dispergatur, dum se retrahit, per accidens
est; si enim peccaret sic se retrahendo, ergo non
peccaret complendo fornicationem, quod
nemo dicet: Aliud est de conjugē, qui dum
sentit semen decisum, tenetur infundere in vas
naturale, id enim ipsi licitum est, ideoque te-
netur inceptam copulam perficere, ne semen
perdat.

§. 29. Qui habet delectationem internam, 1051

v. g. de sodomia, & ideo fornicatur; debet se accusare de delectatione: ex sodomia, quia cum fornicatio fiat ex illo motivo, participat illius malitiam, *Vasq. Salas, Castrop. Dicast.* num. 624. Si tamen ad fornicationem moveretur ex sola delectabilitate copulæ cum conjugata vel consanguinea, non teneretur hoc addere, quia injuria conjugis vel violatio consanguinitatis non movet ad delectationem veneream, ideoque non continet motivum delectationis venereæ, *Carden. suprà*, & colligitur ex dictis num. 1024.

1052 §. 30. Si conjux tantum delectetur de copula cum aliena, aut habeat solas delectationes morosas, *Hurt. Arr. Verric. Boss. Dian.* p. 9. t. 6. R. 4. negant teneri addere se esse in conjugio, quia quando sistitur in delectatione, non videtur lædi jus alterius conjugis: E contra *Vasq. Bonac. Sal. Sanch. Castrop. Lugo, Mendo* d. 5. q. 13. *Dicast.* n. 634. *Illf. tr.* 4. d. 1. n. ult. probabilius dicunt debere addi, tum quia fides Matrimonii exigit, ut conjux nequidem mentem sive cogitationem simplicem ponat in alio, mutuò enim sibi tradunt non tantum corpora, sed etiam animos: tum quia saltem motus venerei, quos causat interna delectatio, sunt contra jus alterius conjugis. Quòd si conjux delectetur copulâ cum soluta & inde commotus habeat actum conjugalem, non satisfacit dicendo se habuisse quandam delectationem veneream internam, sed dicere debet se ex illo motivo habuisse actum conjugalem, hic enim infectus est malitiâ illius motivi, & ab eo participat speciem fornicationis: E contra tamen si delectatio interna fuisset de copula cum aliena conjugata, non

non esset opus exprimere circumstantiam conjugatæ, quia hæc injuria facta conjugum per se non movet, *Carden.* Addit *Sanch.* De Matr. l. 9. d. 17. n. 6. si conjux in actu conjugali cum sua se morosè delectet in alia velut præsentem, etiam addi speciem adulterii. Similiter qui accedit ad suam uxorem putans se accedere ad alienam, committit adulterium, non quidem realiter, sed objectivè, *Burgh.* cent. 1. casu 70.

§. 31. Qui peccat cum conjugata, etiam consentiente marito, committit adulterium, ut constat ex hac 50. prop. ab *Inn.* XI. damnata: *Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium, adeoque sufficit dicere se esse fornicatum.* Ratio dabitur n. 1054.

§. 32. Si conjux invito conjuge peccet cum altero, peccat contra fidem Matrimonii & contra justitiam, cum sit violatio obligationis ortæ ex contractu: præter hoc docent *Less.* *Lugo* De just. d. 8. f. 1. n. 6. & alii etiam peccari alio peccato injustitiæ, in quantum violatur jus, quod conjux habet in corpus conjugis, hinc si conjux peccarit conjuge consentiente, putant hi Auctores debere hoc addi, sed *Carden.* in 2. crisi d. 30. c. 3. a. 2. probabilius docet non committi duas species injustitiæ, adeoque non esse opus addere, an alter conjux consenserit necne, quia illa species peccati, per quam uxor peccat contra fidem Matrimonii, est ipsamet injuria mariti, quia obligatio uxoris non est præcisè ad non violandam fidem statûs, cum non contraxerit cum statu, sed ad non violandam fidem datam marito, prout subest tali statui, neque juri illi potest maritus efficaciter cedere, sicuti Clericus non potest efficaciter cedere

juri, ne percutiatur aut ne trahatur ad laicum tribunal.

1055. §. 33. Si conjugatus peccet cum conjugata, est duplex adulterium, unum, quo peccat in propria persona, violando jus suæ conjugis, alterum quo cum alia cooperatur, & simul alterius mariti jus violat, hinc status utriusque debet exprimi, *Azor, Less. l. 4. c. 4. n. 77. Fill. tr. 30. n. 89. Bonac. De Matr. q. 4. p. 15. n. 5. Lugo d. 17. n. 258. Dicast. d. 9. à n. 270. Steph. tr. 1. d. 5. n. 31. contra Ferrant. Burgh. cent. 1. casu 70. & alios apud Mendo d. 5. q. 22.*
1056. §. 34. Si conjux cum soluta exercent sodomiam, oscula, tactus, aut si committat bestialitatem, tenetur explicare se esse conjugem, quia per illa fit injuria conjugi; imò si vir cum propria uxore exercent sodomiam, uterque peccat duplici peccato adulterii, quia neuter servat alteri suum corpus castè, quod spectat ad fidem Matrimonii, neque debet alteruter dicere se exercuisse sodomiam cum conjugata persona, sed debet dicere cum suo viro vel cum uxore sua, quia dicendo cum conjugata, significaret se alteri conjugi fecisse injuriam, quod verum non est, quando cum suo vel sua fecit, *Sanct. d. 18. n. 4. & 5.*
1057. §. 35. Quamvis Matrimonium inter fideles sit elevatum ad rationem Sacramenti, quod Sacramentum exigit servari fidem conjugii, non ideo omne adulterium est sacrilegium, uti dicitur n. 1120.
1058. §. 36. Si sponsus vel sponsa peccet contra fidem in sponsalibus datam, *Covarr. Megala, Diana p. 1. t. 7. R. 5. & p. 3. t. 4. R. 67. Pontius De Matr. l. 12. c. 6. n. 8. Bonaspei De pecc. d. 5. n. 25. ll. n. 85.*

n. 85. & alii probabiliter dicunt non mutari speciem, nec opus esse id exprimere in confessione, quia per sponsalia necdum traditur jus in corpus, ergo non peccatur contra iustitiam; & sicuti qui vovit se ingressurum Religionem, si fornicetur, non tenetur explicare votum, quia per promissionem Religionis nondum contraxit obligationem castitatis, ita & hic. Oppositum tenent etiam probabiliter *Az. Mol. Rebell. Cón. Dicast. n. 375. Stoz l. 1. p. 1. n. 52. Aversa q. 10. f. 9. §. Aliqui. Sporer De Matr. n. 361.* quia agitur contra jus, quod mutuò habent, ne, excepto ingressu in Religionem, agatur aliquid contra executionem factæ promissionis. Si tamen Titius Matrimonio Cajæ promisso, vel uxorem occidat vel cum Caja adulteretur, ac post mortem uxoris suæ pergat peccare cum Caja, non ideo accedet nova species, sed erit simplex fornicatio, quia quamvis inter eos sit impedimentum dirimens, tamen hoc indutum est purè in pœnam delicti & non ex motivo diversæ honestatis vel virtutis, *Sanch. Less. Fill. t. 10. p. 2. c. 1. n. 45. Diana p. 3. t. 4. R. 140.*

§. 37. Sacrilegium in hac materia contrahitur, vel ratione personæ sacrae, quæ peccat aut cum qua peccatur, vel ratione rei sacrae, quâ quis hic abutitur, vel ratione temporis, actionis aut loci sacri, de quibus jam ordine dicam. 1059.

§. 38. Non est opus explicare, an persona 1060.
sacra sit Sacerdos an tantum subdiaconus, sed satis est dicere, habere sacrum ordinem, uti cum communi *Aversa §. Rursus contra Fagund.* qui putat exprimi debere statum saltem Episcopi aut Generalis in aliquo Ordine. Neque opus

opus est exprimere, an persona illa semel tantum an pluries castitatem voverit, *Dicast.* d. 9. à n. 315. *Stoz* n. 50. Neque an votum sit simplex an solenne, utrumque enim virtutem religionis æquè respicit, *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 27. n. 40. *Castrop.* De peccatis d. 3. p. 3. n. 11. *Aversa* suprà. *Dicast.* à n. 306. *Steph.* tr. 1. d. 5. num. 58. *Stoz* suprà.

1061. §. 39. Si quis in susceptione sacrorum Ordinum noluisse vovere castitatem, adhuc committeret sacrilegium peccans contra castitatem, quam Ecclesia tali præcipit ob reverentiam sacrorum ministeriorum, ita ut observatio castitatis ex vi præcepti Ecclesiæ ponatur in materia religionis, secundum dicta l. 1. n. 626.

1062. §. 40. Si Sacerdos simul & Religiosus peccet contra castitatem, *Sot.* & alii putant esse duplex sacrilegium, ideoque teneri aperire, quòd sit & Sacerdos & Religiosus, sicuti qui die festo non audit Missam, quo etiam vovit audire, tenetur utramque circumstantiam addere, quamvis & præceptum Ecclesiæ & votum sint ex eodem motivo religionis. E contra *Sanch.* n. 14. & 30. aliique dicunt esse unicum sacrilegium, ideoque posse alterutram circumstantiam tacere. *Amicus* d. 18. n. 26. sic distinguit, si obligatio castitatis annexa Ordinibus sit ex præcepto Ecclesiæ, tenet cum *Soto*; si autem sit ex voto, tenet cum *Sanch.*, sed sententia *Sanch.* videtur esse absolute probabilior, quamvis enim obligatio illa esset ex præcepto Ecclesiæ, tamen esset ex eodem motivo religionis, ex quo fuisset votum, cujus defectum supplet illud præceptum, si ordinandus fortè vovere nolit.

1063. §. 41. Si obligatus voto castitatis peccet cum alio

alio obligato eodem voto, v. g. Religiosus cum Religiosa, debet explicari status utriusque, quia sunt duo specie peccata peccare in propria persona contra votum suum, & cooperari cum alia persona ad frangendum votum suum, ita cum aliis *Lugo* d. 16. n. 258.

§. 42. Si quis voto castitatis obligatus alium voto non obligatum inducat ad peccatum contra castitatem, *Arr. Caram. Pelliz. Tamb. Sanch. in Decal. l. 5. c. 6. n. 10. Dicast. n. 326. Steph. tr. 1. d. 5. n. 58. Stoz n. 53.* negant peccare peccato sacrilegii contra votum, quia vovit tantum castitatem propriam, nec intentio voventis videtur se extendere ad castitatem alienam. E contra *Carden. in 1. crisi d. 36.* & alii putant peccare etiam peccato sacrilegii contra votum suum, ideoque teneri hoc manifestare in confessione, quia castitas prohibet, ut nihil directè contra se procuretur, secundum dicta n. 984. ergo inducendo peccavit contra castitatem, quam vovit, ergo peccavit contra votum. Et consequenter etiam dicendum est, si ille, qui non habet votum castitatis, inducat habentem illud votum ad peccandum contra castitatem, istum inducentem peccare, non tantum contra castitatem, sed etiam contra virtutem religionis, quæ eum obligabat, ut neminem induceret ad transgressionem suam.

§. 43. Si Novitius religiosi Ordinis peccet contra castitatem, non tenetur manifestare se fuisse Novitium, quia nulla species accedit, donec voverit, *Dian. Lugo, Aversa, Tamb. Dicast. n. 325. Stoz* suprà contra *Llamas*.

§. 44. Contrahitur sacrilegium, si quis re consecratâ vel benedictâ utatur ad turpitudines, item

item si verba sacra ac præsertim sacra scripturæ applicet rebus obscœnis.

1067. §. 45. Non est gravis irreverentia, si quis fornicetur habens sacras Reliquias ad collum pendentes, *Fill. tr. 30. n. 129. Lugo num. 513. Bonaspei n. 129.* Agnoscunt tamen in hoc irreverentiam *Lugo, Dicast. n. 719. & alii.* Veniale esse putant *Aversa q. 10. f. 10. Loth. tr. 24. a. 3. & alii.* Imò *Homob.* suadet eas deponi etiam in congressu maritali, sed in hoc melius contradicunt alii, quia hic congressus nihil mali continet, sed potest esse actus virtutis. Hoc rectè dicunt *Lugo n. 513. & Dicast. supra,* fore mortale, si quis portans Eucharistiam exercent actum venereum.
1068. §. 46. Circumstantia temporis sacri, v.g. quòd carnaliter pecces die Veneris sancto vel die communionis, secundum dicta n. 963. non addit speciem sacrilegii, *Lugo n. 525. Dian. p. 1. t. 6. R. 32.* Foret tamen irreverentia mortalis etiam in confessione explicanda, si quis die Veneris sancto exhiberet turpes comœdias, *Lugo n. 524.* qui idem dicit cum *Aversa f. 11. & Bonaspei n. 133.*, si quis statim post lectam Missam vel post sumptam Communionem iret ad fornicandum.
1069. §. 47. *Sylvius & alii* affirmant, *Dian. p. 6. t. 7. R. 39.* & alii negant contrahi speciem sacrilegii, si quis concupiscat mulierem sub oratione, v.g. sub recitatione Horarum, sed de hoc videri possunt dicta l. 4. n. 1348., nam probabilius est non esse saltem mortale in ratione sacrilegii. Dicunt tamen multi fore sacrilegium mortale, si concupiscat, dum celebrat, dum communicat, dum adhuc apud se habet sacras species, dum

dum fert vel distribuit Eucharistiam, uti habet *Lugo* d. 16. n. 513. ; aut etiam si statim post Communionem vel Missam lectam, uti habet *Sporer* n. 404. De omnibus tamen non audent absolute asserere *Tamb.*, sed dicit advertendum esse, in quibus casibus secundum iudicium prudentum gravis & quidem peculiaris irreverentia censeatur inferri Christo.

§. 48. Si pollutio fiat in templo & sit occulta, *Vasq. B. Pontius, M. Perez, Casp. Caram. Dian. p. 7. t. 11. R. 31. Burgh. cent. 3. casu 58. & alii* negant esse sacrilegium, quia malitia sacrilegii ratione loci non videtur contrahi nisi propter infamationem & violationem loci sacri, quæ non causatur, si pollutio sit occulta. *Et contra Suar. Sanch. Bonac. Lugo, & Dicast. d. 9. n. 651. Bonaspei d. 5. n. 91. Steph. n. 56. Mendo d. 5. n. 49. alique plures apud Dian. p. 1. t. 7. R. 26.* probabilius dicunt esse sacrilegium & in confessione addendum, quia si publicaretur, templum esset pollutum, ergo signum est, quod ab initio factum sit aliquid contra reverentiam loci sacri, ideo enim Ecclesia post publicationem prohibet ibi legi Missas, quia locus ille dehonorus est. Et quod dictum est de pollutione, dicunt Authores secundæ sententiæ contra Authores primæ etiam de copula illicita, quamvis occulta, in loco sacro commissa. Putat autem *Zerol.* per locum sacrum hic intelligi etiam sacristiam, sed contradicunt *Azor & Diana* p. 3. t. 4. R. 166. quod magis valet de campanili, est enim minus sacrum: imò nec intelligitur oratorium privatum sine Episcopi auctoritate erectum, *Ills. n. 102.*

§. 49. Copula conjugal in loco sacro facta, *1071.*
secun-

secundum *Caj. Palud. Tolet.* & alios est sacrilega, quia Ecclesia eam prohibet ex motivo religionis. Secundum *Vasq. Sa* & alios non est sacrilega, quia Ecclesia videtur tantum prohibere illam, quæ est de se illicita; sed *Castrop. Diana* p. 1. t. 7. R. 19. *Aversa* q. 10. f. 11. melius distinguunt, si enim sit necessaria, v. g. ob periculum incontinentiæ, quando conjuges cogantur diu remanere in templo, non est sacrilega, nec illicita; si autem non sit necessaria, probabilius videtur esse illicitam & sacrilegam, quia est in grave vilipendium loci sacri.

1072 §. 50. Probabile est quidem, quod oscula, tactus, aspectus, turpiloquia, etiam publice facta in loco sacro, non habeant rationem sacrilegii, ideoque opus non sit dicere esse ibi facta, uti tenent *Sanch. Aversa* & alii cum *Diana* R. 25. illorum tamen ratio, nempe quia per ista non polluitur Ecclesia, nihil probat, uti constat ex dictis n. 1070. hinc dicendum est tunc tantum per hujusmodi actiones externas contrahi malitiam sacrilegii, quando cum magna Ecclesiæ irreverentia fiunt, uti si quis meretricem ante Altare publice tangeret impudicè, si quis turpem comœdiam in templo exhiberet &c. *Suar. Bonac. Lugo, Dicast. Tamb. Steph.* n. 61. *Mendon.* 60. Addit *Gobat* in *Quin.* t. 5. c. 49. si quis turpem cantionem vel melodiam, quam populus sciret convenire rebus turpibus, inferret officio divino aut publice in templo caneret, quia cultus Dei per hoc graviter in honoraretur.

1073 §. 51. Desideria, oscula, tactus, fornicatio, sodomia & similia externa, si fiant circa consanguineas vel affines, addunt speciem incestus

contra reverentiam conjunctis debitam, unde
 qui consanguineam suam turpiter attigit, non
 satisfacit dicendo, attigi aliquam turpiter, sed
 addere debet fuisse consanguineam. Probabile
 autem est incestum cum consanguineis non
 differre specie ab incestu cum affinibus vel cum
 conjunctis cognatione legali, scilicet per ado-
 ptionem, uti ex *S. Tho.* docent *Caj. Tamb. Lugo*,
d. 16. n. 313. Dian. R. 31. quia semper peccatur
 contra reverentiam conjunctis debitam, & vi-
 detur esse perinde, unde oriatur illa conjun-
 ctio. Contradicunt tamen etiam valde proba-
 biliter *Vasq. Dicast. d. 9. n. 272. Bonaspei De acti-*
bus hum. d. 5. n. 20. Alf. n. 83. quia reverentia
 debita ob intrinsecam sanguinis participatio-
 nem videtur esse notabiliter diversa, hanc au-
 tem exigit consanguinitas & non affinitas, quæ
 tantum extrinsecam conjunctionem habet.

§. 52. *Fill.* alique multi cum *Dian.* supra 1074¹
 docent incestum in uno non differre specie ab
 incestu in alio quocunque gradu, v.g. incestum
 cum matre sua non differre specie ab incestu cū
 neptre, ideoque in omnibus satisfieri, si dicatur,
 commisi incestum, quia in his omnibus etiam
 videtur eadem deformitas inveniri, scilicet
 actio contra reverentiam conjunctis debitam,
 quod autem sit major vel minor conjunctio,
 videtur tantum posse graviolem malitiam re-
 fundere, non autem specie distinctam: Sed mul-
 ti alii cum *Dicast.* supra longè probabilius con-
 tradicunt, tum quia incestus in primo aut fortè
 etiam in secundo gradu repugnat juri naturæ,
 non item in aliis gradibus, in quibus ideo tan-
 tum est incestus, quia ex motivo talis reveren-
 tiæ prohibetur; tum etiam quia alia debetur

reverentia matri quàm nepti; hinc infert *Bona-
spei* num. 19. debere explicari, an fuerit cum a-
via, matre, sorore, vel filia; item an cum matre,
an cum noverca; item an cum noverca patre
vivente, an mortuo, nam patre vivente est præ-
terea contra pietatem. Non est ramen opus di-
cere, an fuerit cum proavia, quia similis tantum
videtur huic & aliis consanguineis deberi reve-
rentia.

1075 §. 53. Si sponsus cognoscat consanguineam
suæ sponsæ, probabilius videtur esse incestum,
quia talis copula specialiter ob reverentiam
conjunctis debitam prohibetur ab Ecclesia ideo
ponente impedimentum dirimens ex motivo
publicæ honestatis, *Tamb. Lugo* n. 331., quod
Oviedo De pecc. contr. 5. n. 78. rectè restringit
ad primum gradum.

1076 §. 54. Si Titius fornicatus sit cum Caja &
postea fornicetur cum Cajæ consanguinea in
tertio gradu, aliqui apud *Sanch. De Matr.* l. 7. d.
67. n. 7. putârunt esse incestum, quia licet *Trid.*
sess. 24. De Ref. Matr. c. 4. sustulerit ab eo pec-
cato impedimentum, non ideo sustulit affinita-
tem, cum enim tale decretum sit correctorium,
non operatur ultra verba: Sed *Sanch.* n. 8. rectè
dicit oppositum sibi esse certum, tum quia ideo
ab his vel illis committitur incestus, quia for-
nicatio fit ab illis, inter quos prohibetur Ma-
trimonium, non prohibetur autem inter Ti-
tium & istam consanguineam Cajæ, tum etiam
quia si ratio Adversariorum valeret, ergo ad-
huc esset incestus, si peccaretur cum conjuncta
etiam in septimo gradu, quia olim erat impe-
dimentum; imò sicuti datur affinitas ad gradus
etiam remotiores in infinitum, ita & daretur in-

incestus, quod nemo dicet. Et ideo Cap. Non debet, De consang. & affin. ubi agitur de contrahendo impedimento, dicitur, *Prohibitio copulae conjugalis quartum consanguinitatis & affinitatis gradum de cetero non excedat; si autem copula sit illicita, non excedit secundum.*

§. 55. Si Titius & Caja consanguinei in tertio gradu post obtentam dispensationem ad ineundum Matrimonium, sed hoc nondum inito, fornicentur, Maj. & Gallego dicunt esse incestum, quia non ideo sublata est consanguinitas, sed hac stante est tantum data potestas contrahendi Matrimonium: Oppositum tenet Sanch. n. 9. quia incestus non est, nisi ubi cum consanguinitate est prohibitio Matrimonii, sed posita dispensatione non est amplius prohibitio Matrimonii, ergo nec incestus.

§. 56. Incestus cum conjunctis cognitione spiritali proveniente ex Baptismo vel Confirmatione, distinguitur specie ab aliis incestibus, quia prohibetur ex motivo reverentiae debita Sacramento, ergo habet adjunctam malitiam sacrilegii, Sanch. De Matr. l. 7. d. 5. n. 9. Lugo n. 333. Necesse tamen non est dicere, an cognitio orta sit ratione Baptismi, an Confirmationis: Neque an peccaverit cum filia Baptismi, an cum ejus matre, quia cum sit contra eandem reverentiam debitam personis ratione Sacramenti conjunctis, manet una species.

§. 57. Qui commisit semel pollutionem, semel sodomiam, semel bestialitatem, non satisfacit dicendo, ter procuravi pollutionem, uti constat ex hac prop. 24. ab Alex VII. damnata, *Mollities, sodomia & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimae, ideoque sufficit dicere in confessione,*

ne, se procurasse pollutionem. Ratio autem est, quia licet opponantur eidem castitati, tamen modi oppositionis sunt notabiliter diversi, nam castitas, prout detestatur omne id, quod generationem impedit, sic opponitur mollietati: prout autem est conservativa reverentiae erga parem sexum, & verecundiae circa naturalem modum coeundi, sic opponitur sodomiae: prout verò est impeditiva, ne affectus hominis erga homines licitus detorqueatur ad bestias, & sic quodammodo fiat bestialis, sic opponitur bestialitati.

1080 §. 58. In sodomia teneris dicere, an fueris agens, an patiens, cum enim agens habeat pollutionem, hæc addit novam speciem, *Tamb. Lugo* n. 243. *Mendo* d. 5. n. 188. contra plures id negantes cum *Diana* in *Compendio* v. *Sodomia*. n. 2. *Nec obstat*, quod patiens cooperetur pollutioni agentis, adeoque contrahat etiam ejus malitiam, nam sicuti pejerans & cooperans perjurio alieno contrahunt eandem malitiam, sic tamen ut cooperans contrahat malitiam tantum reductivè eandem & modo notabiliter diverso, qui debet exprimi in Confessione, ita etiam hic, agens enim contrahit primariò, patiens secundariò, *Dicast.* d. 9. n. 465.

1081 §. 59. *Cajet.* putat fœminam non teneri dicere, in qua parte sui corporis sodomita semen effuderit; sed probabilius est teneri, alioquin non explicat, an fuerit sodomia imperfecta nec ne, si enim fuerit effusio cum affectu ad præposterarum partes, erit sodomia imperfecta, si autem tantum ad explendam libidinem sine desiderio coitus & sine affectu ad partes præposterarum, erit tantum pollutio.

§. 60. Si duo mares ex affectu ad eundem 1082
 sexum permisceant corpora, *Grassius* putat non
 ideo fore sodomiam, dummodo semen non ef-
 fundant in vas præposterum, ideoque sufficere,
 si dicant se exercuisse mollitiem: Sed oppositum
 est tenendum, quàmvis enim non sit principalis
 illa sodomia, in quam feruntur speciales poenæ
 Ecclesiasticæ, rectè tamen docet *Tamb.* l. 7. c. 7.
 §. 2. esse sodomiam, non enim est sola mollities,
 cum hæc tendat ad explendam libidinem sine
 speciali affectu ad indebitum sexum, ergo est
 sodomia, qualem etiam foemina exercere pos-
 sunt, licet nequeant seminare in vas præposte-
 rum. Dicendum etiam est cum *Grass.* *Az. Silv.*
 contra *Dianam* p. 3. t. 4. R. 101., si duo mares
 cognati committant sodomiam, contrahi et-
 iam speciem incestus, quia est contra reveren-
 tiam conjunctis debitam.

§. 61. In bestialitate explicari debet, an facta 1083
 sit cum bestia mare vel foemella: & si cum foe-
 mella, an in vase naturali, an in præpostero,
 sunt enim diversæ deordinationes, uti probat
Mendo d. 5. q. 25. Non est tamen opus dicere,
 cum qua specie animalis, quia manet eadem
 malitia, siue fiat cum cane siue cum ove, *Mendo*
 n. 196. *Tamb.* §. 5.

§. 62. Quamvis coitus cum dæmone habentem 1084
 formam hominis reducat ad bestialita-
 tem, quia detorquetur affectus ad non homi-
 nem, tamen exprimi debet fuisse cum dæmone,
 quia simul est speciale peccatum contra virtu-
 tem Religionis habere commercium cum ma-
 ximo Dei & hominum hoste, *Tamb.* *suprà.*

Q146. Quomodo distinguenda sit species in pecca- 1085
 tis contra septimum & decimum præceptum. R. §. 1.

Q93

Qui

§. 6

Qui heri equum, hodie pecuniam, cras vestes furatur, satisfacit dicendo, ter furatus sum rem gravem, quia equus, pecunia, vestes sunt moraliter ejusdem speciei, cum mensurentur eadem pecuniâ & inter se commutentur.

1086 §. 2. Furtum non mutat speciem ex hoc, quod fiat à Judice vel gerente Magistratum, quamvis sit major indecentia, quod fiat ab eo, qui alios deberet coërcere, *Tamb. Dian. p.1. t.7. R.36.* contra utrumque *Medinam.* Potest tamen Princeps vel Magistratus peccare, non tantum contra charitatem, sed etiam contra justitiam, si aliorum furta non impediat, ad quod etiam ex justitia tenetur.

1087 §. 3. Rapina specie differt à furto, quamvis enim objectum utriusque sit idem, tamen modus, quo illud attingunt, est notabiliter diversus, nam in rapina & non in furto, fit vis etiam personæ. Unde si homini videnti eripias rem suam & abscurras, nullam vim inferendo illius personæ, non erit rapina, sed furtum.

1088 §. 4. Furtum per usuram vel alium dolosum contractum est ejusdem speciei cum furtis aliis, hinc sufficit in Confessione dicere, toties furatus sum, tacendo de modo auferendi.

1089 §. 5. Furto additur sacrilegium, si quis furatur rem sacram, uti calicem consecratum, quamvis è loco non sacro; aut rem profanam in loco sacro positam pro securitate vel per modum pignoris, depositi, mutui, commodati, ita ut locus sacer debeat pro eo respondere. Per locum autem sacrum hic intelligitur Ecclesia consecrata aut benedicta, etiamsi sit violata, polluta, interdicta, non tamen intelligitur Monasterium, Claustrum, vel domus Religio-

gioforum, uti cum aliis *Dicast.* d. 9. num. 668.

§. 6. Si quis in Ecclesia furètur crumenam 1090
divitis aut aliquid aliud non sacrum, nec ullo
modo pertinens aut commendatum Ecclesiæ,
adhuc dicunt *Suar. Vasq. Laym. Rebell. Bonac. Re-*
gin. Bonaspei De act. hum. d. 5. n. 77. esse sacrile-
gium, quia *Joannes* Papa VIII. Cap. *Quisquis in-*
ventus 17. q. 4. dicit sacrilegium committi au-
ferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de
sacro, vel sacrum de non sacro: Oppositum
tamen velut probabile tenent *Az. Henriq. Less.*
Cón. Lugo, Dian. R. 27., qui per auferre de loco
sacro intelligunt aliquid pertinens, aut de quo
debeat respondere locus sacer: *Oviedo* De pecc.
contr. 5. n. 31. refert utramque sententiam &
nihil determinat: *Dicast.* à n. 664. agnoscit pa-
rem ferè in utraque sententia probabilitatem,
attamen magis inclinat in primam.

§. 7. Si quis ideo eat ad Confessionem, ut 1091
possit Confessario furari rem levem, *Corduba,*
Sa, Rebell. Fagund. Lugo, Dicast. n. 667. dicunt,
quamvis sit leve in ratione furti, attamen esse
grave in ratione sacrilegii, quia videtur cedere
in gravem irreverenriam Sacramenti, sed ratio
occurrit in oppositum, quia si quis confiteatur
ex vana gloria, aut si in Confessione mentiatur
in re levi non pertinente ad materiam necessa-
riam Confessionis, dummodo de aliis peccatis
doleat & non reddat Sacramentum irritum,
non peccat mortaliter, uti dicitur num. 1177.
idem autem videtur esse de nostro casu, uti
rectè *Aversa* q. 10. s. 11. §. *Addit.* Et saltem si
Confessio sit occasio furti, non est mortale, uti
fatentur citati Authores contra *Fagund.*

§. 8. Non est sacrilegium furari rem Parochi 1092

Qq 4

vel

vel Sacerdotis possidentis illam suo & non Ecclesiae nomine, quamvis haberet titulo Ecclesiastico, v. g. ex redditibus Beneficii vel propter Baptismum infanti collatum, talia enim habent se uti res profanae, cum nec in se sint sacrae, nec ideo violetur aliquis locus sacer, vel aliqua persona, aut immunitas Ecclesiastica, *Dian. R. 27. Tamb. De conf. l. 2. c. 8.*

1093 §. 9. Si quis rem sacram & è loco sacro furetur, *Vasq. Fagund. & alii cum Dian.* dicunt manere unum specie sacrilegium, quia & rei & loci sacri violatio soli Religioni opponitur: E contra *Lugo d. 16. n. 471. Oviedo n. 302. Dicast. nu. 663. Bonaspei n. 82.* probabilius dicunt esse duo specie sacrilegia in Confessione distinguenda, unum contra immunitatem loci sacri, alterum contra sanctitatem rei sacrae, sicuti sunt duo specie sacrilegia, si Clericus occidatur in loco sacro.

1094 §. 10. *Less. De just. l. 2. c. 45. dub. 3.* putat furtum vel usum profanum rei per votum Deo promissae esse sacrilegium, sed probabilius contradicunt *Laym. & Oviedo n. 34.* usque dum res sit tradita & dicata ad sacrum usum, sicuti enim qui vovit intrare Religionem vel suscipere Sacerdotium, non ideo est sacrilegus, si peccet contra Castitatem, quia necdum est consecratus Religioni, nec sacratus per Ordinem, ita & hic.

1095 Q. 147. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra octavum praeceptum. R. §. 1.* Mendacium circa res fidei, v. g. si quis praescindendo à verbo Dei dicat Jobum habuisse quatuor filias, cum sciat habuisse tantum tres, per se loquendo, est veniale tantum, *Salas, Arr. De pecc. d. 21. f. 1. & alii apud Lugo De fide d. 14. f. 3.* qui

qui in eandem sententiam inclinatur, non enim apparet, unde refunderetur species gravis malitiæ. Si tamen significaret Deum locutum esse aliquid falsum, esset gravis blasphemia, uti per se patet.

§. 2. Judicium temerarium specie distinguitur à detractiōe, secundum dicta l. 3. p. 2. num. 1188. 1096

§. 3. Probabile est, quod falsum crimen imponere, & revelare verum, quod occultum est, sint ejusdem speciei in ordine ad confessionem, *Mol. Lugo De just. d. 14 s. 2. Tamb. De conf. l. 2. c. 9. n. 5.* & consequenter satisfit dicendo, bis graviter detraxi, quia species mendacii, quæ in primo est, non est mortalis, nisi ratione injuriæ, quæ satis explicatur. Fatendum tamen est cum *Nav. & Sporer* in 8. præcept. Decal. n. 48. in primo esse majorem malitiam, at tamen intra eandem speciem. 1097

§. 4. In detractiōe, judicio temerario vel contumelia, non mutat speciem, quod dixerim hunc esse hæreticum, illum furem, istum sodomitam, *Bonac. Sa, Castrop. Oviedo n. 27. Less. in Auct. v. Confessio. Casu 9. contra Suar. Az. Salas,* hinc satisfit dicendo, ter detraxi, ter temerè judicavi in re gravi: Rationem dat *Lugo De pœn. d. 16. num. 265.*, quia omnes detractiōes accipiunt malitiam ex eo, quod sint contra unum bonum famæ, sicuti furta ex eo, quod lædant fortunas, ergo sicuti furta sunt ejusdem speciei in ratione furti, sive bona hæc sive illa, sive hoc sive alio modo tollantur, dummodo vis personæ non fiat, sic de ablatione famæ. Idem est, si detraxerim Sacerdoti, uti probabilius cum aliis tenet *Tamb. n. 2. contra Steph. tr. 4. d. 6.* 1098

Qq 5

n. 5.

n. 5. qui cum aliis putat esse contra religionem & reverentiam illi statui debitam.

1099 §. 5. Si detractio sit scandalosa aut damnosa in bonis fortunæ, additur nova species contra charitatem vel iustitiam respectu juris ad bona fortunæ, ideoque hæc erunt in confessione addenda.

1100 §. 6. Susurratio, quâ detrahendo pax turbatur & causatur divulsio animorum, differt specie à detractioe, quia specialiter opponitur charitati.

1101 §. 7. Contumelia, quâ præsentem in faciem detraho, addit novam speciem, secundum dicta l. 3. p. 2. n. 1226. unde si lædebas famam alicujus absentis, & eo superveniente pergas eam lædere, sunt duo specie peccata, nempe detractio & contumelia, quia per contumeliam rapitur honor, per detractioem tollitur fama, quæ, quomodo distinguantur, dictum est l. 3. p. 2. à n. 1191.

1102 Q. 148. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra præcepta Ecclesiæ.* R. §. 1. Eiusdem speciei est die festivo exercere servilia & forensia, hinc qui uno festo serviliter laboravit & altero tulit sententiam in judicio, satisfacit dicendo, bis per opus prohibitum graviter innotavi diem festum.

1103 §. 2. Sive sit Dominica sive festum, item sive sit festum majus sive minus, non ideo mutatur species, hinc qui die Paschæ & die S. Laurentii non audivit Missam, vel serviliter laboravit, satisfacit dicendo, bis die festivo non audivi Missam, vel serviliter laboravi.

1104 §. 3. Violatio jejunii per comestionem carniū distinguitur specie à violatione per comestio-

confessionem ovorum aut lacticiniorum, ubi horum comestio est prohibita, quia per illas duas leges intenditur & per violationem impeditur notabiliter diversa mortificatio carnis. Item violatio per comestionem carniū distinguitur specie à violatione per multiplicem comestionem, unde qui uno die jejunii sumpsit unicam refectiōem in carnibus, & altero sumpsit duas refectiōes in piscibus, non satisfacit dicendo, bis graviter fregi jejunium, sed addere debet, quod semel in carnibus, *Sanch. Oviedo*
De pecc. contr. 5. n. 25.

§. 4. Violatio jejunii in vigilia S. Matthiæ ¹¹⁰⁵
incipiente in quadragesima & quatuor temporibus, & simul in die Veneris, est unicum etiam numero peccatum secundum dicta l. 5. n. 137.

§. 5. Violatio ejusdem jejunii ab Ecclesia ¹¹⁰⁶
præcepti, à Superiore imperati, à Confessario pro pœnitentia injuncti, ex voto debiti, habet quatuor specie malitias, uti dictum est l. 5. n. 135. De peccatis contra præceptum Communionis & Confessionis dicetur à n. 1116.

Q. 149. Quomodo distinguenda sit species in peccatis circa Sacramenta & personas ecclesiasticas. R. ¹¹⁰⁷
Præter sparsim dicta, notanda sunt seqq. §. 1. An contrahat duas specie malitias, qui post susceptum Baptismum & Confirmationem deficit à fide, dictum est n. 980. An autem peccet graviter, qui ideo confitetur, ut Confessario furetur rem levem, dictum est n. 1091.

§. 2. Probabilius videtur, omnem illum ¹¹⁰⁸
peccare mortaliter, per se loquendo, qui Sacramentum conficit in mortali, secundum dicta l. 6. p. 1. n. 91. Is verò, qui in mortali suscipit Sacramentum vivorum, etiam peccat mortaliter.

taliter, peccato distinctæ speciei ab illo, quo peccat, qui conficit, secundum dicta ibidem n. 194., quia suscipiens non tantum irreverenter tractat Sacramentum in gratia recipiendum, sed impedit primarium ejus effectum, scilicet gratiam, ad quam causandam à Deo est institutum.

1109 §. 3. Si quis communicet vel Missam legat in mortali, aliqui putarunt committere unum peccatum irreverentiæ circa Eucharistiam, & alterum impœnitentiæ, imò *Sporer De sacrif. n. 493.* refert aliquos putasse celebrantem in mortali tribus specie distinctis peccatis peccare, ratione omissæ confessionis, ratione omissæ contritionis, & ratione indignæ oblationis, sed rectè contradicunt *Vasq. Bonac. Nugn. Aversa De Euch. q. 8. f. 5. §. Quarto*, nam quod attinet ad impœnitentiam, obligatio præmittendi pœnitentiam ex hoc capite non distinguitur ab obligatione non indignè communicandi: Quamvis autem oblatio fiat in mortali, non ideo est mortale, uti dixi l. 6. p. 1. n. 96.

1110 §. 4. Si quis ligatus censurâ, v. g. excommunicatus, & simul in mortali constitutus communicet vel Missam legat, *Vasq. Dian. Hurt. Lugo De Euch. d. 14. n. 20.* putant esse unum numero peccatum, quod *Tamb. De Comm. c. 1. n. 7.* vocat probabile, *Gob. In Exp. tr. 3. n. 442. & tr. 4. n. 212.* vocat tutum, quia præceptum humanum concurrens cum divino vel naturali sub eodem motivo, quale hic videtur esse reverentiæ, non addit novam speciem malitiæ. Admittit hoc *Suar.*, attamen putat esse circumstantiâ aggravantem in confessione exprimendam. *Vasq. & Lugo* dicunt non adde-

ab illo, quo
Et ibidem n.
irreverenter
cipiendum,
um, scilicet
Deo est insti-
tutam legat
ittere unum
aristiam, &
De sacrif.n.
tem in mor-
peccare, ra-
omissæ con-
onis, sed re-
Aversa De
d attinet ad
endi pœni-
tur ab obli-
di: Quam-
non ideo est

addere tantam malitiam, ut opus sit in confes-
sione exprimere, sed probabilius videtur esse
oppositum, ob rationem dandam n. 1111.
§. 5. Si quis in mortali & etiam non jejunus 1111
communicet, adhuc putant *Hurt. Dian. & Lugo*
ob rationem n. 1110. datam esse unum specie
peccatum, sed *Bonac. Molfes. Homob. Rayn.*
Aversa §. Quinto. *Bosco* De Euch. f. 10. concl. 2.
& alii probabilius contradicunt, quia moti-
vum præcepti divini est, ne Sacramentum fru-
stretur effectui, motivum autem præcepti hu-
mani est specialis reverentia erga Corpus Chri-
sti. Addit *Aversa*, quia quamvis esset idem mo-
tivum reverentiæ in genere, tamen est alius
modus reverentiæ in specie, postulans, ut acce-
dat nec in censura specialiter contumax Eccle-
siæ, cujus Sacramenta vult participare, nec in
mortali per illud ponens obicem gratiæ, sed
asserens specialem reverentiam jejuni corporis,
quo significet se hunc cibum spiritualem præ-
ferre omni corporali. Idem esse dicunt, si Sa-
cerdos & in mortali, & absque sacris vestibus
consecraret; item si consecraret & extra spa-
tium altaris consecrati, & extra extensionem
corporalis, uti rectè *Dicast.* De Euch. d. 2. n.
206. quia est distincta significatio, ob quam Ec-
clesia utrumque requirit, nempe altare velut
aram crucis, in qua Christus est immolatus,
corporale autem velut sindonem, in qua depo-
situm est Corpus Christi.

§. 6. Ex dictis n. 1108. constat Sacerdotem 1113
consecrantem in mortali peccare mortaliter.
Quod si insuper in mortali communicet, est
aliud specie peccatum, quidquid contradicat
Sporer suprâ, quod evitasset, si ante Communio-
nem

nem elicuiſſet contritionem, uti dictum eſt l. 6. p. 1. n. 93. Quod ſi poſt conſecrationem inci- diſſet in mortale & in eo ſibi ipſi dediſſet Com- munionem, adhuc contraxiſſet peccatum ſpe- cie diverſum à peccato illius, cui ab altero da- retur Communio, eſt enim diverſa malitia in- dignè miniſtrare & indignè ſuſcipere Euchar- iſtiam: Unde conſecrans & poſtea ſe ipſum com- municans in mortali quadruplicem ſpecie ma- litiam contrahit, primam, quia Eucharistiā in mortali conficit; ſecundam, quia indignè miniſtrat; tertiam, quia miniſtrat indigno; quartam, quia ſuſcipit indignus: probabile ta- men eſt, quod malitia ſecunda non ſit mortalis, ſecundum dicta l. 6. p. 1. n. 94. quia ibi nullum Sacramentum conficitur, nec eſt operatio, quæ fiat nomine Chriſti, nec impeditur effectus Sa- cramenti. Omnes autem illæ malitiæ intelli- guntur, ſi dicat, celebravi Miſſam in peccato mortali.

III4 §. 7. Rectè docent *Lugo & Aversa* §. ſexto, non eſſe opus in Confeſſione addere, an cum graviffimo vel minùs gravi, an cum uno vel pluribus mortalibus communicarit vel Miſſam legerit, uti nec an cum una vel pluribus cenſu- ris, an cum contracta ex hoc vel illo delicto &c. quamvis enim ſit majus peccatum cum majo- ribus peccatis iſta facere, quia eſt magis indigna ſuſceptio, attamen eſt intra eandem ſpeciem.

III5 §. 8. Si quis peccatori publico porrigat Eucharistiā, *Tamb.* De Comm. c. 6. n. 21. pu- tat committere unum tantum peccatum, ſed imprimis certum eſt peccare mortaliter coope- rando peccato alterius, deinde etiam peccat aliā ſpecie malitiæ, infideliter fungendo officio Mini-

Ministri, ad quod ordinatus est, attamen secundum dicta paulò antè probabile est, quòd hæc malitia sit venialis tantum.

§. 9. Qui semel Communionem paschalem, 1116
& semel Communionem in periculo mortis pro viatico sumendam neglexit, commisit duo specie peccata, nec satisfacit dicendo, bis neglexi Communionem graviter præceptam, sed exprimere debet, quòd semel præceptam pro viatico, uti dictum est l. 6. p. 1. n. 605.

§. 10. Confessio tunc habet adjunctam ma- 1117
litiæ sacrilegii, si quis accedat sine debito examine, exponens se periculo omittendi aliquod mortale: Si ex pudore vel simili motivo omittat peccatum, quod scit esse, vel de quo negativè dubitat, an sit mortale: si accedat sine dolore supernaturali & sincero, aut sine proposito firmo cavendi omnia mortalia impostum; item si accedat non habens efficacem voluntatem primâ occasione, quâ poterit, restituendi furtivè ablata, famam, honorem &c: Item si accedat sine efficace voluntate relinquendi omnes occasiones proximas peccandi: Ratio horum omnium est, quia accedit indispositus, facit absolutionem esse irritam, impedit effectum Sacramenti. Omnes tamen isti modi invalidandi Confessionem sunt ejusdem speciei, hinc licet aliquis quandoque uno, quandoque alio modo invalidârit, satisfacit dicendo, toties confessus sum sacrilegè.

§. 11. Si quis sub Confessione mentiatur, 1118
committit sacrilegium, quandoque grave, quandoque leve, uti dicitur à n. 1175. De circumstantia complicitis, qui est filius vel filia Confessionis, dictum est n. 1041.

§. 12.

1119 §. 12. Contrahentes Matrimonium in mortali peccant mortaliter, imprimis in quantum sunt Ministri conficientes, secundum dicta l. 6. p. 1. n. 93, docentque *Lugo, Dicast. Castrop. Arr.* & alii, quidquid contradicant *Suar. Sanch. Cón. Præp. Dian. Burgh. cent. 2. casu 95.* Deinde etiam in quantum sunt recipientes Sacramentum, quia ponunt obicem gratiæ causandæ, & hæc peccata specie distinguuntur. Ibidem tamen dixi utramque malitiam sufficienter explicari, dicendo se in mortali contraxisse Matrimonium.

1120 §. 13. Quamvis Matrimonium sit à Christo elevatum ad rationem Sacramenti, quod dat omnimodam indissolubilitatem, & propter significationem suam exigit carnem non dividi, uti Christus non dividitur ab Ecclesia, nec humana Christi natura à divina, ideoque fideles adulteri peccantes contra hoc vinculum & exigentiam Sacramenti committant irreverentiam in Sacramentum, quam non committunt infideles, quorum matrimonium non habet rationem Sacramenti sed tantum contractus, tamen rectè docet *Carden. in 2. crisi d. 30. c. 4. n. 61.* hoc peccatum non esse propriè sacrilegium, cum Sacramentum non violetur in se immediate, sed tantum violetur lex & exigentia orta ex Sacramento, hinc cum solum fidelium peccata sint materia confessionis, hæc malitia satis intelligitur, si confitens se accuset de adulterio.

1121 §. 14. Percussio Clerici specialiter prohibetur ab Ecclesia, non tantum ob honestatem intrinsecam justitiæ, sed etiam ob reverentiam personæ Deo consecratæ debitam, hinc etiam habet malitiam contra religionem in confessione exprimendam.

§. 15.

§. 15. Probabile est, quod is, qui simul est 1122
Sacerdos, Parochus & Monachus, unum morale committat, si negligat Horas Canonicas, & satisfaciat dicendo, ego Sacerdos omisi Horas, tacendo se esse Parochum & Monachum, uti docent *Henriq. Sanch. Fill. Salas, Homob. Garz. Dian. p. 2. t. 12. R. 22. p. 4. t. 4. R. 219. p. 10. t. 12. R. 25. Pelliz. t. 1. tr. 5. c. 8. n. 96. Castrop. tr. 7. d. 2. p. 1. §. 2. n. 29. Tamb. In Dec. l. 2. c. 5. §. 1. nu. 33. Gob. In Exp. tr. 5. n. 580. Burgh. cent. 3. cas. 81.* Probabile tamen etiam videtur oppositum, nempe quod duo specie peccata committat specialiter exprimenda, unum contra virtutem religionis, ratione Ordinis vel Professionis religiosæ, alterum contra virtutem justitiæ ratione Beneficii; nam postea tenetur ad restitutionem, ergo signum est violatam esse justitiam, ita *Suar. Laym. Bonac. Fagund. & alii*, sed priores Authores probabiliter respondent restitutionem illam ab Ecclesia imponi, non tanquam debitam ob læsionem juris alieni, sed tantum velut pœnam delicti.

§. 16. Omittens omnes Horas unius diei 1123
committit unum specie peccatum, quia omnes constituunt unum Officium ex eodem motivo religionis, *Navar. Lugo & alii cum Tamb. De conf. l. 2. c. 2. n. 4.* An autem sit unum numero peccatum, dixi l. 5. n. 166.

Q. 150. Quomodo species sit distinguenda in peccatis capitalibus. R. §. 1. Quamvis bona animæ, corporis, fortunæ, famæ, honoris, sint inter se diversæ speciei, tamen qui semel de uno & semel de alio superbiens graviter peccavit, quia nempe vel putavit habere se merito suo independentem à Dei gratia, vel ideo ita excellere voluit, 1124

Tom. VI.

Rr

voluit,

§. 15.

voluit, ut nollet se submittere Deo & Superioribus, (quæ rarò accidunt) satisfacit dicendo se bis habuisse gravem superbiam, tacendo de quo bono superbiêrit, hoc enim materialiter tantum se habet: attamen putare se habere merito suo independenter à Dei gratia, & ita excellere velle, ut nolit se submittere Deo & Superioribus, sunt duæ superbix specie distinctæ.

1125 §.2. Dummodo absint delectatio, gaudium, desiderium, probabile est, quòd in jactantia non sit opus explicare peccatum in specie, de quo te jactas, sed sufficiat dicere, jactavi me de peccato mortali, non exprimendo, an fuerit furtum, an luxuria, quia tota malitia jactantiæ videtur esse, quòd offensa Dei eligatur ad captandam gloriam, in quo est irreverentia contra Deum, *Nay. Dian. p. 3. t. 4. R. 161. Castrop. tr. 2. d. 2. p. 11. Moyat. 3. d. 3. n. 84. Gobat in Quint. 5. c. 13. n. 64. Tamb. De confes. l. 2. c. 2. n. 10. Dixi 1.* dummodo absint delectatio &c., nam hæc omnia rarò aberunt, præsertim si sint objecta delectantia, quæ solent fortiter movere potentias, *Lugo d. 16. num. 266.* In dubio autem putat *Gob.* præsumendum esse, quòd adfuerit complacentia, cum plerumque interveniat. *Dixi 2.* probabile esse, nam sententia opposita est fortè probabilior, uti volunt *Sanch. Rodriq. Dicast. d. 9. n. 519.* sicuti enim quævis virtus obligat, ut non inducam aliquem ad suâ transgressionem, secundum dicta *n. 984.*, quia nempe sic inducere est in contemptum & vilipendium honestatis, quæ est in tali virtute, ita videtur quævis virtus obligare, ut non glorier de illius violatione, quia etiam sic contemnitur & vilipenditur ejus honestas, ergo gloriatio de hoc vel illo peccato oppo-

opponitur specie diversæ honestati hujus vel illius virtutis excludentis tale peccatum, ergo jactantiæ de diversis peccatis habent diversas specie malicias.

§. 3. Si ex tua jactantia simul redundet infamia in alium, pater addi aliam speciem injuriæ contra famam proximi, uti notant omnes cum *Dicast.* n. 526.

§. 4. Non est opus addere, an revera commiseris hoc, de quo te jactas, vel non, quia eadem est irreverentia, si peccatum sit verum, si falsum, & mendacium, quod additur, secundum se est tantum veniale, *Caj. Nav. Sanch. Lugo* n. 274. *Dicast.* n. 527. *Tamb.* n. 12.

§. 5. Qui gloriatur, quod alium inebriaverit, secundum *Gob.* n. 63. communiter non peccat mortaliter, quia non gloriatur de formali inebriatione, sed de modo & dexteritate in fallendo altero, aut de jocis, aut de sua potentia in ferendo vino.

§. 6. Inebriatio aliter causata quam per potum distinguitur specie ab ordinaria ebrietate per potum, uti dictum est l. 5. num. 326. quia si quaeratur per potum, opponitur legi temperantiæ, si sine potu, v. g. dormiendo in lupulo, non pertinet ad legem temperantiæ, sed ad aliam legem naturæ de non exturbando statu rationis, quam proximè recipere non possis.

§. 7. Ad iram communiter accedit species maledictionis seu imprecationis, quæ prout est in se vel alium, potest continere diversas species malitiæ; item perjurii: item blasphemiam in Deum, aut irreverenter invocando sanguinem Christi vel Sacramenta. Reliqua intelliguntur ex dictis hætenus.

Rr 2

Q. 151.

1131 *Q. 151. Quomodo explicanda sit species in peccatis alienis. R. §. 1.* Qui inducit vel consilium dat alteri, v. g. de furto secum patrando; item qui sollicitat vel seducit alterum ad luxuriam; qui in Missa provocat alterum ad fabulas, aut aliter verbo & exemplo incitat ad peccandum secum, committit saltem duplex specie peccatum, ideoque in Confessione debet addere, si fuerit inducens, consulens, sollicitans, provocans, uti intelligitur ex dictis à n. 984. ubi plura dicta sunt circa scandalum.

1132 §. 2. Inductio ad peccatum, sive fiat per consilium, sive per iussionem, sive per consensum &c., est ejusdem speciei, & satisfit dicendo, fui alteri causa talis peccati. Adulatio tamen & laus præsens de peccato facto regulariter addit aliam speciem, quia excitat non tantum ad complacendum in peccato præterito, sed etiam ad iterum peccandum, *Lugo d. 16. n. 266. Dicast. d. 9. n. 528.*

1133 §. 3. Si quis peccet cum alio, qui non ita peccet, sicuti ipse, v. g. si consanguineam inducat ad fornicationem, quæ ignorat consanguinitatem, malè confitetur dicendo, induxi aliquam ad incestum mecum, ipsa enim non commisit incestum, sed solam fornicationem, ideoque addere debet ex parte sua fuisse cognitionem, sed ex parte mulieris fuisse ignorantiam consanguinitatis. Similiter qui ad fornicationem induxit mulierem stultam vel plenè ebriam, debet hoc ipsum addere, alioquin si dicat se induxisse mulierem ad tale peccatum, Confessarius judicabit eum peccasse etiam peccato scandalii, cum tamen talis mulier scandalii

capax

capax non fuerit, *Dicast.* à n. 239. Reliqua intelliguntur ex dictis à n. 984.

Q. 152. *An in Confessione explicari possit una species divisim ab altera, si plures ejusmodi species unico actu sint contractæ.* R. § 1. Malè fit, si in eadem prima Confessione id fiat, quia est contra sinceritatem Confessionis, ideoque Sacerdos Confessario ignotus, qui fornicatus est, malè sic confiteretur, *sum fornicatus, Peccavi contra votum in materia gravi*, Lugo & alii cum *Arr. d. 35. nu. 41. contra Suar., Avers. q. 10. f. 7. Dicast. d. 9. n. 170. Bosco d. 7. f. 8. n. 175.* Ratio est, quia explicat peccatum aliter, quàm commiserit, nam significat se duo peccata divisim commisisse habentia singulas primarias malitias, quarum nulla sit circumstantia alterius, quod falsum est, cum commiserit unicum habens duas malitias, quarum una est circumstantia alterius.

§. 2. Si quis sit confessus unam malitiam & oblitus alteram, tum tantum sufficiet in Confessione sequente addere hanc alteram, quando per utramque confessionem omnes malitiæ sufficienter intelligentur, v. g. si Sacerdos ille heri confitens & non reflectens se ad circumstantiam sui voti dixisset, *sui fornicatus*, satisfaceret hodie dicendo, *se graviter peccasse contra votum Castitatis*, quia jam expressit utramque malitiam, & una potest sine altera intelligi, *Navar. Henriq. Sanch. Bonac. Arr. n. 35. Bosco n. 170. contra Bonaspei d. 8. n. 112.* E. contrà si commisisset adulterium, & non reflectens se ad circumstantiam conjugatæ, dixisset, se esse fornicatum, deberet hodie iterum repetere adulterium, nec satisfaceret dicendo, intuli alicui, aut etiam conjugii gravem injuriam, quia per

neutram Confessionem intelligeretur malitia adulterii, quæ est specialis injuria facta conjugii & Sacramento Matrimonii, *Aversa* suprâ. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 145. *Stoz* l. 1. p. 3. n. 597. *Sperer* n. 406. Quod si quis furatus sit, ut se inebriaret, *Lugo*, *Tamb.* *Carden.* in 1. crisi d. 44. n. 131. dicunt non satisfacere hodie dicendo, *furatus sum*, & cras dicendo, *volui me inebriare*, sed debere iterum confiteri conjunctum hoc vel simili modo, *furatus sum animo me inebriandi*, quia aliàs non explicat furtum fuisse in specie gulæ, in qua tamen fuit ratione finis, ob quem factum est. Sed in hoc probabiliter contradicunt *Caram.* & *Aversa* suprâ, nam speciem gulæ exprimit: quamvis autem non dicat, in quo individualiter actu voluntatis tanquam subiecto fuerit, hoc non videtur requiri, ergo cum antea exprefferit speciem & numerum furti, jam autem exprimat etiam speciem & numerum gulæ, videtur totam malitiam sufficienter explicare. Videri possunt *Arr.* à n. 42. & *Bosco* à n. 164.

- 1136 Q. 153. *An dentur peccata distincta specie inadæquatâ tantum, & quid de illis sit dicendum.* *R.* *Oviedo* & *Compt.* De anima d. 5. s. 3. n. 5. admittunt in physicis distinctionem aliquam mediam, quæ sit major quàm numerica & minor quàm specifica, quam vocant specificam inadæquatam, v. g. dicunt Petrum & Bucephalum distingui specie, Petrum & Paulum numero, Petrum & Catharinam specie inadæquatâ. Cum proportionem ad illam sententiam putant *Caram.* & alii dari in moralibus etiam peccata distincta specie tantum inadæquatâ, qualem esse dicunt blasphemiam unam in Deum & alteram

ram in Sanctos, blasphemiam unam contra misericordiam Dei & alteram contra iustitiam. *Bona spei*, quamvis De anima d. 2. dub. 2. rejiciat illam speciem inadæquatam, attamen de pecc. d. 4. à n. 280. dicit, si in moralibus admitterentur talia peccata distincta specie inadæquata, fore obligationem illa specialiter confitendi, eò quòd aliàs Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, incertum enim est, inquit, an Christus ad valorem non requisiverit etiam confessionem illorum peccatorum specie inadæquata distinctorum : sed ratio ista nihil evincit, nam dici posset esse pariter incertum, an Christus ad valorem non requisiverit confessionem multorum, quæ Authores aliqui affirmant, alii negant distingui specie, & tamen si hæc secundum opinionem probabilem omittantur, non ideo Sacramentum exponitur periculo nullitatis, quia certum est ad valorem Sacramenti sufficere confessionem formaliter tantum integram. Ratio melior pro ista sententia afferri posset, quia ex *Tridentino* scimus omnes species esse confitendas ; ergo cum tò species sit quid commune, extendi debet ad speciem etiam inadæquatam, quia lex confitendi censi debet favorabilis, cum ordinetur non ad gravandum reum sed ad absolvendum. Contra tamen est, quòd ex sensu communi fidelium per speciem, quam jubemur confiteri, intelligatur species adæquata & simpliciter talis, Theologi enim hætenus in moralibus non fecerunt mentionem de specie illa inadæquata, sed talia duo peccata dixerunt simpliciter esse unius speciei, quamvis fundamentum sit asserendi inter illa esse distinctionem numericam majorem.

- 1137 Q. 154. Si quis non possit, vel excusetur ab aperiendo peccato in specie, an teneatur saltem in genere se accusare de illo, & circa illud elicere contritionem. R. §. 1. Qui scit se peccasse mortaliter, & planè nescit, in qua specie, tenetur ita in genere se accusare de illo, si autem sciat esse in genere, v. g. iustitiæ, tenetur & hoc addere, quia peccatum sic in genere explicatum, quando aliter non occurrit, est materia sufficiens absolutionis, ergo etiam necessaria, *Lugo* d. 16. n. 532. *Dicast.* d. 9. n. 880. *Castrop.* pu. 10. n. 3. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 53. *Dian.* p. 3. tr. 6. R. 66. *Stoz.* l. 2. n. 89. *Palav.* n. 293. *Sporer* n. 378. Postea autem, quando recordabitur peccati in sua specie infima, tenebitur illud sic agnitum iterum confiteri, quia est obligatio confitendi in specie infima, ergo quamdiu hoc non est factum, remanet obligatio sic confitendi, quando fieri poterit.
- 1138 §. 2. Si quis ob instans vitæ periculum, aut ne prodat complicem, aut ob aliud grave incommodum excusetur, quò minus dicat peccatum suum in specie infima, tenetur dicere in ea specie subalternâ, in qua si dicat, cessabit tale periculum, sic enim pro nunc satisficit præcepto quantum moraliter satisfieri potest & debet, postmodum autem, quando poterit vel alio tempore vel apud alium Confessarium, in specie infima confiteri sine ullo ejusmodi periculo, ad hoc tenebitur, ob rationem jam datam, patetque ex propositione damnata, quam retuli n. 596. Oppositum videtur tenuisse *Burgh.* cent. 3. casu 62. hac ratione ductus, quia incommodum excusans ab integritate materiali afficit peccatum, prout hoc est à parte rei, ergo non tantum quoad rationem specificam,

sed etiam genericam; sed paret antecedens esse falsum, nam excusatio afficit peccatum, in quantum est allativum incommodi, ergo cum nullum sit incommodum, si ita in genere aut in specie subalterna explicetur, erit obligatio sic confitendi: hinc *Burgh.* frustra dicit suam sententiam esse communem, pro qua inter ceteros citat *Castrop.* p. 11. n. 3. sed isto loco nil habet de quaestione illa, n. 7. autem planè oppositum tenet.

§. 3. Qui ob justam causam confitetur peccatum in genere tantum, non tenetur elicere perfectam contritionem de illo, quia peccatum, quod ita ex causa reticetur, habet se veluti peccatum oblitum, quod suppositâ attritione universali remittitur per absolutionem directè cadentem super confessam, ergo cum remittatur vi Sacramenti Pœnitentiæ, non est, cur requiratur perfecta contritio, *Lugo Dicast. Leand. Dian. Burghab. supra.*

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter.

Resp. Etsi ad hoc Sacramentum requiratur semper aliqua confessio, non tamen semper opus est, ut ea sit integra materialiter, modo sit talis formaliter seu moraliter, id est, quantum moraliter loquendo hîc & nunc potest fieri, etsi postea debeas, si possis, supplerere defectum, non statim, sed quando rursum confiteri obligaberis, aut voles. Porro quando talis Confessio sufficiat, sequentes regulæ docent.

Rr 5

Primâ:

» *Prima.* quodocunque quis ad materialiter
 » integrè confitendum physicè est impotens,
 » sufficit integritas formalis; quia præceptum
 » divinum non obligat ad impossibile. Unde
 » possunt in sequentibus casibus absolvi: I. Mu-
 » tus, etsi unum tantum vel alterum peccatum
 » per nutus significaverit; nisi tamen scripto
 » possit Confessario exhibere, ad quod tunc
 » eum teneri probabilius est, ut communiter
 » docetur, contra *Cajet. Navarr. & alios. II. Sur-*
 » dus, qui non potest omnia explicare. *Layman*
 » *l. 5. tract. 6. c. 8. III.* Ignarus idiomatis, tempore
 » præcepti vel alterius necessitatis, etsi non in-
 » tegrè intelligatur, si neque Confessarius lin-
 » guæ gnarus, neque interpret haberi possit,
 » imò etsi adsit interpret, non enim tenetur
 » per eum confiteri, ut docet *Suar. Vasq. Dia.* nisi
 » fortè in periculo mortis, in quo aliqua mino-
 » ra confiteri sufficit. *v. Lug. d. 15. n. 61. IV. Mo-*
 » ribundus, usu linguæ subitò destitutus, si petat
 » absolvi, ac det signa doloris, vel antè dederit
 » coram aliis; modò id fecerit in ordine ad Sa-
 » cramentum, quod de quovis in eo statu præ-
 » sumendum videtur. Quo casu si (saltem co-
 » ram ipso infirmo) sive ab uno, sive pluribus,
 » mediatis, vel immediatis testibus detur testi-
 » monium, Sacerdotem non tantum posse, sed
 » probabiliter etiam teneri absolvere, (saltem
 » sub conditione) docet *Dia. & Lug. d. 17. à n. 84.*
 » *Ec.* ex multis aliis; item *Bonac.* citans declara-
 » tionem Cardinalium pro se; & *Præp. q. 4. dub.*
 » *5. Ec.* eò quòd sic & ægri necessitati, & reve-
 » rentiæ Sacramenti consulatur.
 » Dixi, saltem, quia *Tamb. l. 2. exp. conf.* citans
 » *Kon. Præp. & Lug.* docet, posse & debere ab-
 » solvi

solvi absolutè, etsi sit abiens, qui de signo co-
ram se dato testatus fuit. Denique si nullum
signum dederit, nullo modo absolvendus est,
cum actus judicialis non exerceatur, nisi præ-
cesserit accusatio: licet enim recentiores qui-
dam, ut *Tamb. c. 10.* citans *Homob. & Molfes.* item
Phil. Servius in Amico fideli p. 3. c. 1. *Anton. de litt.*
Barth. de S. Fausto, &c. censeant posse, imò de-
bere absolvi sub conditione, dummodo aliàs
probè & christianè vixerit, eò quòd præsumi
possit interiùs elicuisse contritionem; idque
Dian. p. 4. t. 4. R. 92. & p. 9. t. 6. R. 20. ex aliis 12.
judicet probabile; ab aliis tamen meritò reji-
citur, ut *Suar. Vsq. Kon. Mercer. Lug. f. 3. Malder.*
&c. ipsoque *Dian. l. c. & aliis 12.* apud *Aversam:*
quia deest omnis externa Confessio, quam esse
partem essentialem hujus Sacramenti, constat
ex *Trid. sess. 14. can. 9.* & ex nullo signo rationa-
biliter præsumi potest, ut suppono. v. *Lug. l. c.*
Aversam q. 10. f. 18., ubi notat absolutionem,
quæ iis, qui inscripti sunt in societatem Rosa-
rii, solet in infirmitate impendi sine omni con-
fessione, non dari tanquam sacramentalem,
nec in ordine ad conficiendum Sacramentum,
sed ad indulgentiam & remissionem poenæ
consequendam.

Secunda. Quando vel poenitenti, vel Con-
fessario imminet periculum vitæ, quod nec
illum integrè confiteri, nec hunc audire patia-
tur, sufficit integritas formalis. Ratio, quia
tunc materialis non est possibilis moraliter:
quod valet sequentibus casibus.

I. Si poenitens v. g. infirmus, uno alterove
peccato dicto deficiat; vel sit grave periculum,
ne deficiat.

2. Si

2. Si infirmus volens confiteri, dum el-
 tur Viaticum, deprehendatur multas confel-
 siones fecisse invalidas, & gravitas morbi non
 patiatur dilationem absolutionis, *Gran. Zam.*
Dia. p. 5. t. 3. R. 75.

3. Si ipse Sacerdos in periculo constitutus,
 videatur antè moriturus, quàm pœnitens ab-
 solvatur.

4. Si tempore pestis, prudentum iudicio,
 moraliter certum periculum sit, ne Confessa-
 rius inficiatur: qui si tamen totam audire ve-
 lit, tenebitur ad eam pœnitens.

5. Si immineat conflictus, vel sit multitudo
 moribundorum v. g. in naufragio, nec pos-
 sint omnes audiri: in quo casu possent etiam
 omnes simul, dicto uno peccato, quod minus
 infamat, (vel etiam secundum quosdam, si
 aliter fieri non possit, dicendo in genere se esse
 peccatores) absolvi, dicendo: *Ego vos absolvo,*
&c. vid. Sa. V. absolutio, & Kon. de Sac. d. 7. dub. 9.

Tertia. Quando ex confessione certi pec-
 cati vel circumstantiæ, timetur meritò grave
 damnum proprium, vel alienum, sive Confes-
 sarii, sive alterius, corporale vel spirituale,
 potest id reticere. Ratio, quia præceptum di-
 vinum de integritate, non obligat cum tanto
 incommodo. Quod tantum esse posset, ut
 peccares confitendo; v. g. 1. Si Sacerdos cer-
 tum peccatum sit revelaturus (intellige cum
Kon. Lug. d. 16. n. 527. quod pœnitens ipse non
 teneatur revelare) 2. Si sciat v. g. mulier, ex
 certo peccato sibi, vel Confessario fore peri-
 culum ruinæ. 3. Si pœnitenti inde immineat
 grave damnum, vel periculum viræ vel fa-
 miæ: In his tamen casibus videtur requiri ne-
 cessitas

cessitas confitendi, v. g. ob communionem annuam; vel si longo tempore alioqui esset differenda, *vid. Fill. t. 27. c. 6. Lug. l. c.* ubi monet, talia damna aut pericula non facillè fingenda esse, & quidem in Religioso vix posse locum habere.

Quarta. Si quis aliquod peccatum, vel circumstantiam non possit confiteri sine violatione sigilli, v. g. si invalide absolvisset simoniacum, nec posses confiteri nisi illi, qui facillè inde posset conjicere, quisnam ille esset.

Ex omnibus suprà dictis sequitur, excusari etiam sequentes ab integritate materiali.

1. Qui habent casum reservatum, de quo *infra, & Laym. c. 12.*

2. Scrupulosum, qui perpetuò angitur de oblitis.

3. Quem Sacerdos absolvit ante finem, nolens omnia audire, ut habet *Bon. hic.*

4. Quem fallit memoria, ita ut dicat, se scire in genere, quòd peccaverit mortaliter, non occurrere autem speciem peccati; etsi tunc veniale aliquod addere sit consultum. *Kon. Lay. l. c. contra Sot. Medin.*

5. Eum, qui extremè rudis, vel simplex, dicit se dolere de peccatis, nullum tamen in specie, ne veniale quidem sciat dicere: qui etsi speculative loquendo possit absolvi, practice tamen non expedit, sed datâ benedictione permittatur communicare. *Lay. l. c.*

6. Qui aliquod peccatum non potest confiteri sine complicitis infamatione; v. g. si peccasset cum matre vel sorore, quam Confessarius nosset, tunc enim (si alium Confessarium non potes habere, quem aliàs adire tenereris) suffi-

sufficeret, imò deberet dici, quòd animo cum
 ea, vel in genere, cum aliquâ fornicationem,
 vel incestum commisisses, reticendo gradum
 primum vel secundum, quoad licebit, sine
 manifestatione complicitis, cum proposito
 confitendi integrè Sacerdoti alteri proximâ
 occasione. Ita probabiliter Nav. c. 7. Bon. Con.
 Vasq. Præp. hic dub. 6. & Gomaz & c. Ratio est,
 quia quando duo præcepta divina concur-
 runt, naturale & positivum, quæ simul servari
 non possunt, præferendum est naturale; quia
 strictiùs obligat. Et si probabiliùs contrarium
 doceant Fill. Suar. Vasq. Less. Lug. d. 16. n. 394.
 Hurt. Kon. & alii. Unde talis saltem non tene-
 bitur tacere id peccatum, ne complicem infam-
 met, nisi commodè possit; (quod Lug. exten-
 dit etiam ad non complicem, sine cujus mani-
 festatione peccatum explicari non potest)
 ideoque Confessario curandum, ne nomen
 tur personæ, nisi ad pœnitentis directionem
 opus esset, tunc enim infamia ista non tanti
 æstimatur, eamque sibi imputet, quia pecca-
 vit: Conferendum tamen est commodum
 directionis cum infamia. Ratio suprâ dicto-
 rum omnium, quia in his casibus moraliter
 non potest fieri confessio materialiter integra.
 Lay. c. 8. Fag. p. 1. c. 3. v. Dian. p. 3. t. 4. R. 64. & 131. &
 p. 1. t. 7. R. 49. Less. l. 2. c. 11. Tamb. l. 2. c. 9. §. 2., ubi
 docet, probabile esse, quòd talis pœnitens
 propter solam consolationem, quam sentit ab
 amico vel docto Confessario, possit ei confi-
 teri, etsi alium habere possit.

ADDEN-

A D D E N D A.

Quest. 155. Quid præterea sit notandum circa 1141
Confessionem formaliter integram. R. §. 1.
 Confessio saltem formaliter integra, est de es-
 sentia Sacramenti, aliqua enim Confessio est
 pars Sacramenti, uti doctè evincit Sylv. p. 2. in
 fine, Orat. 1., non materialiter, ergo saltem
 formaliter integra. Hinc sequitur eum, qui sa-
 crilegè aut invalidè est confessus aliquod pec-
 catum, teneri illud iterum confiteri, quia talis
 Confessio fuit nulla.

§. 2. A Confessione materialiter integra 1142
 non excusat præcisè infamia apud Confessa-
 rium incurrenda: quod meritò certum esse di-
 cit *Esparsa* q. 90. a. 2. ad 3. quamvis enim insti-
 tutio divina non obliget ad gravia onera Sa-
 cramento extrinseca, tamen obligat ad intrin-
 seca, quale est confusio propter proprium pec-
 catum subeunda apud Confessarium, sequitur
 enim per se ad manifestationem peccati sui,
 quam præcepit Deus.

§. 3. Qui prudenter timet lapsum suum, si 1143
 faciat longum examen circa peccata carnis, po-
 test omisso diligentiore examine petere absol-
 vi, saltem usque dum absit hoc periculum, con-
 fitendo in specie, quæ potest sine periculo,
 tum enim est impotentia moralis confitendi
 integrè. *Sporer* n. 468. *Tamb.* De conf. l. 2. c.
 10. n. 21.

§. 4. Quamvis multi doceant reticere posse 1144
 peccatum, ne manifestetur complex, uti insi-
 nuabitur n. 1752. tamen *Bonæpei* & *Steph.* tr. 5.
 d. 5. n. 162. rectè dicunt Confessarium posse in-
 terro-

terrogare pœnitentem, an sit in occasione proxima peccati, licet ita venturus sit in notitiam complicitis, per accidens enim est, quod huius peccatum etiam manifestetur. Et secundum omnes cum *Lugo* d. 16. à n. 431. potest Confessarius cogere pœnitentem ad peccatum complicitis, vel cuiuscunque alterius, manifestandum illi, ad quem spectat scire & emendare, vel cavere periculum relapsûs aut alienæ seductionis: sed rectè monet *Mendo* d. 10. q. 5. n. 116. quod etiam dicam n. 1752. non expedire, ut Confessarius se offerat ad talem manifestationem faciendam, nam per hoc fit Confessio odiosa saltem apud alios, unde si necesse sit fieri, potiùs petat à pœnitente, ut extra confessionem de hoc ipsi loquatur, quod etiam suadet *Lugo* n. 435.

¶ 1145 §. 5. Uxores & matres sæpè excusantur, quæ peccata maritorum & filiorum saltem indirectè tangunt apud Confessarium, qui hos novit, id enim communiter faciunt ad necessarium consilium petendum, vel ad leniendum ingentem dolorem, & alioquin nimis durum foret continuò adire novos Confessarios, videnturque mariti & filii, quia peccarunt agendo contra uxores vel matres suas, excidisse jure suo ad illam famam retinendam, *Steph.* tr. 4. d. 6. n. 12. Consulendum tamen est, ut quantum fieri potest, de alienis peccatis taceant & se solas accusent.

¶ 1146 §. 6. Quando pœnitens defectu temporis non potest Sacerdoti confiteri nisi unicum peccatum, si habet mortale, tenetur mortale confiteri, qualecunque tandem, & non necessario gravissimum, *Ills.* n. 138. Similiter si confiteatur

tur in genere soli Sacerdoti, tenebitur dicere, peccavi graviter, Illj. n. 139. Ratio utriusque est, quia hoc ipso, quod possit dici mortale in specie, vel saltem in genere, præceptum obligat, potestque illi satisfieri; sed non obligat, ut unum dicam præ altero, ergo.

§. 7. Si quis cum causa reticeat peccatum, 1147 vel confiteatur in genere tantum, non tenetur de tali peccato non expresso elicere contritionem perfectam, uti dictum est n. 1139. An habens reservata possit hæc reticere apud Confessarium non habentem potestatem in reservata, & à solis aliis absolvi, dicetur n. 1599. Quomodo ille, qui dixit se velle generaliter confiteri, possit nihilominus aliqua reticere, dicetur n. 1183. & 1879.

Q156. Quid addendum sit circa causas & modos 1148 dimidiandi confessionem vel absolutionem. R. seqq.

§. 1. Confessio tum dicitur dimidiari, quando pars peccatorum exprimitur & pars reticetur. Absolutio tum dicitur dimidiari, quando pœnitens est quidem dispositus ad absolutionem omnium peccatorum, & Confessarius etiam potestatem habet absolvendi ab omnibus, attamen ab omnibus non absolvit, quia restringit intentionem ad aliqua tantum,

§. 2. Magnus concursus pœnitentium non 1149 est causa sufficiens dimidiandi confessionem, uti constat ex hac prop. 59. ab Innocentio XI. damnata, *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis aut indulgentiæ.* Unde nunc non est audiendus Gob. tr. 6. n. 479. dicens oppositum esse probabile.

Tom. VI.

Ss

§. 3.

1150 §. 3. *Lumbier* apud *Carden.* in 2. crisi d. 38. n. 14. etiam post damnatam illam propositionem putat adhuc causam dimidiandi confessionem sufficientem esse, si in concursu pœnitentium aliqui eorum non essent redituri ad confessionem, sed melius contradicit *Carden.* à n. 16. nam cum tales possint redire, si velint, quod ex malicia non sint redituri, non facit necessitatem physicam aut moralem absolvendi dimidiatè confessos, alioquin etiam deberem absolvere eum dimidiatè confessum, quem præviderem nihilominus iturum ad Communionem, quamvis non absolverem.

1151 §. 4. Idem *Lumbier* putat causam sufficientem dimidiandi confessionem esse, si pœnitens peregrinus bonâ fide accedat non satis examinatus, qui discedere statim debeat, neque possit ob multitudinem confitentium satis examinari à Confessario: sed neque hoc sufficit, nisi accedat impossibilitas moralis integrè confitendi, qualis esset, si pœnitens non esset capax ad examinandam Conscientiam, nec aliàs posset confiteri, & Confessarius v. g. ob fatigationem non posset eum diutiùs examinare, tum enim dimidiatè confessus posset absolvi, *Card.* n. 30.

1152 §. 5. Si pœnitens ritè dispositus confessus sit plura venialia, & Confessarius intendat eum ab aliquibus tantum absolvere, validè absolveretur ab his & non ab aliis, quia potest unum remitti sine altero, & hoc sensu validè dimidiabitur illa absolutio venialium, hoc tamen est illicitum, sitque injuria pœnitenti, qui positâ ex parte sua dispositione & confessione talium peccatorum jus habet ad absolutionem adæquatam illorum.

§. 6. Si pœnitens confessus sit plura mortalia, & Confessarius intendat eum absolvere ab aliquibus tantum, absolutio erit invalida defectu intentionis, quia Christus requisivit talem intentionem in Confessario, vi cuius saltem indirectè possent remitti omnia mortalia, noluit enim unum mortale remitti sine altero, quia voluit remitti per gratiam, quæ cum constituat simpliciter amicum & filium adoptivum Dei, pugnat cum quocunque mortali, quod red lit odibilem & hostem Dei.

1153

§. 7. Si pœnitens suo Superiori confessus sit duo mortalia, unum ipsi reservatum, alterum ipsi non reservatum: aut si confessus sit solum reservatum, eò quòd Superior noluiſſet audire non reservatum, si iste Superior intendat directè absolvere ab hoc solo reservato, eumque remittat ad Confessarium inferiorem pro directà absolutione ab altero non reservato, validè quidem à Superiore absolvetur à reservato directè & à non reservato indirectè, probabilius tamen est cum *Castrop. t. 23. pu. 15. Lugo d. 20. f. 6. Dicast. d. 11. n. 317. Aversa q. 17. f. 9. Moya d. 1. q. 8. n. 18. aliisque plurimis contra S. Anron. Sot. Palud. Nav. Led. Caj. & alios*, hoc esse illicitum, nam imprimis si pœnitens illi confessus est etiam non reservatū, videtur per confessionem factam & acceptam acquisivisse jus ad illicitius etiam absolutionem, ideoque *Suar. d. 31. f. 1. n. 2. sententiam Medinae* putantis eum licitè ad inferiorem remitti, dicit esse improbabilem, imò putat non posse non absolvi directè, quamvis de hoc dubitet *Lugo num. 77.* Deinde hoc ipso, quòd Superior nollet audire alterum non reservatum, peccaret, quia non videtur

1154

S s 2

pro

pro sua libertate facere posse, ut ita dimidietur confessio, quæ de jure divino debet esse integra. Et cum confessio non possit, per se loquendo, esse dimidiata, multò minùs absolutio, potestas enim reservandi nullum speciale jus tribuit Superiori, ut alterutram dimidiet, maxime cum non videatur ordinariè occurrere rationabilis causa sic dimidian di, nisi fortè in raro casu, v. g. impossibilitatis audiendi reliqua: Neque enim sufficit multitudo negotiorum, uti rectè *Archid. Silv. Victor. Suar. Vasq. Tann. Laym. Fill. t. 7. n. 301.* contra *Rich. Sot. Nav. Cai. Sa, Henriq. Valent. Tolet.* Itaque debet Superior vel audire vel absolvere ab omnibus, vel pro omnibus remittere ad inferiorem, tollendo reservationem, quod potest etiam extra Sacramentum, aut huic communicando potestatem absolvendi etiam à reservato: Quid autem fieri debeat vel possit, si pœnitens communicare debeat, & desit Confessarius habens potestatem in reservata, dicetur n. 1599.

1155 Q. 157. Quid dicendum sit de illo, qui Confessario ignoto confitetur mortalia, & postea ordinario suo Confessario sola venialia. R. De hoc dicetur num. 1186.

1156 Q. 158. Quid addendum sit circa absolutionem moribundi, qui jam dare non potest ulla signa pœnitentie. R. seqq. §. I. Moribundus, quamvis nunc nulla dare possit signa pœnitentie, potest & consequenter debet sub conditione absolvi, saltem tum, si resciaur petivisse Confessarium aut voluisse confiteri, ita Author opusc. 65. apud *S. Tho. Tit. De Sacram. Unctionis* sub finem, & sequuntur omnes Societatis Authores, teste *Gormaz p. 2. num. 244.* refertque Authores 32.

Dian.

Dian. p. 3. t. 3. R. 4. Aversa q. 10. f. 17. refert 34. Carden. in 1. crisi d. 48. adhuc plures : & esse communem apud PP. Dominicanos , testatur Casulas apud Moyam d. 6. q. 1. Probatur ex Concilio Carthag. IV. can. 76. His verbis, is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesi conversus fuerit, dent testimonium, qui eum audiêrunt, & accipiat pœnitentiam. Idē habetur ex Conc. Carthag. III. Cap. ægrotantes 75. De consecr. dist. IV. Item in Conc. Arausicano 1. can. 12. Et ita expressè statuitur à S. Leone Papa Cap. His qui, causâ 26. q. 6. Item à Rituali Romano Tit. De Sacram. Pœn., quod Rituale Paulus V. approbavit, & per expressam constitutionem, quæ est 85. apud Cherubinum, mandavit observari. Ideoque J. Sanch. apud Moyam dicit hanc sententiam esse ferè definitâ, Vasq. & Tolet. vocant absolutè definitam à SS. Canonibus. Nec obstat decretum Clementis VIII., de quo dicitur n. 1195., nam nihil dicit contra confessionem in absentia factam, dummodò sit ordinata ad absolutionem à præsente habendam. Quod autem Clemens voluerit ejusmodi moribundum absolvi, imò dixerit se absoluturum, si casus se offerret, testati sunt Cardin. Bellarm. & Archi-Episc. Armacanus apud Lugo d. 17. à n. 76. Accedit testimonium Patris Suar. apud Tann. q. 9. n. 16., qui scribit se ex ore Clementis VIII. & Pauli V., itemque ex sententia multorum Cardinalium habere, non fuisse unquam mentem Pontificum damnare absolutionem talis moribundi, quæ fieret à Sacerdote præsente: hinc certum videtur absolvi debere sub conditione. Ratio est, quia petendo Con-

fessarium externè confessus est se peccatorem ,
 in necessitate autem sufficit confessio in com-
 muni, secundùm dicta n. 620. Deinde sufficien-
 ter confessus est Sacerdoti, quando alius ad Sa-
 cerdotem retulit istam ipsius confessionem, hic
 enim referens habet se, ac si moribundus ipse
 fecisset per litteras vel interpretem. Præterea
 probabiliter præsumitur esse dispositus, ergo
 lex Charitatis obligat Confessarium, ut proxi-
 mo in extrema necessitate constituto subveniat,
 sicut potest. Nec ideo fiet irreverentia Sacra-
 mento, nam Sacramenta sunt instituta ad salu-
 tem hominum, ergo non est contra eorum re-
 verentiam, sed maximè est secundùm eorum fi-
 nem, si prout possunt, conferantur, ubi extre-
 mè periclitatur salus hominis. Deinde conditio
 salvat reverentiam Sacramenti, si enim mori-
 bundus non sit capax, non fit Sacramentum.
 Denique proximi necessitas excusat ab irreve-
 rentia, uti constat ex multis similibus casibus in
 l. 6. p. 1. n. 110. & 119. relatis. Videri potest
 etiam Rayn. in Heter. tom. 16. f. 1. p. 9. à n. 15.

1157 §. 2. Tenetur Sacerdos talem moribundum
 absolvere, quamvis unicus fide dignus testetur
 illum petivisse Confessarium, vel dedisse signa
 doloris, quia quando non agitur de præjudicio
 tertii, creditur uni testi, *Moya & Averfa* supra,
Illf. n. 140. *Dian.* R. 5. *Escob.* l. 15. probl. 51. *He-
 rinx* d. 3. n. 70. aliique communissimè: Imò ferè
 omnes addunt cum *Gormaz* n. 258. sufficere, si
 id testetur etiam infidelis vel hæreticus, quia
 cùm sint hostes hujus Sacramenti, præsumi non
 potest, quòd falsò testentur in ordine ad hoc, ut
 Sacramentum fiat.

1158 §. 3. Idem dicendum est, quamvis testis hoc
 dix-

dixerit absens à moribundo, ad quem solus Sacerdos accedat, uti tenent Authores gravissimi, quorum 30. refert & sequitur *Moya* q. 2. ad quos accedunt *Aversa* & *Ills.* suprâ, *Lugo* num. 85. *Escob.* probl. 52. *Gorm.* n. 257. & 265. *Platel.* nu. 771. *Gob.* t. 7. n. 599. cum enim illa ægroti confessio fuerit facta ex intentione habendi absolutionem à Sacerdote præsentem, sufficienter fuit sacramentalis, & secundum antè dicta in necessitate sufficit.

§. 4. Idem dicendum est, licet testis hoc referens Sacerdoti non viderit aut audièrit ipse, sed tantum habeat ex relatione alterius. *Dicast.* *Dian.* *Herin.* & *Ills.* suprâ *Lugo* n. 81. *Escob.* probl. 50. *Moya* à n. 6. parum enim ad rem facit, quod Sacerdos id mediatè resciat, cum satis sit confessionem sensibilem à pœnitente esse positam & directam ad absolutionem à Sacerdote habendam, hocque nunc cognosci à Sacerdote.

§. 5. Idem dicendum est, quamvis signa pœnitentiæ aut doloris fuerint tantum dubia, uti sunt, quæ secundum se sunt indifferentia, v. g. si visus sit tundere pectus, oculos ad cœlum tollere, aliquam imaginem devotè respicere, quia in articulo mortis quilibet præsumitur desiderare optimum suæ animæ remediū, ergo signa pœnitentiæ vel doloris in eo articulo exhibita censerì debent à pœnitente relata ad sacramentalem absolutionem. *Conf.* nam saltem dubium est, ergo in extrema necessitate constituto succurrendum est, quantum succurri potest: Et ideo probabiliter deducunt *Moya* n. 5. *Bosco* n. 170. *Escob.* probl. 47. contra *Laym.* *Lugo* n. & *Dian.* si Sacerdos post confiteor in Missa incidisset in apoplexiam, esse sub conditione absolvendum.

1161 §. 6. Si certum esset, quòd talis ægrotus nullo signo externo manifestasset dolorem, adeoque non posuisset ullam confessionem sensibilem, etiam certum esset absolutionem illi dandam fore invalidam, quia confessio sensibilis est de necessitate Sacramenti, secundum dicta n. 669. Et ideo in Ordinatione pro studiis Superioribus in Societate J E S U inter sententias Theologicas prohibetur, ne doceamus hanc 16. *Morbundus, etsi nullum signum det aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putare possit præcessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi potest: Unde à contrario,*

1162 §. 7. Quia semper incertum est, an dolor non sit sufficienter manifestatus, adeoque an non aliqua confessio sufficiens sit facta, hinc, quicquid contradicant *Suar. Vasq. Laym. Mald. Con. Regin. Turr. Lugo Dian. Rayn. n. 17. Arr. d. 36. n. 34.* alique plurimi, probabile videtur, quamvis ægrotus non sciatur ullum signum poenitentiae aut doloris dedisse, adhuc posse absolvi sub conditione, saltem virtute aliarum actionum, quæ secundum opiniones, licet dubiè probabiles, nomine confessionis venire possunt, nam plures quàm 30. Authores apud *Vindicem Gob. prop. 1. n. 23.*, quorum aliquos statim referam, dicunt quandam confessionem esse, si quis hactenus vixerit Christianè, si Sacramenta frequentarit &c., ideoque talem in subito casu mortis absolvendum esse. Hoc videtur expressè docere *S. Aug. tom. 6. De adul. conjug. l. 1. c. ultimo*, uti fusè ostendit *Bosco à n. 131.* Idem docent *S. Antoninus in Sacerdotali Romano*, & *Memoriale Confessariorum* approbatum à *Greg. XV.* cùm esset Archi-Episcopus

scopus Bononiensis, uti ad longum refert *Schild.* tr. 6. n. 39. Eandem sententiam vocat nunc communem *Moya* q. 4., pro qua adductis fusè nominibus, locis, & verbis refert graves Authores 16., qui eam absolutè tenent, item alios longè plures, qui defendunt ut probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt *Gob.* n. 601. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 11. *Bass.* in floribus v. *Absolutio.* n. 13. *Schild.* suprâ, *Escob.* probl. 55. *Carden.* suprâ, *Aversa* f. 18. *Herin.* à n. 77. *Bosco* f. 9. concl. 6. *Quarti* in Rubr. miss. p. 3. tit. 10 n. 3. f. 1. dub. 3. *Arjd.* tom. 2. p. 2. tr. 3. cap. 2. n. 5 *Sporer* n. 645. & apud hunc *Bonagratia.* *Gorm.* n. 262. Rationes sunt 1., quia probabile est illum moribundum habere voluntatem confitendi, cum quisque præsumatur velle salutem suam, adeoque & hoc medium salutis; sed etiam probabile est hanc voluntatem sufficienter manifestatam esse saltem per vitam Christianè ductam, secundum antè dicta, confessio enim etiam diu antecedens potest dolorem consequentem sufficienter reddere sensibilem, uti tenent gravissimi Authores n. 700. relati: quivis autem bene vivendo intendit sibi prodesse, quantum potest, ergo intendit manifestare se velle absolutionem à peccatis, quando maximè illà indigebit & non poterit petere, adeoque pro illo articulo mortis, ergo. 2. Moribundus ille antè hac est sæpius confessus, sed confitens habuit voluntatem saltem implicitam per illas confessiones acquirendi jus ad absolutiones etiam plures ab aliis sacerdotibus accipiendas de illis peccatis confessis, & indirectè etiam de aliis, si alioquin periclitaretur de salute, voluit enim

per illas confessiones salutis suæ omni meliori modo esse consultum ; est autem probabile confessionem unam, si veniat ad notitiam plurimum Sacerdotum, esse virtualiter multiplicem, & sufficere ad plures absolutiones, ut colligitur ex dictis n. 647. Ergo probabile est ex vi confessionum antecedentium esse capacem novæ absolutionis de peccatis olim confessis, per quam indirectè remittentur etiam postea commissa. 3. & præcipuè quia videtur probabile, quod ad absolutionem validam sufficiat dolor per signum externum manifestatus, licet Sacerdos clarè illud signum non agnoscat, dummodo saltem sub dubio præsumat esse positum, uti docent *Aversa* & *Quarti* supra, qui addunt locum dubitandi adesse, quandocunque non constat oppositum : Ratio autem illius asserti est, quia manifestatio externa doloris est aliqua confessio externa peccati, ergo sufficit ad valorem absolutionis. Jam verò in casu posito præsumi potest moribundum dare vel dedisse ejusmodi signa externa doloris, uti notant iidem Authores aliique cum *Gob. Marschant. Sporer* à n. 647., nescitur enim, an non utatur ratione, & ejusmodi moribundi ordinariè dant externa aliqua signa, quibus fortè manifestare volunt suum dolorem, uti innuit *S. Th.* in 4. dist. 22. a. 1. quæstiu. 2. ad. 3. his verbis, *Contritio, quæ videtur tantum interioris pœnitentiæ esse, invenitur in pœnitentia exteriori secundum quædam signa, quibus sensibilibus manifestatur, vel aliis vel saltem ipsi pœnitenti, qui dolorem sensibilem percipit in seipso.* Ex his sic conficitur argumentum:

Est gravis obligatio ex charitate, ut Sacerdos

in

in extrema necessitate proximi operetur ex opinione probabili saltem aliorum, uti habet communis cum *Moya* n. 35., imò opinio etiam tenuiter tantum probabilis praticari debet, si alias proximè periclitaretur salus æterna proximi, uti tenent multi & graves auctores cum *Sancti. Moya* à n. 38. *Vind. Gob.* n. 27. *Viva* in app. ad prop. damnatas §. 11, quos secutus sum l. 1. n. 366. nec improbare audet *Illf.* n. 146. quamvis acerrimè stet pro opposita sententia, nam periculum frustrandi Sacramentum pro salute humana institutum, est minus malum quam periculum amittendæ æternæ salutis hominis, atqui hæc opinio est aliquo modo & saltem tenuiter probabilis, uti ex dictis patet, ergo.

§. 8. Jam dicta extendunt *Pont. Gormaz* n. 1163 265. aliique contra *Bosco* n. 172. etiam ad casum, quo quis subito incideret in periculum mortis, quamvis antehac malè vixisset: hinc etiam *Escob.* probl. 55. *Sporer* supra & alii dicebant sufficere, si constet fuisse christianum vel catholicum, quia si externè aliqua signa det, præsumi potest saltem dubiè, quòd faciat ex voluntate salvandi se, ideoque confitendi vel manifestandi dolorem, hoc enim prudenter præsumitur, quod communiter contingit, sed catholici in talem agonem lapsi communiter solent petere Confessarium vel manifestare dolorem, prout possunt, ergo. Ex his infert *Gorm.* n. 266. citans *Bonagratiam*, licèt aliquis actualiter peccando subito destitueretur sensibus, regulariter sine absolutione dimittendum non esse: Hinc etiam *Tamb. Carden. & Stoz.* n. 97. dicunt christianum in duello vel adulterio con-

confossum, si supersit aliquid temporis ante mortem, vix dimittendum sine absolutione: Et quæ contra hæcenus dicta objici possent, solvunt *Schild.* suprâ, *Moya* à n. 36. *Gorm.* à n. 270 & fusiùs *Bosco* à n. 119. Aliqua addam n. 1865.

¶ 164 §. 9. Certum est, si ille, qui fuit ægrotus, adveniente Sacerdote sit mortuus, non posse Sacramentaliter absolvi, quamvis antè dedisset signa pœnitentiæ, uti habetur Cap. *Multiplex* 49. De Pœn. dist. I. quia ibi non est ampliùs homo, neque anima illa est ampliùs in statu viæ, Sacramenta autem sunt instituta pro hominibus viatoribus. *Nec obstat*, quòd *S. Thom.* opusc. 65. Tit. *De cautela in confessione habenda*, sic scribat, *Si infirmus petit pœnitentiam & antequam Sacerdos veniat ad eum, sit mortuus vel amiserit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confesso, & post mortem absolvat eum: Nam* opusculum il lud non esse *S. Tho.*, tenent nunc omnes communiter cum *Moya* n. 16., cujuscunque autem sit, sic explicari debet, quòd velit absolvi, uti absolvi potest, nempe à peccatis, si destitutus loquelâ abhuc vivat, aut si dubitetur de vita; si autem mortuus sit, ceremonialiter à censuris, ut sepulturâ & communibus suffragiis Ecclesiæ non careat.

Obji. Aliqui Medici tenent animam rationalem manere unitam corpori etiam uno vel altero quadrante post mortem vulgariter existimatam, ergo Sacerdos superveniens postquam aliquis ira est in propinquo tempore defunctus, tenebitur eum absolvere saltem sub conditione. *R.* Si opinio illa per autoritatem vel rationem fiat alicui saltem dubiè probabilis,

is, c. seq. Oppositum autem hactenus putavi & adhuc puto esse certum.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis.

R Esp. Præter integritatem sunt hæ tres: " 1165

Prima: ut sit Vocalis, scilicet ordinariè: id est, que propter usum, & praxim Ecclesiæ gravi- ter obligantem, nisi subsit justa causa, ut impo- tentia, sive physica, sive moralis, quæ si adsit, potest fieri nutu, scripto aliòve signo, v. g. si quis ob anxietatem loqui non possit; aut puel- la supra modum verecunda aliter se non pos- sit explicare, quàm scripto, quo à Confessario lecto, addat voce, de his me accuso, *Suar. Vasq. Lug. Lay. l. 5. t. 6. c. 6. n. 3.* Imò qui aliter non po- test, tenetur juxta communem sententiã con- fiteri per nutus aut scriptum, tempore præ- cepti, etsi id, quoad scripturam, non admittant *Nay. Tol. Sot. Val. Dian. extra articulum mortis. v. Lugo d. 15. num 87.* Similiter suadendum esse surdis, ut confiteantur scripto, (licet ad id non teneantur) ne ab aliis audiantur. Eandemque ob causam eos non interrogandos, nisi de pla- nè necessariis, ex *Poss. docet Dian. p. 3. t. 4. R. 127. & p. 5. t. 6. R. 5. Unde resolves hunc casum:*

Is qui extra necessitatem, totam confessio- nem facit nutu vel scripto, mortaliter peccat, ac consequenter non absolvitur. *Dian p. 3. t. 4. R. 127. ex Sylv. v. Fill. t. 7. c. 1. Kon. d. 6. dub. 1. Suar. d. 21. j. 3. n. 5.*

Secunda Conditio, ut sit secreta, id est, ut fiat soli Sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed usu

usu Ecclesiæ. Publica autem, qualis in nau-
fragio, prælio, hospitali, ubi alii adjacent, vel
per interpretem fit, non obligat (saltem re-
spectu peccatorum occultorum) nisi ex chari-
tate sui eum, qui in articulo mortis dubitat de
contritione; ac tum adhuc sufficit ea confite-
ri, quæ minorem pariunt infamiam, *Suar. Fa-
gund. Dia. R. 29. &c. Unde resolves,*

Si quis peccata in prioribus confessionibus
oblitus esset, non tenetur etiam in articulo
mortis ea confiteri publicè, vel per interpre-
tem; quia peccatorum oblitorum confessio
tantum obligat ex præcepto positivo divino,
quod in hoc casu cessat. v. *Lay. c. 6. Dian. R. 128.
& 129.*

Tertia Conditio, ut sit vera. Quod requiritur
essentialiter in materia substantiali & necessa-
ria; quia aliàs in re gravi decipietur iudex: ne-
que esset confessio integra, ideoque irrita. Non
tamen in materia libera; tum quia falsitas
signi in accusatione circa materiam accesso-
riam, non facit sententiam irritam; tum quia
talis tantum peccat venialiter, cum non sit
graviter injurius Sacerdoti, nec Sacramento,
Nav. Suar. &c. Unde resolves.

I. Non est mortale, nec irritat Sacramen-
tum, 1. Si in confessione mentiaris leviter, cir-
ca res non pertinentes, aut non necessarias ad
Sacramentum, v. g. si historiam falsam narras,
vel si neges veniale, vel mortale, quod non te-
neris confiteri. 2. Si falsò te accuses de veniali:
quod tamen mortale grave erit, si id facias
non dando aliam materiam, cum sic formam
reddas irritam & Sacramentum: nisi tamen
facias ex scrupulo, perturbatione, *Suar. Fill.
c. 4. Laym. c. 8. Dian. R. 96.* II.

II. Sacrilegium est, & absolutio nulla, 1. Si mortale, quod confiteri teneris, & putas esse, neges aut tegas, ne intelligatur, ut communiter docetur contra Sylv. 2. Si mortale tibi falsò imponas; nisi tamen fiat ex simplicitate, scrupulo &c. 3. Si neges vel mentiaris circa peccata aliàs ritè absoluta, quando Confessarius, ut Index vel Medicus, de iis aliquid, ut necessarium ad præsentem confessionem, interrogat, Lug. d. 14. à n. 142. Tambur. l. 2. c. 10. §. 2. secus si ad præsentem confessionem non faciat. Ibid.

A D D E N D A.

Quest. 159. Quenam universim sint conditiones bonæ confessionis. & S. Thom. in suppl. q. 9.

2. 4. eas comprehendit his versibus:

*Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda & discreta, libens, verecunda,*

Integra, secreta & lachrymabilis, accelerata,

Fortis & accusans, & sit parere parata.

Harum qualitatum aliæ sunt necessariæ, aliæ sunt ad bene esse confessionis, inquit S. Thom. cum quo sic explicari possunt, 1. *Simplex*, ut nihil non necessarium vel impertinens admisceatur. 2. *Humilis*, ut fiat cum agnitione suæ miseræ, sine fuco vel ornatu verborum; item aperto capite & flexis genibus, quorum unum si sine causa rationabili omittatur, dicunt Authores cum Escob. l. 15. probl. 11. peccari venialiter. Huc etiam spectat, ut deponatur gladius, nisi pœnitens profiteretur militiam pro tuenda fide, quod faciunt Melitenses & Teutonici, de his enim docet J. Sanch. d. 45. meritò ge-

ge-

gestare gladium in receptione Sacramento-
rum, sed si etiam alii non deponant, notat n. 6.
non fore peccatum, quamvis in his locis sit
consuetudo deponendi ad humilitatem & ma-
jorem reverentiam. 3. *Pura*, ut fiat ex fine bo-
no sive rectâ intentione. 4. *Fidelis*, ut sit sine
mendacio & falsitate, ita ut nec neget, quod
commisit, nec affirmet, quod non commisit,
& dicat certa pro certis & dubia pro dubiis. 5.
Frequens, ut sæpe fiat. 6. *Nuda*, ut peccata clarè
manifestentur, non involvantur verbis dubiis
vel obscuris, possitque intelligi, an veniale
tantum, an verò mortale sit contractum, sæpe
enim, quamvis materia sit levis, peccatum
propter erroneam vel dubiam conscientiam
fuit mortale, & è contrà quando materia est
gravis, propter defectum plenæ advertentiæ
vel consensûs, peccatum fuit veniale tantum,
& hoc tenetur dicere pœnitens, quia ex mate-
ria intelligi non potest. 7. *Discreta* sive prudens,
ut neminem præter se accuset. 8. *Libens*, im-
primis ut non fiat ex metu humano, deinde ut pœ-
nitens suâ sponte edicat peccata, nec opus sit
per interrogationes extorqueri. 9. *Verecunda*,
ut fiat imprimis verbis honestis, ita tamen, ut
species peccati intelligatur: deinde non proter-
vè per modum jactantiæ. 10. *Integra*, ut nihil
necessarium omittatur, de quo jam antè satis est
dictum. 11. *Secreta*, ut voce fiat ad aurem solius
Sacerdotis. 12. *Lachrymabilis*, ut cum sincero
dolore & proposito. 13. *Accelerata*, ut non diu
differatur. 14. *Fortis*, ut propter verecundiam
veritas non dimittatur, nec omittatur integri-
tas. 15. *Accusans*, ut fiat tanquam à reo coram
Judice ex intentione absolutionis; item ne pec-
cata

cata sic excuset, quasi non sint peccata, vel ut mortalia appareant dubia aut venialia. 16. *Parere parata*, ut poenitens paratus sit obedire Confessario, tum in acceptanda poenitentia, quam injunxerit, tum in exequendis remediis peccatorum, quæ suggesserit. Potest videri *Stoz* l. 1. p. 3. à n. 28., ubi hæc omnia fusè & ad praxin accommodatè explicat.

Q. 160. Quid notandum sit circa finem malum, 1167

ex quo fieri potest Confessio. R. §. 1. Si Confessio fiat ex fine mortaliter malo, invalidatur Sacramentum, quia tum deest verus dolor saltem de illo mortali, nec adest propositum cavendi omne mortale. Si autem fiat ex fine tantum venialiter malo, poterit quandoque invalidari Sacramentum, plerumque tamen manebit validum, uti habet communis cum *Lugo* d. 15. n. 226. *Arr.* d. 38. n. 47. *Dicast.* d. 8. n. 81. *Aversa* q. 10. f. 5. *Bosco* d. 7. f. 7. à n. 97. contra *Sylv.* & alios paucos, qui putant tum semper invalidari Sacramentum, sed jam ostendetur oppositum, nam

§. 2. Si fiat ex fine venialiter malo, v. g. vanæ gloriæ, hic actus imperans vanæ gloriæ potest se ita habere, ut efficaciter determinet ad actum imperatum essentialiter à se dependentem pro eodem instanti ponendum: & in hoc casu actus imperatus non habet propriam libertatem vel moralitatem distinctam à libertate vel moralitate actus imperantis, consequenter si intentio confitendi concepta ex fine vanæ gloriæ efficaciter imperaret dolorem de peccatis pro eodem instanti ponendum, hic dolor tantum haberet libertatem & moralitatem illius actus imperantis, qui est peccaminosus,

Tom. VI.

T t

ergo

ergo dolor ille non esset actus bonus, ergo nec supernaturalis, ergo nec sufficiens pro Sacramento Pœnitentiæ, ergo tale Sacramentum esset invalidum. Hoc tamen rarò continget, quia intentio confitendi rarò imperat dolorem pro eodem instanti, quo primò est illa intentio, pro sequente autem tempore, quamvis dolor postea sit effectus illius intentionis, tamen est effectus contingenter secutus, quia potuisset revocari illa intentio & actus doloris non poni.

1169 §. 3. Quamvis ita præcesserit aut etiam adhuc comiteretur actus vanæ gloriæ imperans Confessionem, tamen si dolor de aliis peccatis imperetur etiam ab alio actu honesto, v. g. ab intentione justificationis, dolor imperatus & ita contingenter sequens ad intentionem vanæ gloriæ poterit habere suam propriam libertatem & bonitatem intrinsecam, non enim procedet intrinsecè ex illo fine vanæ gloriæ, sed ex proprio suo motivo, v. g. turpitudinis peccati, ergo poterit esse intrinsecè honestus, supernaturalis & sufficiens ad valorem Sacramenti, cum peccatum illud veniale vanæ gloriæ non pugnet cum efficace dolore de aliis peccatis, nec cum gratia per Sacramentum causanda. Et dicendum est ita fieri, si v. g. adolescentes confiteantur, ut censeantur pii sodales, ut placeant suis Magistris &c. si enim hoc non dicatur, cogemur dicere omnes ejusmodi Confessiones esse mortaliter sacrilegas.

1170 *Obji. 1. S. Thom. 1. 2. q. 19. a. 7. ad 2. ait, voluntas non potest dici bona, si sit intentio mala causa volendi, sed in nostro casu intentio mala erit causa volendi dolorem, ergo dolor non poterit esse bonus &c. Tantùm vult volitionem, quæ pro*
fine

fine & motivo habet aliquid malum, non posse esse bonam, hinc statim subjungit, *qui enim vult dare eleemosynam propter inanem gloriam consequendam, vult id, quod de se est bonum, sub ratione mali*, hinc patet, quod non loquatur de casu nostro, nam, secundum dicta, volitio, quæ est dolor, non habet pro fine vel motivo vanam gloriam, sed pro fine habet justificationem & pro motivo turpitudinem peccati.

Obji. 2. Dolor ille habebit à motivo vanæ gloriæ, quod existat, ergo non erit honestus. *R.* n. conf. sicuti si Superior ex meo odio mihi imperet orationem, mea voluntas orandi habet à motivo odii, quod existat, sed non ideo est in se inhonesta.

Inst. 1. Actus ille imperans vanæ gloriæ habebit initium ex nobis, & dolor habebit initium ab actu illo imperante malo, ergo dolor habebit initium ex nobis, ergo non erit supernaturalis. *R.* n. secundam partem antecedit. sicuti enim si ideo, quia peccavi, velim elicere dolorem, dolor meus, quamvis præsupponat peccatum & occasione illius fiat, non ideo habet initium à peccato vel ex nobis, sed à gratiis actualibus partim illustrantibus intellectum, partim moventibus voluntatem ad dolorem ponendum, ita & hic, gratiæ autem illæ, quæ sunt initium doloris, causant actum honestum, quo imperatur dolor ex fine justificationis, & per accidens præcessit vel comitatur actus vitiosus ex motivo vanæ gloriæ, qui non obstat honestati intrinsicæ & supernaturalitati doloris.

Inst. 2. Actus intrinsecè bonus non potest imperari ex malo fine, sed dolor debet esse actus

intrinsecè bonus, ergo non potest imperari ex malo fine. *℞.* Actus intrinsecè bonus non potest imperari ex malo fine, qui sit essentialis, & intrinsecus actui imperato, c. si finis malus sit actui imperato accidentalis & extrinsecus, n. actus enim intrinsecè bonus per respectum ad suum finem intrinsecum & ad sua motiva honesta potest per accidens denominari extrinsecè malus ex fine actus imperantis, à quo dependet, non tamen procedit ex illius fine, neque in hunc illius finem tendit, sicuti oratio, quam Superior mihi imperat ex fine malo, est bona intrinsecè, sed denominatur extrinsecè mala ab imperio Superioris, ex cuius fine non procedit, sed ex alio sibi proprio & honesto, v. g. colendi Deum. Esse autem extrinsecè denominativè malum nihil aliud est, quàm esse malum in causa, sive procedere à causa mala, quod non obest bonitati ipsius intrinsecæ, sic enim causa Incarnationis de se bonæ fuit peccatum Adami.

1172 *Obji. 3.* Si actus malus possit imperare bonum, ergo actus bonus etiam poterit imperare malum. *℞. n. seq.* quia bonum est ex integra causa, malum ex quolibet defectu, uti ex *S. Dionys.* habet *S. Tho. 1. 2. q. 18. a. 4. ad 3. & q. 20. a. 2. O.* ergo hoc ipso quod actus aliquis imperet actum malum, habet finem & objectum malum, ergo est malus; ex hoc autem quod actus aliquis pro fine & objecto habeat actum bonum, non sequitur esse bonum, quia aliunde ex motivo vel circumstantia potest esse vitiosus, uti constat ex dictis.

Inst. 1. Si bonum sit ex integra causa; ergo hic dolor imperatus per actum, cuius motivum est

imperari ex
bonus non
sit essentialis,
i finis malus
extrinsecus, n.
espectum ad
motiva ho-
inari extrin-
s, à quo de-
us fine, ne-
cuti oratio,
ne malo, est
ur extrinsecè
ujus fine non
honesto, v.
insecè deno-
uam esse ma-
a mala, quod
e, sic enim
it peccatum

est vana gloria, non erit bonus, quia non erit
ex causa bona. R. Ergo hic dolor non erit bo-
nus in se & formaliter, n. non erit bonus extrin-
secè & denominativè in illa causa, quæ est inten-
tio vanæ gloriæ, c. seq. sed hoc non obest boni-
tati illius intrinsecæ, uti constat ex dictis.

Inst. 2. Elicere dolorem ex malo fine impe-
ratum est cooperari malæ intentioni imperan-
tis, ergo est peccatum. R. Est cooperari forma-
liter, siue intendendo eundem malum finem, n.
materialiter & non intendendo illum malum fi-
nem, sed alium honestum, nempe justificatio-
nem c. ant. & n. conf. nam ex dictis l. 2. à num.
250. certum est sæpè honestum esse materialiter
cooperari actioni malæ.

Obji. 4. Quando intentio finis est mala, ele-
ctio medii est etiam mala, ergo quando actus
imperans est malus, actus imperatus etiam est
malus. R. n. conf. electio medii est propter uti-
litatem medii ad finem, ergo intrinsecè intendit
illum ipsum finem malum, quem intendit in-
tentio, ergo si intentio finis sit mala, etiam ele-
ctio medii est mala: E contra actus imperatus
non necessariò intendit omnem finem, quem
intendit aliquis actus imperans, uti constat ex
dictis.

Inst. Finis intentionis hic est malus, nempe
vana gloria, sed dolor & Confessio sunt veluti
electio medii ad istum finem, cum per Confes-
sionem comparanda sit vana gloria, ergo. R. n.
min. nam idem actus imperans est intentio va-
næ gloriæ & electio doloris ac Confessionis
tanquam medii ad obtinendam vanam glo-
riam, hinc dolor & Confessio sunt tantum hoc,
quod eligitur in ordine ad vanam gloriam.

T t 3

ipsa

ipsa autem non sunt electio vanæ gloriæ, nec pro fine suo intrinseco habent vanam gloriam sed justificationem, & per accidens ac planè extrinsecum ipsis est, quòd ad alium finem referantur ab actu imperante malo.

1174

Obji. 5. Est mortalis irreverentia intendere Sacramentum ex fine quamvis venialiter tantum malo. *R. n. ass.* est enim improbable, inquit *Arr. num. 45.* hoc ipso peccari mortaliter, quòd aliqua actio sacra ordinetur ad finem malum, quamvis enim in hoc sit aliqua inordinatio, si tamen hic finis sit tantum venialiter malus, non potest refundi malitia nisi venialis, quia finis non potest, per se loquendo, dare electioni majorem malitiam, quàm in se habeat, hinc etiam communicare ex vana gloria non potest esse nisi veniale.

Haftenus dicta possunt videri fusissimè deducta apud *Lugo d. 15. s. 9. & 10.*

1175

Q. 161. Quid addendum sit circa fidelitatem & sinceritatem in Confessione observandam. R. seqq.
§. 1. Mentiri in Confessione est non tantum contra veracitatem, sed etiam contra religionem adeoque sacrilegium, quia est irreverentia contra Sacramentum vel ejus authorem, quæ potest esse gravis vel levis, uti habet communis cum *Suar. d. 22. s. 10. n. 3. & Ills. n. 61.* E contra mentiri in Confessionali quidem sed ante Confessionem vel post absolutionem non ideo est sacrilegium, quia hoc mendacium non afficit Sacramentum, *Gob. tr. 6. n. 545. Ills. n. 60.*

1176

§. 2. Qui mentitur circa materiam necessariam Confessionis, vel negando mortale, quod fecit, vel affirmando mortale, quod non fecit, peccat mortaliter, quia sic mentiens vel non

con-

confitetur integrè, vel saltem decipit Judicem
in re gravi spectante ad substantiam iudicii,
consequenter tollit à Sacramento veram ratio-
nem iudicii, ergo committit irreverentiam gra-
vem, *Suar. n. 11. Gormaz p. 2. num. 150. quod*
Lugo d. 16. n. 100. meritò dicit esse certum, si
neget mortale, quod fecit. Et idem certum esse
dicunt Aversa s. 10. q. 5. & Tamb. De conf. l. 2. c.
10. n. 39. si affirmet mortale, quod non fecit. Si
autem mortale, quod non fecit, dicat se quidem
fecisse, sed antehac esse confessum, quamvis
Lugo d. 14. n. 125. Dicast. d. 8. n. 57. Aversa supra
adhuc dicant fore mortale, quia mendacium
grave cumulat novo mendacio, tamen proba-
biliter contradicunt Tann. & Bosco s. 7. nu. 164.
quibus favet Arr. d. 31. num. 62. hoc ipso enim,
quod addat se antehac confessum, jam non vult
super illud cadere substantiale iudicium Con-
fessarii, sed vult judicari de illo tanquam de
materia libera, in quo iudicio, quamvis erret
Confessarius, errat circa materiam non necessa-
riam Confessionis, & de qua non opus est hic &
nunc ipsum judicare; si autem fingat mortale
& nihil addat, sed illud quasi primò confitea-
tur, decipit Judicem in materia, quam ex modo
confitendi significat esse necessariam.

§. 3. Qui mentitur circa materiam non ne- 1177
cessariam Confessionis, vel negando veniale,
quod fecit, vel affirmando veniale, quod non
fecit, vel mentiendo circa peccata etiam mor-
talia aliàs ritè confessa, aut quæ hic & nunc non
tenetur confiteri, peccat tantum venialiter,
dummodo absolutioni subjiciat aliam mate-
riam sufficientem, de qua habeat sincerum do-
lorem & propositum, *Suar. Vasq. Arr. n. 55. Lugo*
d. 16.

d. 16. n. 99. *Castrop.* tr. 23. p. 10. n. 4. *Dicast.* n. 51. *Gormaz* supra, *Illj.* n. 61. *Stoz* l. 1. p. 3. n. 34. quod *Tamb.* nu. 43. dicit esse certum, est autem contra *S. Bonavent. Caj. Palud. Ledesin. Arm.* & alios, qui putant fingere veniale in Confessione semper esse mortale, sed ratio nostra est, quia licet sit aliqua irreverentia, tamen non probatur esse gravis, cum non tollat rationem veri iudicii respectu substantialium, & Confessarium decipiat tantum in materia libera, sine qua potest esse valor Sacramenti. Hinc sequitur contra *Dicast.* n. 61., si quis confiteatur mortale antehac rite confessum, quamvis de hoc non doleat, dummodo doleat de aliis, quæ confitetur, non peccaturum mortaliter. Idem certum esse dicit *Tamb.* n. 44. si neget mortale rite confessum, nec faciens ad præsentem Confessionem. *Dixi*, dummodo absolutioni subjiciat aliam materiam sufficientem, nam si nihil confiteretur præter veniale fictum, peccaret mortaliter, non ratione mendacii, sed quia faceret absolutionem esse irritam, utpote carentem debita materia, uti notant omnes communissime cum *Gob.* n. 541. *Stoz* n. 34. *Dian.* p. 3. t. 4. R. 96. contra *Phil. Fabrum.*

1178 §. 4. Mortale est confiteri mortale dubium tanquam certum, vel certum tanquam dubium: item confiteri determinatum numerum mortalium pro dubio, aut dubium pro determinato, aut majorem quam reipsa putes esse, quia corrumpis iudicium in re gravi, quamvis aliquando excuset bona fides & ignorantia, secundum dicta n. 922.

1179 §. 5. Si confitearis mortale, & dicas te illud antehac confessum esse, cum tamen non sis con-

confessus, aut te non esse confessum, cum tamen sis confessus, *Dicast.* d. 9. nu. 147. dicit te peccare tantum venialiter, quia explicas totam malitiam peccati, quod autem sis vel non sis confessus, non tenet se ex parte peccati, sed tantum ex parte tua, nec immutat peccatum in se. E contra *Tamb. c. 1. n. 6. Bosco* à n. 183. dicunt esse mortale, quia licet hoc non immutet peccatum physicè, tamen immutat moraliter, & directè pervertitur iudicium Confessarii circa materiam notabilem confessionis, quod enim erat materia necessaria, dicis esse liberam, & quod erat libera, dicis esse necessariam, ergo est aliquid moraliter se tenens ex parte peccati explicandi, ergo sicuti peccat mortaliter secundum omnes cum *Castrop.* supra, qui confitens mortale dicit esse veniale, aut confitens veniale dicit esse mortale, ita & hic. Et quidem si dicas te confessum esse, quando confessus non es, meritò cum *Castrop.* tenet *Ills.* n. 119. ac videntur certò evincere illa, quæ fusè adfert *Moya* d. 1. q. 3. §. 2. ideoque *Leander* apud eundem n. 17. dicit hoc esse certissimum. Si autem mortale aliàs confessum dicas non esse confessum, probabiliter videtur loqui *Dicast.* secundum dicta n. 1177.

§. 6. Si confitearis peccatum antehac confessum, non est opus hoc exprimere, dummodo non neges te esse confessum, *Suar. Sanch. Côn.* aliique communissimè cum *Moya* n. 18. contra *Turr.* & alios. Ratio est, quia confiteris totam malitiam, quæ est ex parte objecti, prout semper manet materia confessionis. *Nec obstat*, quod peccatum remissum plùs differat à non remisso quàm veniale à mortali, sit autem obli-

gatio exprimendi, an sit veniale an mortale, nam si argumentum valet, ergo etiam in prima confessione exprimere debes, si fueris de illo contritus, tum enim etiam esset remissum, hoc autem nemo dicit: Itaque esse veniale vel mortale, est substantia peccati ex parte objecti, hinc debet exprimi, esse autem confessum vel non confessum est circumstantia ex parte penitentis, de qua non necessario judicare debet Confessarius.

1181 §. 7. Si confitearis mortale antehac non confessum, te teneri hoc exprimere docent *Th. Hurt. Bonaspei, Castrop. n. 8. & accerrimè Moya §. 2. item Turr. vocans oppositum perniciosum & improbabile, tum quia hoc plurimum facit ad formandum iudicium de statu penitentis & ad imponendam penitentiam, tum quia aliàs confessio non erit verecunda, quæ tamen duo Trid. sess. 14. De pœn. c. 5. requirit ad hoc Sacramentum. Oppositum tenent Bonac. Homob. Ver-ric. Dian. Lugo, Dicast. Amic. Tamb. n. 1. Arr. n. 19. Bosco à n. 173. Aversa s. 2. §. Rursus, Gob. tr. 7. n. 585. Ills. nu. 118. dicentes posse confiteri præscindendo ab hoc, quamvis prævideat Confessarium putaturum esse antehac confessum, dummodo ex vi confessionis non inducat in illum errorem, sed tantum permittat: Et Lugo dicit Turr. sine fundamento excessisse in illa censura, Arr. dicit gravissimè errasse: Addunt Suar. Côn. Sanch. Dicast. n. 294. eum, qui confite-
tur peccatum, de quo dubitat, an antehac sit confessus, non teneri dicere se dubitare, an sit confessus, uti nec quod commiserit ante vel post ultimam confessionem: Ratio horum omnium est, quia quod fuerit confessus vel non, quod*

quòd commiserit ante vel post ultimam Confessionem, non immutat malitiam peccati, quam totam explicat, nec opus est Confessarium de istis positivè judicare, sed absolvere debet peccatum, ac si nunquam fuisset confessus, & quamvis recenter esset commissum, id enim censetur velle pœnitens, hoc ipso, quòd non dicat se antehac esse confessum, verecundiam autem debitam & sufficientem habet hoc ipso, quòd dicat se tale peccatum commisisse. *Nec obstat*, quòd pœniteus teneretur ista fateri, si Confessarius interrogaret, *nam teneri negat Dicast. n. 147. & idem insinuat Arr. n. 21.* hoc tamen concessio, non sequitur pœnitentem teneri suâ sponte hoc dicere, sicuti secundum dicta à n. 968. non teneor ex me dicere, an habeam consuetudinem peccati, quod confiteor, quamvis teneor fateri, si interroger: hinc

§. 8. *Aversa §. Similiter. Dian. p. 11. t. 6. R. 1182*
 22. *Dicast. n. 149. Tamb. n. 2. Illf. supra* alique Authores secundæ sententiæ inferunt contra *Martinon* & Authores reliquos primæ sententiæ, illum non peccare, qui dicit se velle confiteri generaliter, & peccatis confessis miscet nova nunquam confessa, tacendo nunquam esse confessa, nam per illa verba, *volo confiteri generaliter*, non dicit se velle confiteri sola peccata antehac confessa, sed illa, quæ fecit in vita, sive sint nova, sive antiqua; & hanc sententiam vocat meritò longè communiozem *Lohn. De conf. p. 2. c. 12. §. 2. q. 10.* dicitque securè praticari. In utroque tamen casu excipiunt omnes, 1. Si inter nunquam confessa esset reservatum, à quo absolvere non posset hic Confessarius. 2. Si species peccati nunquam confessi aliter

ter non intelligeretur, v. g. quia recenter emiserit votum castitatis, & peccatum contra castitatem intelligeretur, quasi factum ante votum. 3. Si Confessarius alioqui sine alia iusta causa esset impositurus poenitentiam longè minorem & improporcionatam, quia malè supponeret omnia antehac expiata esse, tum enim per accidens esset obligatio distinguendi non confessa à confessis, aut saltem petendi maiorem poenitentiam, hinc ordinariè semper expedit distinguere non confessa à confessis, etiam ideo, quia circa nunquam confessa communiter diligentius interrogare debent Confessarii, ut bene explicetur species & numerus, quod ordinariè supponitur factum esse circa confessa.

1183 §. 9. Si quis dixisset se velle confiteri generaliter de tota vita, & sponte omitteret aliqua mortalia antehac rite confessa, certum est, inquit *Arr. n. 23.* non ideo peccaturum mortaliter, quia si mentitur, hoc non fit in materia necessaria confessionis: Si autem tantum dixisset se velle confiteri de tota vita, non ideo nequidem sub veniali teneretur confiteri omnia, tantum enim significavit, se velle aliqua ex singulis partibus vitæ. Quod si initio voluisset & dixisset se velle generaliter confiteri omnia de tota vita, postea autem ex rationabili causa superveniente omitteret aliqua, etiam non peccaret nequidem venialiter, quia tantum mutaret priorem voluntatem, quam non tenebatur retinere, nec tenetur illius mutationem manifestare Confessario, *Diana p. 3. t. 4. R. 86.* Si tamen initio hoc dicens habuisset voluntatem reticendi aliqua mortalia, communior sententia est cum *Lugo n. 56.* fore mendacium, sed veniale

niale tantum, quamvis *Tamb. n. 7. Stoz supra, Dicast. n. 163.* adhuc excusent ab omni peccato, quia sensus illorum verborum videtur esse accommodus, scilicet quod vellet confiteri omnia, prout ipsi videretur, vel prout placeret, & ita videntur verba illa intelligere Confessarii, sicuti enim non ideo tenetur confiteri omnia etiam venialia, ita nec mortalia.

§. 10. Dicere unum individuum physicum 1184 peccati pro alio non invalidat confessionem, uti recte cum aliis *Moya q. 2.*, dummodo sit eadem malitia moralis in utroque: hinc dicere se occidisse anno præterito, cum sciat se occidisse hoc anno, est tantum veniale mendacium, *Arr. n. 22. Bosco à n. 186.* Quod verum est, etiam in sententia identificante actionem cum sua duratione, quidquid contradicat *Dicast. à n. 150.*, quia quamvis duo illa homicidia in esse physico distinguantur, tamen sunt moraliter idem, nec notabiliter ideo immutari debet iudicium Confessarii, quod fertur, non secundum species entis seu naturæ, sed secundum speciem moris, inquit recte *Suar. d. 22. f. 2. n. 3.* totam autem moralitatem expressit, quæ erat occidisse, occidisse autem hoc vel præterito anno non erat materia necessaria confessionis. Idem est, si dicat se occidisse Petrum, cum sciat se occidisse Paulum, inquit *Moya & Bosco supra contra Lugo, Tamb. & Leandrum*, quia solum homicidium erat materia necessaria, quod autem esset Petri aut Pauli, non erat necessarium exprimere. Idem est, si dixerit se occidisse gladio, cum sciat se occidisse cultro, hoc enim non diversificat peccatum in esse moris, *Côn. d. 7. dub. 2.* Hinc qui dixit se peccasse

câsse cum Caja, licet postea recordetur fuisse Titiam, non ideo tenetur quidquam repetere, uti omnes fatentur. Excipe semper, nisi ratione diversitatis physicæ accederet alia species vel malitia moralis, v.g. si Paulus occisus fuisset Sacerdos, non autem Petrus, si Titia corrupta fuisset cognata, non autem Caja, & ita de similibus.

1185 §. 11. Si quis in Confessione mentiatur in re gravi non pertinente ad Confessionem, v. g. si in re falsa graviter detrahat proximo, aliqui putant non addi speciem sacrilegii, cum non sit in re spectante ad Confessionem, sed certum est ideo esse sacrilegium, quia per actuale mortale absolutio redditur irrita.

1186 §. 12. *Victoria* putavit illum, qui prius alteri confitetur mortalia, & postea suo ordinario Confessario sola venialia, invalidè confiteri, & eò etiam inclinât *Sylv.*, quia talis videtur in re gravi committere hypocrisin & reale mendacium, dum sic confitendo æquivalenter dicit se ab ultima Confessione illi factâ commisisse sola venialia: sed *Suar. Côn. Laym. Henriq. Raynaud. Lugo* n. 57. *Castrop.* n. 10. *Dicast.* n. 164. *Dian. R.* 133. *Burgh.* cent. 2. casu 79. *Gormaz.* n. 151. & reliqui omnes, teste *Arr.* n. 23. meliùs dicunt, per se loquendo, id esse licitum, utitur enim jure suo, & quòd Confessarius decipiatur, hoc permittit: Imò licet à suo Confessario interrogatus diceret se ab ultima Confessione ipsi facta non commisisse mortale, *Rayn.* putat nullum fore peccatum, si subintelligat, *ut tibi sateri tenear.* *Bosco* n. 171. putat saltem fore veniale tantum, cum sit circa materiam non necessariam hujus Confessionis: rectè tamen addit me-
lius

ius esse sincerè totam Conscientiam ordinario Confessario aperire: hinc *Lugo* d. 15. nu. 184. dicit regulariter esse vituperabile ita dimidiatè confiteri uni & alteri: *Castrop.* dicit timendum, ne incognitos Confessarios quærendo salutem animæ amittat: putatque cum *Dicast.* d. 8. n. 89. in eo intervenire aliquid vanitatis vel similis affectûs: & communiter signum est animi non satis dispositi ad emendationem, pro qua medium optimum est adire & sequi unum Confessarium. *Dixi*, per se loquendo, nam si pœnitens ideo faceret, quia esset in proxima occasione peccandi ordinario Confessario notâ, quam noller vel difficillimè veller deferere; aut quia aliunde timeret sibi ab illo negandam absolutionem; aut si prævideret sibi defuturum consilium necessarium ad cavendos relapsus, invalidè confiteretur, quia non esset paratus præstare id, ad quod justè obligandus esset. Quod si suo ordinario priùs confiteretur sola venialia, & postea alteri mortalia, patet primam Confessionem fore sacrilegam defectu integritatis. Ex occasione hujus casûs monent re-
dè Authores, Confessarios non debere ita ar-
ctare pœnitentes, ut sibi solis confiteantur, de
quo plura dicam n. 1772.

§. 13. Si quis nolens confiteri, ingrediatur 1187
Confessionale, simulando formaliter, id est, intendendo, ut videntes judicent illum velle confiteri, est reale mendacium & peccatum veniale, secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 151. Si autem faciat volens loqui Confessario, quamvis prævideat alios putaturos, quod confiteri velit, nullo modo peccat, quia est simulatio materialis tantùm circa rem indifferenter se habent-

bentem ad Sacramentum, ideoque potest erro-
rem illum in circumstantibus permittere, uti
cum Carden. & aliis dixi ibidem. n. 158.

1188 Q. 162. Quid addendum sit circa conditionem il-
lam, ut Confessio sit secreta. & seqq. §. 1. Conc. La-
teranense cap. Omnis utriusque Sexus. De poen. &
remiss. sic habet, Omnis & c. sua solus peccata sal-
tem semel in anno fideliter confiteatur. Trid. autem
sess. 14. De poen. c. 5. ait, Caterum quoad modum
confitendi secretum apud solum Sacerdotem, etsi Chri-
stus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum
scelerum & suae humiliationem, cum ob aliorum ex-
emplum, tum ob Ecclesiae offensae adificationem deli-
cta sua publice confiteri possit, non est tamen hoc di-
vino praecepto mandatum, nec satis consultè humanā
aliquā lege praeciperetur, ut delicta, praesertim secre-
ta, publicā essent confessione aperienda, unde cum a
sanctissimis & antiquissimis Patribus magno una-
nimiq; consensu secreta confessio sacramentalis, quā
ab initio Ecclesia sancta usa est & modò etiam utitur,
fuerit semper commendata & c. Et can. 6. sic definit,
Si quis & c. dixerit modum secretè confitendi soli Sa-
cerdoti, quem Ecclesia Catholica semper observavit
& observat, inventum esse humanum, anathema sit.

1189 §. 2. Ex relatis locis pater, imprimis contra
Hæreticos, Confessionem ordinariè debere es-
se secretam, pro quo etiam sanctos Patres ad-
ducit Suarez. d. 21. s. 2. n. 2. Deinde contra Ga-
brielem & alios apud Escob. l. 15. n. 306. non es-
se de necessitate Sacramenti, ut Confessio sit se-
creta, sed posse esse publicam: in quo non con-
tradicare Scotum conatur suadere Bosco s. 7. à n.
8. Præterea contra Henric. & Gran. apud Escob.
n. 209. non esse praeceptum divinum, ut Con-
fessio sit secreta, hoc enim satis apertè docet
Trid.

Trid. *suprà*, dicuntque etiam *S. Tho.* aliique communissimè cum *Dicast.* d. 8. n. 20., qui addit esse certum. Denique licet *Suar.* n. 12. dicat propter Ecclesiæ consuetudinem contrariam non cariturum culpâ, qui sine ulla causa rationabili publicè confiteretur, tamen communior sententia est cum *Escob.* n. 314. & *Stoz* l. 1. p. 3. n. 79. contra *Valent. Gran.* & *Fagund.* non fore mortale, sed ad summum veniale, nulla enim ratio evincit, quòd talis consuetudo graviter obliget, & saltem tum erit veniale, si pœnitens sine iusta causa vel prudente motivo ita famam suam prodigar: mortaliter autem peccant illi Confessarii, de quibus *Stoz* n. 80. qui pueros doli capaces faciunt simul publicè confiteri, ut sic se citò ab audiendis singulorum confessionibus expediant, hoc enim est contra sigillum, contra omnem praxin Ecclesiæ, & aptum parere scandala ac causare confessiones sacrilegas per reticentiam aliquorum mortalium in aliquibus ejusmodi pueris, saltem ratione conscientiae erroneæ. Confessarium autem non posse peccatorem occultum in foro sacramentali cogere ad publicam pœnitentiam, aut ideo illi negare absolutionem, quia publicam pœnitentiam admittere recusat, probabitur num. 1265.

§. 3. Non est obligatio, nequidem semel 1190 in anno, confitendi per interpretem, cum tantum præcipiatur confessio secreta, quæ fiat à solo pœnitente vel soli Sacerdoti, uti constat ex relatis verbis Conciliorum, docentque Authores plurimi cum *Scot. Suar. Vasq. Gran. Bon. Fagund. Gormaz* nu. 37. *Dicast.* d. 7. s. 14. *Castrop.* tr. 23. p. 8. n. 12. *Lugo* d. 5. n. 75. *Stoz* n. 77. *Bosco* n. 22.

22. *Busenb.* supra: quod *Valent. Arr.* d. 51. n. 53. *Bosco* n. 35. *Busenb.* extendunt etiam ad articulum mortis, si enim scirem Confessarium unico homini revelaturum meam confessionem, non tenerer etiam in articulo mortis ei confiteri, ergo nec tenebor per interpretem. E contra teneri aliquando, & speciatim in articulo mortis, docent *Con. Lugo* n. 66. *Escob.* n. 323. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 6. n. 5. putatque merito *Castrop.* n. 13. certum esse, si quis non sit certus de contritione, de qua nunquam est aliquis satis certus. Addit *Aversa* q. 10. l. 5. quamvis de contritione esset moraliter certus, adhuc pro majori securitate salutis teneri confiteri saltem aliquod veniale, de quo non erubescit, ut sic indirecte ab omnibus absolvatur: Et *Dian.* p. 3. t. 4. R. 29. suadet, ut sic confiteatur etiam omnia mortalia, quia sic magis consulit securitati salutis in extremo periculo, nec certum est non esse obligationem ad hoc etiam ex præcepto divino, uti suadent illa, quæ habet *Escob.* n. 322.

1191. Q. 163. Quid addendum sit circa conditionem confessionis, ut fiat vocaliter apud Sacerdotem presentem R. seqq. §. 1. *Conc. Florent.* in Decreto Eug. IV. Ad Armenos, pro materia hujus Sacramenti assignat confessionem oris: Et *Benedictus XI.* in extrav. *Inter cunctas*, De privilegiis, sic habet: Nisi articulus necessitatis occurrat, Sacerdoti facienda oris confessio, prout scriptum est: corde ad iustitiam creditur, ore autem fit confessio ad salutem. & Cap. *Quem poenitet.* 88. De poen. Dist. 3. sic habetur: Præcepit Dominus mundandis, ut ostenderent ora Sacerdotibus, docens corporali presentia confitenda peccata, non per nuntium, non per scriptum manifestanda, quia per vos peccastis, per vos

eru-

erubescatis, erubescencia enim ipsa partem habet remissionis. Ex his patet confessionem, ordinariè saltem, fieri debere voce pœnitentis.

§. 2. Accusatio sui tanquam peccatoris secundum omnes, teste *Escob.* l. 15. n. 324. potest sufficienter fieri per nutus vel aliqua signa, itemque per scripturam, ut patet in mutis, quos certum est, inquit *Escob.* n. 342. teneri per nutus confiteri, ut præceptum impleant. Et in necessitate sufficienter fieri per quodcunque signum externum doloris, constat ex dictis à n. 1156. de absolutione moribundi: Hinc etiam patet confessionem quandoque fieri posse scripto, nutu vel aliis signis.

§. 3. Nemo tenetur scribere confessionem, ne peccata è memoria excidant, uti contra *Vasq.* & alios tenent *Caj. Sot. Valent. Henriq. Tann. Aversa* q. 10. l. 4. §. *Quartò, Castrop.* tr. 23. p. 10. n. 3. *Dicast.* d. 8. n. 244. *Sporer* nu. 487. tum quia non teneor adhibere nisi moralem diligentiam, ne peccata memoriâ excidant, quam adhibere possum sine scriptione; tum maximè quia confessio petit esse secreta, omnis autem scriptura ex sui natura nata est esse publica, inquit *Scotus* in 4. dist. 17. in fine, præsertim si debeat diu asservari.

§. 4. *Ledesm. Victor. Sot. Nav. Valent. Barb. Dian.* apud *Escob.* n. 346. & *Aversam* supra, item alii cum *Laym.* n. 4. *Castrop.* p. 8. n. 11. *Stoz* n. 81. absolutè dicunt nequidem mutum teneri confiteri scripto, quia modus ille confitendi est secundum se publicus. E. contra *Suar. Vasq. Lug.* n. 87. *Escob.* n. 341. & 347. *Aversa* supra *Arr.* n. 60. *Dicast.* n. 239. *Gorm.* nu. 38. probabilius dicunt, si quis loqui non possit, aut prævideat se

non posse integre confiteri, nisi ex scripto, & prudenter non timeatur manifestatio confessionis apud alios, quia nempe statim postquam scripserit, poterit Sacerdoti ostendere vel confiteri, & comburere, tùm fore obligationem scribendi, qui enim tenetur ad finem, tenetur ad media licita de se facilia: & cùm absit morale periculum manifestationis, scriptura in his circumstantiis non magis censetur aliquid publicum, quàm nutus vel voces, quas audire vel observare etiam posset alius latens in insidiis.

1195. §. 5. Confessio ordinariè fieri non debet scripto, maximè ad Sacerdotem absentem, ut patet ex dictis, hinc *S. Th.* in suppl. q. 9. a. 3. ad 3. dicit potiùs laico quàm Sacerdoti absenti per scriptum faciendam esse confessionem. Idem videtur declarasse *Clemens VIII.* per constitutionem 87. apud *Cherubinum*, ubi damnat hanc propositionem ad minùs ut falsam, temerariam & scandalosam, nimirum *licere per literas seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere*, prohibetque sub excommunicatione doceri vel praticari tanquam aliquo casu probabilem. Declaravit autem idem *Clemens*, ut ostendit *Dicast.* d. 9. à n. 831. docentque gravissimi Authores cum *Platel.* n. 756. quòd confessio absenti facta non sit invalida, si fuerit ordinata ad absolutionem à præsente Sacerdote accipiendam, unde *Suar.* & alii apud *Castrop.* nu. 9. qui putârunt propositionem illam non esse damnatam divisivè, id est, quoad singulas partes, sed complexivè propter partem posteriorem falsam, ideo excusantur, quia putârunt *Clementem* loqui De confessione ordinata ad abso-

absolutionem à præsente Sacerdote accipien-
dam: sed nunc satis certum est *Clementem* esse
locutum de confessione non ordinata ad abso-
lutionem à præsente Sacerdote accipiendam,
sed propositio illa volebat confessionem esse
sacramentalem, quamvis ordinaretur ad abso-
lutionem accipiendam ab absente, hinc certum
est propositionem illam esse damnatam etiam
divisive, uti rectè probat *Gonet* d. 12. a num. 58.
Qui autem longiorem voluerit historiam con-
troversie olim habitæ inter Dominicanos &
Jesuitas circa confessionem inter absentes, le-
gat *Gormaz* à n. 232 ubi fusè contendit, ex hoc
quòd sacra Inquisitio voluerit ex tractatu Pa-
tris *Suar.* De Pœn. d. 21. amoveri sect. 4. in qua
quærebatur, an liceret confiteri absenti, non
ideo esse factum, quia confessio nunquam va-
leret inter absentes, sed quia tò *Confessio* sæpe
significat totum Sacramentum Pœnitentiæ,
quod certum est inter absentes confici non
posse, unde sententia *Suar.*, qui tantum volebat
confessionem scripto factam ad absentem ex
intentione absolutionis à præsente, non est
passa per Decretum *Clementis VIII.* vel *Pauli*
V. Videri potest etiam *Viva* in append. ad pro-
pos. damnatas §. 10.

§. 6. Si per literas peccata miseris Sacerdo- 1196.
ti, qui ea legerit, & huic factus præsens dicas,
accuso me de peccatis illis, quæ scripsi, & peto absol-
vi, communis sententia est cum *Arr.* n. 57. *Go-*
net n. 47. *Steph.* tr. 5. d. 5. n. 194. *Stoz* l. 2. n. 99.
confessionem illam sufficere, quia in præsentia
moraliter reperitur, & sic ratificare illud scri-
ptum idem est ac se accusare de illis, quæ scri-
pta sunt: Unde à potiori si præsens peccata

Vu 3

scripta

scripta des Confessario legenda, & postmodum dicas, *de his me accuso petoque absolvi*, Lugo n. 80. & 84. Castrop. n. 8. Gob. tr. 6. n. 523. Arr. supra, Gormaz n. 148. Bosco n. 36. aliique dicunt esse satis, sed rectè monent hoc non esse faciendum absque rationabili causa, quia est contra communem praxin Ecclesiæ, ideoque Illf. n. 63. Platel. n. 748. aliique dicunt hoc, per se loquendo, esse illicitum: & Viva § ult. putat esse mortale.

1197. §. 7. Sot. Dian. Regin. Bonac. aliique cum Escob. n. 331. & 338. dicunt peccari venialiter tantum, si quis absque rationabili causa solo scripto confiteatur, quod Arr. n. 59. dicit esse certum: E contra Suar. Con. Fill. Castrop. n. 8. Gormaz. n. 147. Viva aliique dicunt peccari mortaliter, quia videtur in re gravi prætermitti consuetudo Ecclesiæ. Causæ tamen rationabiles sunt secundum Rayn. in Heter. tom. 16. f. 1. p. 8. n. 28. rationabile pœnitentis commodum: secundum Laym. n. 3., si ægrotus difficulter loquatur: secundum Sporer num. 490. si Confessarius sit surdaster, aut pœnitens ipse, quia surdaster est, nimis altè legat: secundum Castrop., si pœnitens sic peccata sua facilius & apertius faciat intelligi à Confessario: secundum Tamb. si pœnitens scrupuletur, quòd peccata sua aliter non rectè explicet: secundum Suar. & alios cum Aversa l. 4. si puella præmaxima verecundia peccatum suum ore explicare non posset; sed Escob. n. 338. Gormaz. supra & alii rectè dicunt hunc ultimum casum esse metaphysicum, verecundia enim nunquam impediet, quin postea dicere possit, *accuso me de his, quæ legisti.*

§. 8. Putant J. Pontius, *Dicast.* d. 8. nu. 13. 1198.
Herm. d. 3. n. 87. satis esse, si poenitens dans
 descripta peccata dicat, *accuso me de illis pecca-*
tis, quamvis Sacerdos ea necdum legerit, quia
 illa accusatio censetur moraliter manere etiam
 post lecta peccata, sed contradicunt *Lugo* n. 82.
 & *Escob.* n. 335. quia accusatio non fieret per
 sola verba sed simul per scriptum, postea prius
 afferens cognitionem peccatorum, quod se-
 cundum dicta n. 1195., per se loquendo, fieri
 non debet. Putat tamen *Arr.* n. 58. fore satis,
 si in uno moraliter momento simul det scri-
 ptum, & dicat *accuso me de his*, ac ibi expectet
 donec Sacerdos legat, sed *Bosco* n. 44. adhuc di-
 cit debere postea addere saltem hæc verba, *peto*
absolutionem ab illis.

§. 9. Si Confessarius viderit vel aliunde ex- 1199.
 tra confessionem cognoverit tuum peccatum,
 satis erit, si dicas, *accuso me de illo peccato, quod nō-*
si uni habet communis cum *Vasq.* & *Gorm.* su-
 pra, de quo *Suar.* d. 22. s. 6. n. 5. dicit inter Au-
 thores convenire.

§. 10. Ex dictis n. 1195. certum est nunc 1200.
 nunquam posse sacramentaliter absolvi absen-
 tem, quamvis multi apud *Aversam* q. 12. s. 6. &
 apud *Dicast.* d. 5. dub. 4. id antehac tenuerint,
 etiam Thomistæ, hinc *Gonet* id negans merito
 arguitur à *Gorm.* n. 235. Ratio autem est, quia
 si talis absolutio posset unquam esse valida,
 Pontifex non potuisset eam prohibere tan-
 quam illicitam pro omni casu, nam jure divino
 & naturali fuisset licita pro casu extremæ ne-
 cessitatis, nec pro casu illo prohiberi potuisset,
 ut rectè cum aliis *Lugo* d. 17. n. 64. Colligimus
 autem esse pro omni casu invalidam etiam ex

Trid. sess. 14. De pœn. c. 2. ubi dicit Christum voluisse ante hoc tribunal sisti reos, qui sint sui accusatores & testes, quibus postea detur absolutio verbis formalibus, ut dictum est n. 628. nemo autem ad absentem utitur verbis formalibus, & ideo etiam absolutio à censuris dari potest absenti, quia hæc fieri potest scripto, & non requiritur verba formalia; plures congruentias affert *Lugo d. 13. à n. 149.*

1201

§. 11. Ad absolutionem dandam sufficit Confessarium esse moraliter præsentem pœnitenti, tum autem est moralis præsentia, si Sacerdos & pœnitens non longius distent, quam ut adhuc possint, per se loquendo, se mutuò audire, utentes eâ voce, quâ homines in communi colloquio ordinariè uti solent, *Stoz l. 2. n. 100.* Addunt aliqui cum *Tamb. De pœn. c. 2. nu. 11.* sufficere, si non sit major distantia, quam ut se audire possint utentes voce communi colloquentium etiam aliquantò altiore, unde quamvis pœnitens jam è confessionali abeat, & aliis vicinis immixtus non amplius videatur, putant *Bonac. Lugo, Tamb. Gob.* adhuc absolvi posse, eò quòd retineat voluntatem habendi absolutionem, si fortè non habeat & maneat moraliter præsens, quod *Sporer à n. 610.* pluribus exemplis declarat. Addunt aliqui cum *Moya n. 32.* sufficere, si Confessarius adhuc videat pœnitentem, quamvis aliquousque absit, quamdiu enim possunt se aliquo sensu percipere, non videntur simpliciter abesse moraliter ab invicem; hoc tamen videtur nimis extensum, nam certum est me posse videre simpliciter absentem, neque tamen possum simpliciter absentem absolvere, ideoque *Tamb.* meritò dubitat, an cen-

seatur

seatur moraliter præsens, si ad 20. passus distet. Itaque videtur requiri, ut possint, prout ordinariè fit, mutuum inter se sermonem communicare: Unde c. nino rejiciendi sunt illi, qui dixerunt sufficere, dummodo Sacerdos videat domum, in qua est pœnitens absolvendus, quod licet probabile dicat *Leander*, tamen meritò dicit *Moya* oppositum sibi videri certum, pœnitens enim, qui ipsemet nullo sensu percipi potest, non potest dici simpliciter & humano modo esse præsens.

Q. 164. *An inter conditiones confessionis etiam non sit, ut sit sacramentalis.* R. Affirmativè: quando autem sit sacramentalis, dicam n. 1939. De variis vitiis Confessionis videri potest Rayn. in Heter. tom. 16. f. 1. p. 8. ubi n. 33. ex S. Bernardo sem. 3. in festo S. *Andreae* dicit, aliquorum confessionem esse *confusionem*, quia timore extorquetur: aliorum esse *offensionem*, quia fit de aliorum peccatis: aliorum esse *defensionem*, quia fit ad se excusandum: aliorum esse *illusionem*, quia fit ad se jactandum.

ARTICULUS IV.

Quando Confessio sit invalida & quomodo iteranda.

R Esp. I. Id contingit ex duplici capite. Pri-^{mò} ex parte Confessarii, si jurisdictionem non habuit, vel certè impeditam per censuram; vel si formam substantialiter vitia vit; vel non intendit absolvere, vel peccatum nullum intellexit.

Dico, *nullum*: quia si ob lurditatem, secundum

V u 5

mmum,

»mnum, vel distractionem, aliqua licet mortalia
 »non intellexerit, sine culpa pœnitentis, proba-
 »bilis est, valuisse absolutionem, ac postea tan-
 »tùm repetenda esse non audita, ut contra *Sylv.*
 »*Anton. Nav. & alios docet Henric. Lay. l. 5 tract 6.*
 »*cap. 9. Dian. p. 3. tr. 4. resol. 109. & p. 4. t. 4. R. 198.*
 »Addo, sine culpa, quia si semidormienti malâ
 »fide confitearis, peccas, & confessio est invali-
 »da, ideoque repetenda, *Tamb. l. 2. cap. 10 § 3.*
 »Denique addunt aliqui cum *Tol.* si Confessa-
 »rius indoctus non potuit discernere mortale
 »& veniale, invalidam esse, verùm id *Suar. Lay.*
 »& alii passim rejiciunt, & quidem, etiamsi
 »Confessarius putasset esse veniale, quod fuit
 »mortale, ideoque confessionem bonâ fide tali
 »factam, non esse opus repetere, *Henric. Sanch.*
 »*l. mor. c. 10. n. 69. Dian. p. 3. t. 4. R. 121. contra Vasq.*
 »Dixi, bonâ fide, quia si malâ fide, v. g. quia quæ-
 »sivisti talem Confessarium, qui tibi mederi
 »non possit, debes repetere, cùm enim actu pec-
 »caveris, dum confitereris, non fuisti rite dispo-
 »situs, ideoque nec absolutus, *Tamb. § 3.* Deni-
 »que si finitâ confessione intelligas Confessa-
 »rium aliqua non percepisse (sive propter
 »somnum, sive distractionem,) nescias autem
 »quæ sint illa, teneris repetere confessionem, si
 »brevis fuerit, quia de singulis prudenter potes
 »dubitare: si autem longa fuerit, ait *Tamb. l. c.*
 »non teneri, ob rationem contrariam; & satis
 »esse confiteri, quòd dubites, an aliquod ex tuis
 »peccatis Confessor perceperit.
 »Secundò. Invalida est ex parte pœnitentis, si
 »fuit excommunicatus, de quo infrâ; si mortale
 »tacuit; vel de eo se falsò accusavit; si mortali-
 »ter negligens fuit in examinanda conscientia;

item

item si non fuit attritus (quod patere solet in-
de, si sponte quæsiêrit Confessarium surdum,
indoctum, cœcum, &c. *Vide Sanch. l. c. si nolit
tollere occasionem &c. v. Dian. p. 4. t. 4. R. 201.*)
quibus addi potest ut plurimum, si peccatum
carnale confessus sit suo complici.

Resp. II. Si confessio apud eundem Con-
fessarium iteretur, sufficit uno verbo in com-
muni se accusare de peccatis antè illi cognitis,
dummodo is eorum recordetur, saltem in-
confuso, aut statûs ac vitæ hominis in com-
muni, aut pœnitentiæ à se impositæ, ut docet
Vasq. Tol. Lay. Sa, Dia. p. 3. t. 4. res. 123. Imò si ni-
hil horum, sed tantum, quod sibi confessus
fuerit, recordetur, validè, etsi illicite, absolu-
tum putat *Lay. & Dian. l. c.* Idem absolutè do-
cet *Gran. & Mercerus in 3. p. q. 9. n. 1.* cum quibus
Dian. p. 5. t. 14. R. 51. se retractans, probabile
censet, quod etiam licite possit absolvere.

Resp. III. Rarò obest defectus ex parte Con-
fessarii, si pœnitens eum inculpabiliter igno-
rat, quia in confessione sequenti absolvetur
etiam ab iis, à quibus se bonâ fide absolutum
putabat: *Unde resolves,*

Is, qui à puero peccatum aliquod grave, v.
g. mollitiem, inculpabiliter omisit, ut quia pu-
tauit leve esse, vel nullum, non ideo tenetur
repetere alia peccata, (vel confessiones inter-
medias) sed hoc tantum, ut docet *Bon. Sanch.
c. 16. Vasq. in 1. p. to. 4. q. 92. Sancius, Lay. hîc c. 9.*
addès, si simplex rusticus, qui totâ vitâ tantum
fecit confessiones generales, nihil confitens
in specie, nec aliter instructus sit, etsi is validè
sit absolutus, cum onere, ut cum meliùs co-
gnoverit, omnia subjiciat clavibus, si tamen,

»veniat, quando ingens est copia pœnitentium, ut tunc disponi non possit ad omnia repetenda, posse eum absolvi, auditis tamen »peccatis ab ultima confessione factis, cum obligatione, ut melius faciat. Ita *Lay. n. 4. v. Dian. p. 3. t. 4. R. 108.* ubi addit ex *Nav. Sylv. Beca. Vafq. Reg. tom. 1. l. 6. cap. 5. f. 4. n. 153.* & *J. Sancio*, etsi ex errore culpabili mortaliter, peccatum tale v. g. molliæ (vel numerum, aliamve circumstantiam necessariam,) omiseris, non ideo teneri repetere confessiones intermedias, bonâ fide, & legitimè factas, (in quibus ex naturali oblivione defectum illum non fueris confessus) cum validæ fuerint, & maneant validæ.

A D D E N D A.

1204 **Q**uest. 165. *An ille, qui cum Confessario peccavit, eidem validè confiteatur istud peccatum.*
R. Per se loquendo validè confiterur, quia nulla lex universalis hoc prohibet, potestque fieri ut uterque sincerè doleat de peccato, & alter non possit vel non audeat alteri manifestare crimen, neque adsit ex alterutra parte periculum novi consensûs, *Lugo d. 16. n. 362. Sylv. p. 2. v. Confessio casu 2. Bonæspei De act. huma. d. 5. n. 29.* aliique communiter cum *Dicast. d. 9. n. 610.* & *Gob. tr. 7. à n. 581* qui putat causam sufficientem esse, si puella sit sanguine juncta & præ pudore non audeat alteri manifestare suum incestum, sed pudor ille vix excusabit, secundùm dicta *n. 1142.* Posset esse causa, si alteri confiteri non posset nisi cum manifestatione complicitis. *Dixi*, per se loquendo, quia in quibusdam Diœcesibus prohibetur, speciatim in

in Leodiensi fuisse aliquando prohibitum testatur Sylv. *suprà* & adhuc in Mediolanensi prohibitum esse dicit Bonac. q. 7. p. 5. §. 5. à n. 10. ubi addit hoc intelligi de complice in quocunque peccato etiam non carnali. Similiter in hac Coloniensi, ultima Synodus Anno 1662. habitata statuit pag. 74. *Ut animarum periculis, quantum in domino possumus, occurramus, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda prohibemus omnibus Confessariis, ne quis confessionem mulieris, cum qua in materia carnis peccavit, aut complicitis aut fautoris peccati (nisi in necessitate extrema) excipiat.* Ratio autem est, quia plerumque est periculum novi consensûs saltem in alterutro, si audiat reperi peccatum, cujus delectationem antè sensit. Accedit, quòd in talibus sæpè deficiat dolor vel propositum, faciunt enim frequenter, ne cogantur deserere occasiones proximas, hinc etiam S. Th. in suppl. q. 20. a. 2. ad 1. ait: *Sacerdos non debet audire confessionem mulieris, cum qua peccavit, de illo peccato, sed debet ad alium mittere... tum propter periculum, tum quia est minor verecundia.* Fagund. in 2. præcep. Eccl. l. 4. c. 3. n. 35. dicit Sacerdotem peccare mortaliter, si pro confessione concubinam suam audiat. Similiter Pontius De Matr. l. 7. c. 38. num. 3. dicit rem illam esse periculis plenam & occasionem committendi non pauca sacrilegia. Addit Verjus tr. 9 a. 5. longâ experientiâ comperum esse ferè omnes similes confessiones tandem factas esse sacrilegas, novis carnis titillationibus & pollutionibus fuisse scedatas &c. quæ illis præcipue Sacerdotibus vult dicta, qui mulieribus cohabitant.

Q. 166. *An Confessiones, quæ fiunt Religiosis, 1205.*

com-

*communiter cenſeri debeant invalidæ. R. Negati-
tivè, nam Alex. VIII. die 7 Dec. 1690. damna-
vit hanc 20. prop. Confefſiones apud Religioſos
factæ pleraque vel ſacrilegæ ſunt vel invalidæ: quæ
propoſitio formata erat ex principiis Janſeni-
ſtarum, qui docent plerumque differri debere
abſolutionem, uſque dum impleta ſit pœni-
tentia ex vita emendata, quod quia Religioſi
plerumque non requirunt, hinc inferebant
confefſiones apud eos factas plerumque eſſe ſa-
crilegas vel invalidas, non requiri autem, ut
abſolutionem præcedat ſatisfactio vel vitæ e-
mendatio, probabitur à n. 1230.*

1206 Q. 167. *Quid præterea ſit notandum circa obli-
gationem repetendi confefſionem. R. ſeqq. §. 1. Uni-
verſaliter loquendo repeti debet confefſio
mortalis peccati nondum directè abſoluti, quia
Chriſtus, ſecundùm dicta n. 595. ſic præcepit
confefſionem omnium mortalium, ut volue-
rit ſingula directè ſubjici clavibus & directè re-
miti per abſolutionem, quandonam autem
peccatum dicatur directè aut indirectè abſolvi,
dixi n. 597.*

1207 §. 2. *Qui confefſus eſt ſed invalide, unde-
cunque provenerit invaliditas, item qui con-
feſſus eſt validè quidem, ſed omiſit aliqua mor-
talia, vel Confefſarius aliqua non intellexit ob
ſurditatem aut aliam quamcunque cauſam, te-
netur adhuc confiteri invalidè confefſa, omiſ-
ſa, vel non intellecta à Confefſario, uti pluri-
bus oſtendit Moya tr. 3. d. 1. q. 8. & Ratio eſt,
quia à nullo illorum eſt directè abſolutus: de-
berque ſimul addere numerum confefſionum,
quæ ſacrilegæ fuerunt, non tamen illarum,
quæ fuerunt tantùm invalidæ, ſi nempe bonâ
fide*

fide sint factæ. Pluribus autem ostendi n. 679. confessionem ex defectu solius doloris interni esse invalidam.

§. 3. Qui confessus est validè sed informiter, 1208 id est, sine effectum gratiæ (quod aliquando contingere posse dixi a n. 672.) non tenetur peccata sic confessa iterum confiteri, sed tantùm illa, quæ bonâ fide omisit, uti contra *Adrianum* tenet tanquam certum *Suar.* d. 22. s. 7. n. 2. quia non peccavit, & super confessa directè cadebat absolutio, quæ secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 201. etiam remittentur ex vi illius absolutionis, quando fictio fuerit remota. Neque damnata est praxis hujus sententiæ, uti rectè notat *Carden.* d. 2. n. 53. quia etiam si omittat peccatum sic confessum, non ideo exponet sequens Sacramentum periculo nullitatis, quia secundùm dicta a n. 1140. certum est confessionem formaliter integram sufficere, & peccatum, quod omittitur propter opinionem certò probabilem, habet se sicuti peccatum per ignorantiam invincibilem omissum, consequenter illæ confessiones etiam non sunt necessariò repetendæ, quæ bonâ fide sunt factæ secundùm quamcunque aliam sententiam verè probabilem relictâ tutiore, quamvis tum ageretur de valore Sacramenti, quia quamvis illicitum sit, adeoque confessiones futuræ essent invalidæ, si antecedenter cum advertentia sic fierent, tamen supposito, quòd quis bonâ fide ita fecerit, non peccavit, & nunc prudenter judicat illa peccata esse directè remissa, nec sequens confessio exponetur periculo nullitatis, ob rationem antè datam, ergo potest supersedere ulteriore confessione istorum peccatorum, *Carden.* n. 456.

§. 4.

1209 §. 4. Si inculpabiliter omiffa fit aliqua circumstantia, etiam mutans speciem, quæ seorsim sufficienter declarari possit, non est opus repetere totum peccatum, multò minùs totam Confessionem præteritam, uti cum communi dixi n. 1135.

1210 §. 5. Si scias Confessarium ob somnolentiam, distractionem, vel quamcunque aliam causam non intellexisse aliquod tuum mortale, nescias tamen quodnam illud fuerit, *Tamb.* quem refert & non improbat *Busenb.* suprà, dicit esse quidem obligationem repetendi, si confessio fuerit brevis, si autem fuerit longa, non esse obligationem, sed satis esse confiteri, quòd dubites, an Confessarius aliquod tuum mortale rectè intellexerit, quòd pluribus probare conatur *Lugo* d. 16. à n. 607. & magis adhuc *Ill.* n. 149. hinc, inquit *Tamb.*, sicuti si non recorderis peccati in specie, satis esset te accusare de mortali in genere, ita & hìc. Sed contra hoc est, nam quòd ibi non tenearis confiteri in specie, facit impotentia sic confitendi, cum non recorderis speciei, è contra recorderis omnium priùs confessorum, uti suppono, ergo non est paritas. Itaque in praxi & ordinariè loquendo, ut excuseris, debet adesse aliqua impotentia moralis, vel nimia difficultas repetendi totam ejusmodi confessionem, quam difficultatem si tenereris subire, confessio meritò redderetur odiosa, & hoc ipsum vult *Aversa* q. 10. l. 19. §. Quòd si. item *Dicast.* d. 8. n. 100. quamvis antè videatur favere *Lugoni*. Ratio autem est, quia certus es te ab aliquo non esse directè absolutum, & non est ratio dubitandi de uno magis quàm de altero, ergo obligatio directè iterum subi-

subiiciendi clavibus afficit æqualiter singula, nisi aliunde excuseris, ut dictum est. Et idem ordinariè videtur dicendum, si quis, qui multa fecit mortalia, sciat se in vita aliquoties saltem esse sacrilegè vel invalidè confessum mortalia, nesciat autem qualia, tum enim, per se loquendo, induci debet ad confessionem generalem, quæ non semper est ita difficilis, ut censi debeat moraliter impossibilis.

Obi. Quando probabile est de singulis determinatè peccatis, quòd sint rectè confessa & intellecta, tunc non est obligatio ullum repetendi, secundum dicta n. 602. sed quando confessio est longa, probabile est de singulis, quòd sint rectè confessa & intellecta; nam si à Deo revelatum esset in hac urbe esse unicum hominem non baptizatum, & nesciretur, quis esset, maneret probabile, imò moraliter certum, de singulis determinatè, quòd essent baptizati, quia nemo posset prudenter dubitare de hoc vel illo determinatè, alioquin singuli essent sub conditione rebaptizandi, maximè si vellent suscipere sacrum Ordinem: E contra si esset revelatum unum ex hac domo non esse baptizatum, non maneret positivè probabile, sed prudenter dubitaretur de singulis, ideoque singuli essent rebaptizandi, ergo idem dicendum est in nostro casu, quando vel multa vel pauca peccata sunt confessa. & n. min. & quoad illud dubium de Baptismo, de quo videri potest *Di-cast. supra*, est disparitas, quia maximus numerus istorum hominum, qui putantur baptizati, non potest redigi ad partes minores, in quarum una prudenter judicare possem esse illum non baptizatum, è contrà numerus peccato-

1211

Tom. VI,

Xx

rum

rum confessorum, ordinariè vel non est tantus, vel potest redigi ad partem minorem, in qua prudenter judicem esse illud non rectè confessum, nam vel Confessarius vel pœnitens, ordinariè loquendo, resciet, an illud peccatum non intellectum fuerit dictum circa initium, an circa medium, an circa finem confessionis, ergo practicè loquendo manebit obligatio partem illam, vel primam, vel mediam, vel postremam repetendi, quia talis pars habebit se tanquam brevis confessio: unde consequenter fateatur *Ills. suprà*, si multa non fuissent intellecta à Confessario, totam confessionem fore repetendam, quantumvis esset longa. Unum hic addit *Aversa §. ult.* si quis in senectute post longam annorum & confessionum seriem recordetur, se in pueritia tacuisse aliquod mortale, nesciens tamen quo anno, & in qua confessione, & quæ alia peccata tunc confessus fuerit, eum satisfacere recolendo ac dicendo, quænam peccata circa illud tempus committere soleret, sic enim prudenter præsumit, quòd inter peccata illius temporis etiam attinger illud omisum.

1212 §. 6. Si certus sis de mortali in confessione omisso, & dubites negativè, an omiseris ex verecundia, an ex justa causa, teneris confiteri, imprimis illud mortale omisum, uti certum est, quia nunquam directè es absolutus ab illo, deinde etiam reliqua mortalia tum confessa, quia certus es de præcepto confitendi hæc, & dubitas de adimplerione, cum dubites de valore confessionis, per quam remitterentur directè, debito autem certo non satisfit per solutionem ita incertam, *Moya d. 1. q. 8. n. 17. contra Baunium & alios.*

§. 7. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 1. num. 29. dicit 1213
 rusticos, mulierculas & pueros, qui bonâ fide
 grossiore modo coram Parocho etiam indocto
 confessi sunt, licet adulti videant se in multis
 defecisse, dicendo dubia pro certis vel contrâ,
 aut unum numerum pro alio, non esse obli-
 gandos ad repetendas ejusmodi confessiones
 vel peccata in eis dicta, tum quia non est praxis
 apud fideles, ut ejusmodi confessiones repe-
 tantur, tum quia Confessarius satis saltem in
 confuso peccata eorum perceperit: *Lugo* num.
 588. id facilius admittit circa numerum quàm
 circa speciem, quia secundum dicta n. 936. & à
 n. 952. est major obligatio exprimendi deter-
 minatam speciem quàm determinatum nume-
 rum, hinc putat remanere obligationem suo
 tempore exprimendi speciem, si melius oc-
 currat, & addit nu. 589. Confessarium teneri
 etiam ab illis magis distinctè elicere numerum,
 si facile possit: Sed quod numerum attinet, *Sa,*
v. Confessio. nu. 40. dicit ejusmodi homines non
 esse cogendos ad repetendum numerum o-
 missum, si facile deprehendi possit, quid so-
 leant facere, ideoque *Moya* d. 4. q. 2. n. 3. citans
 plures alios dicit, non esse cogendos ad repe-
 tendam speciem vel numerum, quia cum ejus-
 modi homines uno fermè tenore vivant, si
 sciam in quibus & quoties soleant peccare intrâ
 unum annum, facile deducam, quoties intrâ
 duos, & ita porro, unde si se accusent de pecca-
 tis totius vitæ, ego melius inibo rationes, quo-
 ties in hac vel illa materia peccaverint, saltem
 per annos non multos, quàm ipsi dicere pos-
 sent. Addunt tamen rectè *Moya, Laym.* l. 5. r. 6.
 c. 9. n. 4. *Sporer* nu. 499. si ex confessione unius
 anni

anni non possit prudenter judicari de antea vita, eò quòd in diversis statibus & difformiter vixissent, obligandos sub mortali, ut quantum moraliter possunt, repetant confessiones non rectè factas secundum speciem & numerum, nihil enim est, quod illos potius deobliget quàm alios, quòd minùs à singulis mortalibus commissis directè absolvi debeant.

1214 §. 8. Si quis inculpabiliter omiserit mortale, s. *Th.* in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. quæstiu. 2. ad 3. videtur requirere, non quidem ut repetat mortalia priùs confessa, cum sint directè absoluta, at tamen ut addat se hoc mortale inter alia nuper fuisse oblitum, quia aliàs non explicabitur gravitas illius, resultans ex conjunctione aliorum. Sed sententia communis hoc non requirit, uti rectè *Aversa* §. *Refert*, non enim apparet, quænam gravitas tanti ponderis inde resultet, ut opus sit hoc addi.

1215 §. 9. Licet aliquis etiam per culpam oblitus sit pœnitentiæ sibi injunctæ, non ideo tenetur iterum confiteri peccata, ob quæ injuncta erat illa pœnitentia, uti habet certa sententia cum *Suar.* n. 5. *Lugo* n. 600. *Dicast.* d. 14. dub. 7. *Illf.* n. 148. essentia enim Sacramenti ab initio completè posita fuit, nec suspendebatur effectus, sed absolutio directè remittebat peccata tum confessa; per hoc tamen peccari potest mortaliter, si pœnitentia gravis pro mortalibus imposita negligatur, uti dicitur n. 1277.

1216 Q. 168. Si confessiones repeti debeant, an omnia mortalia in illis confessionibus dicta, iterum distinctè & singulatim debeant recenseri. R. §. 1. Si repetantur apud Confessarium diversum à primo, debent omnia distinctè & singulatim apud hunc

hunc repeti, uti si nunquam fuissent confessa, quod meritò dicit apud omnes certum esse *Moya* d. 4. q. 1. n. 3. quia hic Confessarius debet esse Judex respectu horum omnium peccatorum, ergo cum nec habeat nec habuerit unquam distinctam notitiam illorum, debet illi nunc dari per hanc confessionem, nam ad prudenter judicandum de gravitate delictorum & ad debite taxandam poenitentiam, debet saltem aliquando habuisse ejusmodi distinctam notitiam, uti constat ex *Trid.* sess. 14. De poen. c. 5. E contra si confessiones invalidæ repetantur apud eundem Confessarium, diversimodè loquuntur Authores, uti videri potest apud *Moyam* à n. 3. & *Aversam* q. 10. l. 20. Omnes dicunt, si confessiones priores fuerint verè sacramentales, & Confessarius adhuc habeat distinctam memoriam confessorum peccatorum, satis esse, si poenitens defectum confessionis dicat, & in genere addat, *etiam me accuso de omnibus peccatis antehac tibi confessis*. Idem dicunt plerique cum *Nav.* in *Man.* c. 19. dummodo Confessarius habeat confusam adhuc memoriam peccatorum, & aliquo modo recorderetur statûs conscientia poenitentis, vel saltem poenitentia injuncta. *S. Anton.* *Palud.* *Sylv.* & alii cum *Suar.* d. 22. l. 6. n. 7. dicunt, si jam imposuerit poenitentiam, quamvis nec peccatorum nec poenitentia imposita meminerit, hoc sufficere. Et quidem si **confusè** meminerit peccatorum, & poenitentiam imposuerit, omnes communiter admittunt sufficere, si poenitens ita in communi se accuset, dummodo defectus tenuerit se ex parte solius absolutionis, v.g. quia Confessarius antea malè pronunciaverat formam. *Nav.*

suprà, *Valent. Bonac. Lugo* d. 16. à n. 638. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 9. num. 6. *Tamb.* De conf. l. 3. c. 2 n. 9. aliique multi, quos citat & sequitur *Aversa* suprà, dicunt undecunque defectus se tenuerit, satis esse, si in communi se accuset. E contra *Suar.* supra & *Con.* volunt, si Confessiones ratione suæ fuerint invalidæ, v. g. quia pœnitens caruit debito dolore vel proposito, tum omnia peccata esse distinctè repetenda, quod saltem tum fieri volunt *Palud. Adrian. Moya* nu. 10. *Ills.* nu. 153. quando fuerunt invalidæ defectu jurisdictionis in Confessario, quia tales Confessiones non videntur fuisse sacramentales, cum sint factæ non Judici; sed ratio aliorum est, quod priores Confessiones fuerint sufficienter sacramentales per voluntatem confitentis ex intentione legitimæ absolutionis accipiendæ, posteriori autem facta in communi est certò sacramentalis, & moraliter repetit priores Confessiones, facitque nunc per utramque simul esse unam distinctam & sacramentalem istorum peccatorum Confessionem, cum sufficienter reducat istorum peccatorum notitiam, sufficit enim aliquando fuisse in Confessario distinctam cognitionem peccatorum, quamvis nunc, quando datur absolutio, sit tantum confusa, ut patet in illo, qui per plures dies continuavit Confessionem generalem, in fine enim, quando absoluitur, satis est, Confessarium in confuso sic meminisse statûs pœnitentis, ut possit proportionatam pœnitentiam imponere.

1217 §. 2. Si prior Confessio nullo modo fuisset sacramentalis, ut si quis purè historicè, sine intentione absolutionis tibi narrasset sua peccata, quamvis postea, dum confuse tantum recorderis

daris istorum peccatorum, ipse tibi diceret, *ac-
cuso me de peccatis, quæ tibi tunc dixi*, probabi-
lius videtur contra *Aversam* suprâ hoc non fo-
re satis, quia distincta illa narratio peccatorum
nullo modo fuit sacramentalis: Neque plûs e-
vincunt argumenta, quæ adducit *Illf.* suprâ,
nego autem Confessiones distinctè factas ex
intentione absolutionis non posse dici suffici-
enter sacramentales, cùm etiam obligent ad
sigillum sacramentale, quamvis fuerint invali-
dæ, uti dicitur n. 1940.

§. 3. Si Confessarius nequidem confusam 1218
amplius haberet notitiam de statu pœnitentis
antea sacramentaliter sed invalidè confessi, nec
pœnitentiam imposuisset, pœnitens teneretur
in tantum saltem distinctè repetere peccata an-
te hac confessa, quantum necesse esset ad hoc,
ut ex vi Confessionis partim præteritæ, partim
præsents Confessarius iterum posset formare
iudicium saltem confusum de statu conscien-
tiæ pœnitentis, & injungere pœnitentiam con-
gruam, uti rectè *Lugo* n. 642. & *Aversa* suprâ,
partim contra *Medinam*, qui dicit etiam tum
satis esse, si in genere se accuset de antehac con-
fessis, partim contra *S. Anton. Valent. Silv.* qui
dicunt omnia peccata debere tum distinctè re-
peti, sed ratio nostra est, quia sine tali repetitio-
ne non posset Confessarius prudenter formare
iudicium de statu pœnitentis, nec statuere de
quantitate pœnitentiæ; factâ autem tali repeti-
tione poterit hæc præstare, ergo talis repetitio
requireretur & sufficeret. Si tamen Confessarius
post repetitam à pœnitente accusationem com-
munem sine distincta repetitione ullius peccati
illum absolveret, & pœnitens bonâ fide pro-
cessis-

cessisset, absolutio esset valida, uti habent *Laym.*
 & *Aversa* supra, *Diana* p. 3. t. 4. R. 123. aliique
 cum *ill.* n. 149. quia ad valorem absolutionis
 sufficit accusare se de peccatis in communi,
 quamvis hoc sit illicitum, per se loquendo, se-
 cundum dicta à n. 620.

1219 §. 4. Quod *Busenb.* n. 1203. relatus paulò
 ante finem habet, nempe dimidiari posse con-
 fessionem hominis rudis non integrè confessi
 in juventute, si veniat, quando est ingens nu-
 merus pœnitentium, limitari debet secundum
 dicta à n. 1148.

1220 Q. 169. *Quomodo Confessarius practice procedet*
cum pœnitente, qui timet, vel putat se per longum
tempus sacrilegè aut invalidè esse confessum. R. Vi-
 detur posse prudenter sic procedere. §. 1. Si pœ-
 nitens tuus sit de cætero scrupulosus, ordinariè
 non permittit quidquam repetere, nisi certum
 sit non esse, vel esse malè confessum, uti dictum
 est l. 1. n. 542.

1221 §. 2. Quamvis scrupulosus non sit, tamen
 non obligat ad confessionem repetendam, nisi
 moraliter certum sit antehac invalidè esse con-
 fessum, quia possessio est pro confessione, cu-
 jus valor præsumi debet, cum inesse debuerit,
 & è contrà non præsumitur delictum, *Fill. Gob.*
 t. 7. n. 275. Unde quamdiu probabile est, quòd
 antehac sit validè confessus, non tenetur con-
 fessionem repetere; est autem probabile, hoc
 ipso, quòd aliquando cum morali diligentia
 præteritam vitam recogitavit & confessus sit,
 uti dicetur n. 1883.

1222 §. 3. Si antehac semper fuerit timoratæ con-
 scientiæ, & solitus se debite præparare nec ali-
 quid voluntariè omittere, prudenter præsumit
 se

se rectè semper confessum, adeoque non tene-
tur aliquid repetere, quia ex communiter con-
tingentibus est prudens præsumptio: è contrà
si antehac non fuit timoratae conscientiae, sed
solutus se negligenter præparare, aut omittere
aliqua, præsumptio est contra ipsum, adeoque
obligandus est, ut reiteret confessiones, de
quarum valore prudenter dubitat.

§. 4. Si peccatum reticuit, pete, quale illud 1223.
fuerit, & an tunc temporis, quando fecit, pu-
taverit esse mortale, item an putaverit esse
mortale sic illud reticere in confessione, rectè
enim notat *Aversà* q. 10. f. 19 §. secundò, quam-
vis sæpe peccatum fiat ex ignorantia mortali-
ter culpabili, tamen sæpe postea esse ignoran-
tiam inculpabilem confitendi. Quòd si in gene-
re tantum apprehendisset esse malum tale quid
facere vel non confiteri, nec cogitasset, an esset
mortale an veniale, probabile est non peccasse
mortaliter, adeoque non fore opus repetere
eas confessiones, ut dictum est l. 1. n. 3. quam-
vis in praxi rarò futurus sit iste casus, secun-
dum dicta ibidem n. 2.

§. 5. Si reticuit, satis advertens malitiam 1224.
gravem, quod tunc censeri debet, quando re-
ticuit ex verecundia, vel cum gravi remorsu
conscientiae ante confessionem vel Commu-
nionem, pete, an, quoties confessus est inter-
medio tempore, semper fuerit memor obliga-
tionis confitendi, & nihilominus perrexerit
tacere, si enim bonâ fide & cum debita disposi-
tione fecisset has confessiones intermedias,
fuisent validæ, nec opus esset has vel peccata
in his confessa repetere, uti cum communi

*Vasq. Dian. Pelliz. Lohn. Lugo n. 599. Moya su-
prà, Gob. t. 6. n. 571.*

1225. §. 6. Si semper memor fuerit, ideoque ab eo tempore semper sacrilegè sit confessus, pe- te, quories confessus sit & communicarit in eo statu. Et si tibi semper est confessus, & es adhuc utcunque memor reliquorum mortalium, se- cundùm dicta n. 1216., satis erit, si in genere dicat, *accuso me de illis peccatis, quæ tibi ab illo tem- pore confessus sum, à quo tempore etiam bis ordina- riè omni mense sacrilegè confessus sum & commu- nicavi, quia reticueram istud peccatum*, arque ita habebis plenam ejus confessionem.

1226. §. 7. Si tibi non est semper confessus, vel per multos annos sic perrexit, ita ut nec con- fusè recordari possis reliquorum peccatorum, communiter differendus est pro absolutione, usquedum se examinârit, si capax sit ad se exa- minandum, & hoc antea non fecerit, fieri enim vix potest, ut tam subitò omnium recorderetur, *Gob. t. 7. n. 261. Sporer n. 514.* Quia tamen jam bene dispositus est, ne dimissus relabatur in priorem verecundiam, exquire ab eo gr- viora peccata, quæ illum maximè remordent, tumque examina circa magis obvia, ut sic a- perto ulcere & depositâ parte verecundiæ fa- ciliùs redeat, tumque plenum fiducia dimitte cum benedictione, sed admone non esse abso- lutum, ideoque designa ei tempus, quo pro complenda confessione & accipienda absolu- tione redeat.

1227. §. 8. Si non esset futura occasio redeundi, nec putaretur alteri facilè aperturus conscien- tiam, jube edicere, quæ occurrunt, ut sic videas, circa quæ magis peccaverit, & juvare possis inter-

interrogando ordine per præcepta decalogi & Ecclesiæ, conjiciendo, quæ ipse spectatâ ætate, statu, conditione, negotiis, occasionibus probabiliter fecisse potuerit, quod cum feceris, quantum locus & tempus ferent, pro pœnitentia injunge, ut proximâ occasione, quæ dabitur, confiteatur præmissis diligente examine circa vitam præteritam, & tum addat, si quæ plura occurrent antehac non rite confessa, nunc autem per actus fidei, spei & contritionis bene dispositam sic absolve.

§. 9. Ut ejusmodi pœnitentem, nec fatiges 1228. nimium, nec relinquo expositum plurimis posthac molestiis, debes accuratè scire, quænam peccata sint ejusdem, quænam diversæ speciei, ut nec nimium nec nimis parum interroges. Numerum autem peccatorum internorum conjicies ex consuetudine uno die vel septimanâ iterandi, & diuturnitate temporis, quo hæsit in his vel illis peccatis. Et ut deprehendas numerum peccatorum externorum, primò propone magnum numerum; & si dicat, non toties, propone parvum; si dicat, sæpius, paulatim convenieris ad medium & verisimiliorem numerum. Videri possunt *Gob. t. 7. à nu. 259. & Sporer à n. 505.*

DUBIUM IV.

1229.

De Satisfactione.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas & quantitas.

Resp. I. Satisfactio, seu pœnitentia à Confessario data, est necessaria necessitate, non Sacra-

Sacra-